

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI

COMITETUL EXECUTIV

HOTĂRÂREA

nr. __ din __ _____ 2018

Privind aprobarea *Regulamentului privind cadrul de administrare a activității băncii și procesul de evaluare a adecvării capitalului intern*

În temeiul art.5 alin.(1) lit. d), art.11 alin.(1), art.27 alin.(1) lit. c), art.44 lit. a) din Legea nr.548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.297-300, art.544), cu modificările și completările ulterioare, art.38, 39, 43 și 44 din Legea nr.202 din 6 octombrie 2017 privind activitatea băncilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.434-439, art.727), cu modificările și completările ulterioare, Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind cadrul de administrare a activității băncii și procesul de evaluare a adecvării capitalului intern conform Anexei nr.1 la prezenta hotărâre.
2. Se abrogă punctele 1, 3, 4 din Hotărârea nr.146 din 07 iunie 2017 cu privire la aprobarea și abrogarea unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 201-213/1183, 23 iunie 2017, cu modificările și completările ulterioare.
3. La data intrării în vigoare a prezentei hotărâri băncile vor dispune de un cadru de administrare a activității și vor implementa un cadru pentru desfășurarea procesului de evaluare a adecvării capitalului intern ce corespunde prevederilor regulamentului menționat la punctul 1.
4. Prezenta hotărâre intră în vigoare în termen de 2 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.
5. Băncile vor prezenta primele raportări privind procesul de evaluare a adecvării capitalului intern (ICAAP) pentru situația la 31 iulie 2018 la data de 30.09.2018.

**Președintele
Comitetului executiv
Sergiu CIOCLEA**

Proiect

Anexă

la Hotărârea Comitetului executiv
al Băncii Naționale a Moldovei

nr. ____ din _____ 2018

REGULAMENT

privind cadrul de administrare a activității băncii și procesul de evaluare a adecvării capitalului intern

TITLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

Capitolul I

DOMENIUL DE APLICARE

1. Presentul regulament se aplică băncilor din Republica Moldova și sucursalelor băncilor străine deschise pe teritoriul Republicii Moldova și stabilește cadrul de administrare a activității acestora pentru asigurarea unei gestiuni a riscurilor efective și prudente, precum și cadrul pentru desfășurarea procesului de evaluare a adecvării capitalului intern.
2. Sucursala unei bănci străine poate să se conducă de politicile privind cadrul de administrare ce reglementează activitatea societății-mamă cu condiția respectării cerințelor stabilite de legislația națională și de prezentul regulament. În caz contrar, conducerea sucursalei băncii străine trebuie să-și stabilească propriile politici și să evalueze orice decizii sau practici la nivel de grup, pentru a se asigura că acestea nu duc la încălcarea de către sucursală a prevederilor cadrului de reglementare sau a regulilor prudențiale aplicabile pe teritoriul Republicii Moldova.

Capitolul II

DEFINIȚII

3. Termenii și expresiile utilizate în prezentul regulament au semnificațiile prevăzute în Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor (în continuare: Legea nr.202/2017), Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei (în continuare: Legea nr.548/1995), Legea nr.308/2017 cu

privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (în continuare: Legea nr.308/2017) și în actele normative ale Băncii Naționale emise întru aplicarea acestora.

4. În sensul prezentului regulament, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

apetit la risc - nivelul absolut al riscurilor și tipurile acestora pe care o bancă este dispusă să și le asume în limita capacității sale de risc conform modelului de afaceri în vederea realizării obiectivelor sale strategice;

audit statutar – este auditul obligatoriu al situațiilor financiare individuale și al situațiilor financiare consolidate, după caz. Auditul statutar al băncilor este prevăzut la art. 85 (2) din Legea nr.202/2017;

bancă semnificativă – banca care este societate de importanță sistemică definită conform Legii nr. 202/2017 și identificată conform actelor normative ale Băncii Naționale.;

capacitatea de risc – nivelul maxim al riscurilor pe care o bancă este capabilă să și-l asume ținând cont de capitalul propriu al acesteia, capacitățile acesteia de a gestiona și controla riscurile, precum și ținând cont de constrângerile de reglementare;

cultura de risc- înseamnă normele, atitudinile și conduita unei instituții în ceea ce privește conștientizarea, asumarea și administrarea riscurilor, precum și mecanismele de control care stau la baza deciziilor privind riscurile.

control intern - un sistem care asigură desfășurarea unor operațiuni eficiente și eficace, controlul corespunzător al riscurilor, desfășurarea prudentă a activității, credibilitatea informațiilor financiare și nefinanciare raportate, atât intern, cât și extern, precum și conformitatea cu cadrul legal și de reglementare, cerințele de supraveghere și regulile și deciziile interne ale băncii;

governanță corporativă - ansamblu de relații între organul de conducere al băncii, acționari și alte persoane interesate. Guvernanța corporativă include, de asemenea, structurile (modul de organizare internă) prin intermediul cărora sunt stabilite obiectivele băncii, mijloacele de realizare a acestora și sunt monitorizate performanțele;

model de afaceri – totalitatea activităților desfășurate în baza unei strategii cu scopul atingerii performanței financiare;

organul de conducere al băncii - consiliul și organul executiv;

procesul de evaluare a adecvării capitalului intern (ICAAP) – procesul de identificare, cuantificare, gestionare și monitorizare a capitalului intern, implementat de către bancă conform art. 78 din Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor;

profil de risc – evaluarea la un anumit moment în timp a expunerilor la risc brute și, după caz, nete (după luarea în considerare a diminuatorilor de risc), agregate în cadrul și între fiecare categorie de risc relevante, pe baza unor estimări anticipative.

reglementări interne primare - strategiile, codurile, politicile, regulamentele și alte acte normative interne pentru administrarea activității băncii și a riscurilor la care este expusă, în vederea conformării cadrului legal, inclusiv art. 37 din Legea nr. 202/2017, care sunt aprobate de către consiliul băncii, ori după caz, de către adunarea generală a acționarilor;

reglementări interne secundare - instrucțiuni, proceduri, ghiduri, manuale sau alte documente aprobate de către organul executiv al băncii pentru implementarea prevederilor reglementărilor interne primare;

risc aferent tehnologiei informației și comunicațiilor (risc TIC) - subcategorie a riscului operațional care se referă la riscul de pierdere/impact negativ, din cauza compromiterii confidențialității informațiilor, integrității datelor, aferent sistemelor informaționale, indisponibilității sistemelor informaționale și/sau a datelor, precum și incapacitatea de a schimba TIC într-o perioadă de timp și la un cost rezonabil. Aceste pierderi/impact negativ pot rezulta din factori externi sau interni, cum ar fi: organizare inadecvată, sisteme informaționale și infrastructuri de rețele și comunicații defectuoase sau securizate insuficient, precum și un număr insuficient de angajați sau angajați necalificați corespunzător, în a căror responsabilitate intră administrarea sistemelor informaționale ale băncii;

risc de concentrare - riscul de afectare a profiturilor și a capitalului rezultat din expunerile față de fiecare contraparte și/sau grupuri de persoane aflate în legătură, și/sau grupuri de persoane care activează în același sector economic, desfășoară aceeași activitate sau dețin o asocieră în participație;

risc de conformitate - subcategorie a riscului operațional ce se referă la riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului, care poate conduce la amenzi, daune și/sau rezilierea de contracte, sau care poate afecta reputația unei bănci ca urmare a încălcărilor sau neconformării cu cadrul legal, actele normative, acordurile, practicile recomandate sau standardele etice;

risc de credit - riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului ca urmare a neîndeplinirii de către contraparte a obligațiilor contractuale sau a eșecului acestuia în îndeplinirea celor stabilite;

risc de credit al contrapărții – riscul de afectare a profiturilor și a capitalului ca rezultat al intrării în stare de nerambursare a tranzacției unei contrapărți, înaintea decontării finale a fluxurilor de numerar aferente tranzacției;

Proiect

risc de decontare – riscul de pierdere cauzat de diferența între prețul de decontare convenit și valoarea de piață curentă pentru tranzacțiile în care instrumentul de datorie, titlul de capital sau valuta rămân nedecontate după data de livrare scadentă;

risc de lichiditate - riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului, determinat de incapacitatea băncii de a-și îndeplini obligațiile la scadența acestora;

risc operațional – riscul definit în sensul Regulamentului Băncii Naționale privind tratamentul riscului operațional pentru bănci potrivit abordării de bază și abordării standardizate aprobat prin HCE al BNM nr. 113 din 24 mai 2018.

risc de piață - riscul de a înregistra pierderi aferente pozițiilor din bilanț și din afara bilanțului din cauza fluctuațiilor nefavorabile pe piață ale prețurilor instrumentelor financiare deținute pentru tranzacționare, ale ratelor dobânzii și ale cursului de schimb valutar;

risc de poziție - riscul de afectare a profiturilor și a capitalului care poate apărea din cauza neconcordanței prețului în timp, între momentul încheierii contractului și momentul în care se face plata și încasarea sumei prevăzute în contract;

risc rezidual - riscul de afectare a profiturilor și a capitalului care poate să apară din cauză că tehnicile utilizate de diminuare a riscului de credit sunt mai puțin eficiente decât se aștepta din motivul că aceste tehnici generează noi riscuri (cum ar fi riscul de lichiditate, de conformitate) care ar putea afecta eficiența tehnicilor de diminuare;

risc de rată al dobânzii - riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului ca urmare a unor modificări adverse ale ratelor dobânzii;

risc reputațional - riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului sau a lichidității, determinat de percepția nefavorabilă asupra imaginii unei bănci de către contrapărți, acționari, investitori sau autorități de supraveghere;

risc strategic - riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului determinat de schimbări în mediul de afaceri sau de decizii de afaceri defavorabile, de implementarea inadecvată a deciziilor sau de lipsa de reacție la schimbările din mediul de afaceri;

risc de transfer - riscul de afectare a profiturilor și a capitalului rezultat din imposibilitatea convertirii de către o contraparte a monedei naționale în valuta străină necesară plății unor obligații financiare, din cauza lipsei sau indisponibilității acestei monede ca urmare a unor restricții impuse de către țara contrapărții respective;

risc de țară - riscul expunerii la pierderi ca urmare a condițiilor și evenimentelor economice, sociale și/sau politice dintr-o țară străină ce afectează activitatea băncii;

risc valutar - riscul expunerii la pierderi rezultate din contractele comerciale sau din alte raporturi economice ca urmare a fluctuațiilor pe piață ale ratei de schimb valutar în perioada dintre încheierea contractului și scadența acestuia;

sistem informațional - sistem de gestionare a informației din cadrul unei bănci, împreună cu resursele organizaționale asociate, cum ar fi resurse informaționale, resurse umane, structuri organizatorice;

testare la stres - tehnică de administrare a riscurilor utilizată pentru evaluarea potențialelor efecte ale unor evenimente sau modificări viitoare ale condițiilor economice, care ar putea avea impact asupra situației financiare a băncii;

toleranță la risc - nivelul maxim al riscului acceptat de către bancă care se încadrează în limitele reale din cadrul apetitului la risc asumat de o bancă;

valoare economică - valoarea actualizată a fluxurilor de numerar nete așteptate, aferente băncii.

Titlul II

ROLUL ȘI COMPONENTA ORGANULUI DE CONDUCERE ȘI A COMITETELOR SPECIALIZATE

Capitolul I

ROLUL ȘI RESPONSABILITĂȚILE ORGANULUI DE CONDUCERE

5. Banca va stabili mărimea și componența organului său de conducere și mecanismul său de guvernanță considerând mărimea, natura, și complexitatea activității sale.
6. Atribuțiile și responsabilitățile organului de conducere trebuie să fie clar definite, precum și repartizate într-un mod explicit între consiliul băncii și organul executiv.
7. Rolul, structura, componența numerică, termenul pentru care se aleg/numesc membrii organului de conducere, modul de funcționare și atribuțiile organului de conducere se stabilesc în statutul băncii și în reglementările interne primare ale băncii, aprobate de către adunarea generală a acționarilor sau consiliul băncii, după caz, cu respectarea prevederilor Legii nr.202/2017, ale actelor normative emise de către Banca Națională a Moldovei în aplicarea acesteia și, după caz și ale Legii nr.1134-XIII/1997 privind societățile pe acțiuni.
8. Ședințele consiliului băncii, precum și ședințele organului executiv al băncii, inclusiv numărul de membri prezenți și frecvența ședințelor, trebuie să fie organizate într-un mod, încât să se asigure examinarea profundă a problemelor băncii și dezbateră critică a subiectelor în scopul menținerii

Proiect

eficienței. Banca va asigura includerea în procesele verbale ale organului de conducere toată informația cu privire la examinarea problemelor și dezbaterile subiectelor inclusiv mersul discuțiilor și toate propunerile/părerile membrilor organelor de conducere

9. Membrii consiliului și ai organului executiv, conform atribuțiilor încredințate, sunt responsabili de conformarea băncii tuturor cerințelor prevăzute de cadrul legal relevant, inclusiv Legea privind activitatea băncilor 202/2017 și actele normative emise de către Banca Națională a Moldovei.

10. Toți membrii organului de conducere trebuie să fie pe deplin conștienți de structura și responsabilitățile organului de conducere și de repartizarea atribuțiilor și responsabilităților între organul executiv, consiliu și comitetele specializate ale consiliului. Pentru a avea un sistem adecvat de verificare și evaluare a activității băncii, procesul decizional al organului de conducere nu poate fi dominat de un singur membru al organului de conducere sau un grup mic de membri. Consiliul băncii și organul executiv trebuie să interacționeze într-un mod eficient și să facă schimb de informații suficiente pentru a le permite să își îndeplinească adecvat atribuțiile și responsabilitățile încredințate.

Capitolul II

ATRIBUȚIILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE CONSILIULUI BĂNCII

11. Consiliul este organul de administrare al băncii cu atribuții de supraveghere a performanței manageriale și a rezultatelor băncii, responsabil de prevenirea conflictelor de interes și de echilibrarea cererilor competitive ale mediului de afaceri. Consiliul poartă responsabilitatea globală privind activitatea băncii, aprobând și monitorizând implementarea de către organul executiv al băncii a obiectivelor strategice, cadrului de guvernare și culturii corporative.

12. Consiliul băncii stabilește modul în care banca reglementează și organizează activitatea sa. În acest scop, consiliul definește cadrul de administrare al activității băncii, prin asigurarea elaborării, aprobării, implementării, monitorizării implementării permanente și revizuirii anuale ale reglementărilor interne primare în toate domeniile de activitate ale băncii.

13. Consiliul are următoarele responsabilități:

- a) realizarea atribuțiilor prevăzute la art. 41 din Legea nr. 202/2017;
- b) stabilirea, aprobarea și supravegherea procesului de punere în aplicare a unui cadru de administrare al activității adecvat și eficace, care să includă o structură organizatorică clară și a unui cadru aferent controlului intern, care să includă funcționarea independentă a funcțiilor de

administrare a riscurilor, de conformitate și de audit care să dețină suficientă autoritate, statut și resurse pentru a-și îndeplini corespunzător atribuțiile;

c) realizarea responsabilităților atribuite comitetului de numire și comitetului de remunerare, dacă acestea nu au fost constituite la nivelul băncii sau crearea acestora nu este obligatorie;

d) aprobarea unui cod de conduită care determină clar comportamentul acceptabil și inacceptabil al personalului, inclusiv activitățile ilegale și asumarea de riscuri excesive pentru bancă, precum și modul de gestionare al conflictelor de interes la nivelul băncii;

e) supravegherea modului de implementare și conformare cu codul de conduită al băncii cu scopul identificării, gestionării și prevenirii unor conflicte de interes potențiale și/sau actuale;

f) supravegherea și asigurarea eficacității activității funcțiilor de control intern (funcția de administrare a riscurilor, funcția de conformitate și de audit intern), care raportează direct consiliului, în scopul menținerii independenței activității acestora.

g) monitorizarea procesului de implementare a planului de audit intern, după implicarea prealabilă a comitetului de administrare a riscurilor și a comitetului de audit intern;

h) aprobarea și supravegherea implementării politicii privind numirea organului executiv și a personalului care deține funcții cheie;

i) aprobarea și supravegherea implementării politicilor în domeniul administrării riscurilor și asigurarea instruirii personalului băncii antrenați în domeniul corespunzător;

14. Consiliul trebuie să asigure corespunderea experienței și cunoștințelor, la nivel individual și colectiv, a membrilor consiliului și organului executiv caracterului și complexității activității și profilului de risc al băncii, să stabilească standarde de performanță pentru organul executiv conform strategiei și politicilor băncii și să monitorizeze corespunderea performanțelor acestuia standardelor respective.

15. Membrii consiliului trebuie să exercite atribuțiile sale cu diligență și loialitate, să dedice suficient timp și în conformitate cu prevederile legale și cadrul normativ în aplicarea acestora, concomitent, ținând cont de reglementările interne primare utilizate în procesul de realizare a funcției de supraveghere.

16. Banca trebuie să aloce resurse umane și financiare adecvate pentru integrarea în activitate și instruirea membrilor consiliului.

17. Membrii consiliului trebuie să participe în mod activ în activitatea băncii și trebuie să fie capabili să ia decizii și să facă propriile raționamente care să fie solide, obiective și independente.

18. Consiliul trebuie să fie alcătuit dintr-un număr suficient de membri independenți, dar nu mai puțin de 1/2 din totalul membrilor aleși în consiliu. Criteriile de evaluare a independenței membrului consiliului băncii sunt prevăzute la punctul 19.

19. Fără a aduce atingere punctului 20, în următoarele situații se presupune că un membru al consiliului băncii este considerat ca „nefiind independent” în următoarele cazuri:

a) membrul deține în prezent cu excepția unei poziții de membru independent al organului de conducere a entității din perimetrul de consolidare prudențială sau a deținut în trecut un mandat ca membru al organului executiv în entități din perimetrul de consolidare prudențială, cu excepția cazului în care nu a ocupat o asemenea funcție în ultimii 5 ani;

b) membrul deține controlul asupra băncii sau reprezintă interesul unui deținător de control al băncii, inclusiv în cazul în care proprietarul este un stat sau un alt organism public;

c) membrul are o relație financiară sau economică semnificativă cu banca;

d) membrul este un angajat sau se află în alte relații similare cu un deținător de control asupra băncii;

e) membrul este angajat de orice entitate din perimetrul de consolidare prudențială, cu excepția cazului în care sunt îndeplinite următoarele două condiții :

1) membrul nu aparține unui astfel de nivel ierarhic, care răspunde direct față de organul de conducere al băncii;

2) membrul a fost ales ca membru al consiliului băncii în contextul unui sistem de reprezentare a angajaților cu asigurarea unei protecții adecvate împotriva demiterii abuzive și altor forme de tratament injust;

f) membrul a fost angajat anterior într-o funcție la cel mai înalt nivel ierarhic în cadrul unei bănci sau al unei alte entități din perimetrul de consolidare prudențială, fiind direct răspunzător doar față de organul de conducere și nu a existat o perioadă de cel puțin 3 ani între încetarea raporturilor de muncă respective și executarea unei funcții în organul de conducere;

g) membrul a fost, în ultimii 3 ani, o persoană cu funcții de răspundere, conducător și/sau membru al organelor de conducere într-o entitate de consultanță profesională, un auditor extern sau un consultant important pentru bancă sau pentru o altă entitate din perimetrul de consolidare prudențială sau, în alte situații, un angajat implicat în mod substanțial în serviciul oferit;

h) membrul este sau a fost, în ultimul an, un furnizor important sau un client important al băncii sau al unei alte entități din perimetrul de consolidare prudențială, ori a avut o altă relație de afaceri

importantă sau este un angajat implicat în mod substanțial, în alte condiții, în mod direct sau indirect, cu un furnizor, client sau entitate comercială care are o relație de afaceri importantă cu banca;

i) membrul primește, suplimentar față de remunerația pentru rolul său și remunerația pentru post conform literei (e), comisioane sau alte beneficii semnificative din partea băncii sau a unei alte entități din perimetrul de consolidare prudențială;

j) membrul a acționat ca membru în organul de conducere în cadrul entității timp de cel puțin 12 ani consecutiv;

k) membrul este un membru apropiat al familiei unui membru al organului executiv al băncii sau al unei alte entități din perimetrul de consolidare prudențială, sau a persoanei aflate într-una din situațiile menționate la literele (a)-(h).

20. În cazul în care un membru se încadrează într-una sau mai multe din situațiile prevăzute la punctul 19, banca este în drept să demonstreze Băncii Naționale că membrul trebuie considerat ca fiind independent. Dacă dispune de motive justificate argumentate cu privire la capacitatea membrului de a-și exercita judecata obiectivă și echilibrată pentru a lua decizii în mod independent.

21. Consiliul va supraveghea activitatea organului executiv, monitorizând acțiunile acestuia pentru a se asigura că acestea sunt în concordanță cu strategia și politicile băncii, prin examinarea informațiilor furnizate de către organul executiv și de către funcțiile de conformitate, de audit intern și de administrare a riscurilor aflate în subordonare directă și prin întrunirea regulată cu organul executiv și funcțiile respective.

22. Consiliul este obligat să aprobe și să actualizeze periodic normele pentru propria activitate, ținând cont de legile, actele normative și regulamentul consiliului aprobat de adunarea generală a acționarilor care stabilesc organizarea, drepturile, responsabilitățile și activitățile consiliului, precum și să mențină performanța și integritatea, prin practicarea evaluărilor periodice a fiecărui membru în parte, precum și al consiliului la nivel colectiv.

23. Membrii consiliului trebuie să dispună de acces în orice moment la orice informație ce ține de activitatea băncii și a organului executiv, precum și la rapoartele auditului intern și extern, pentru a consolida implementarea politicilor și procedurilor interne și a asigura corespunderea profilului de risc al băncii cu strategiile acesteia, precum și capacitatea băncii de a gestiona și a absorbi riscurile.

Capitolul III

COMITETELE SPECIALIZATE ALE CONSILIULUI

Secțiunea 1

Organizarea Comitetelor

- 24.** Fiecare bancă trebuie să înființeze și să dispună de un comitet de audit și un comitet de administrare a riscurilor stabilite de consiliul băncii în conformitate cu art. 44 din Legea privind activitatea băncilor. Băncile sunt în drept să dispună și de alte comitete specializate (comitet de etică, conduită sau conformitate) care să asiste consiliul în îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin
- 25.** Banca semnificativă din punct de vedere a mărimii, organizării interne și naturii, extinderii și complexității activității pe lângă comitetele menționate la pct.24, este obligată să înființeze și să dispună un comitet de numire și un comitet de remunerare..
- 26.** Consiliul băncii poate determina numărul și structura comitetelor pentru facilitarea propriilor activități, dar nu este în drept să delege atribuțiile sale comitetelor respective.
- 27.** Atribuțiile, funcțiile și responsabilitățile comitetelor specializate ale consiliului băncii se stabilesc în reglementările interne primare, aprobate de către consiliul băncii. La stabilirea atribuțiilor, funcțiilor și responsabilităților comitetelor specializate consiliul trebuie să țină cont de actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei.
- 28.** În cazul modificării componenței consiliului băncii, la prima ședință în componență nouă, consiliul trebuie să examineze plenitudinea numerică a comitetelor în vederea completării acestora cu noi membri din cadrul consiliului care dispun de cunoștințe și experiență corelată cu atribuțiile, funcțiile și responsabilitățile conform regulamentelor ce țin de activitatea comitetelor.
- 29.** Banca, care nu este considerată semnificativă, cu permisiunea Băncii Naționale, poate să reunească comitetul de administrare a riscurilor și comitetul de audit. Membrii comitetelor reunite trebuie să dispună de cunoștințele și experiența necesară pentru ambele domenii de activitate ale comitetului respectiv.
- 30.** Comitetele specializate urmează să susțină consiliul băncii în anumite domenii specifice și/sau să contribuie la dezvoltarea și perfecționarea cadrului de administrare al activității băncii. În acest sens, fiecare comitet specializat trebuie să dispună de un regulament cu privire la rolul și scopul activității acestuia, aprobat de consiliul băncii, precum și proceduri documentate care să furnizeze reguli clare de activitate a membrilor comitetului.

- 31.** Comitetele specializate sunt formate, în exclusivitate, din membri ai consiliului băncii. La ședințele comitetelor pot fi invitate să participe și alte persoane datorită experienței specifice sau datorită faptului că îndrumările oferite de acestea sunt relevante pentru un anumit aspect/domeniu.
- 32.** Numărul membrilor unui comitet specializat nu poate fi mai mic de 3 persoane, iar băncile trebuie să se asigure că un comitet nu este compus în totalitate din același grup de membri din cadrul unui alt comitet și că majoritatea membrilor fiecărui comitet sunt independenți.
- 33.** În cazul reunirii comitetelor banca trebuie să dispună de documentele care dezvoltă motivele pentru care au ales să reunească comitetele și modul în care abordarea respectivă ajută la realizarea obiectivelor comitetelor.
- 34.** Comitetele specializate se constituie într-un mod care să le permită să exercite o judecată competentă și independentă cu privire la realizarea responsabilităților sale.
- 35.** Comitetele specializate trebuie să interacționeze, după caz, pentru a asigura consecvența și a evita discrepanțele în deciziile acestora. Această interacțiune poate avea loc prin participare încrucișat, astfel că președintele sau un membru al unui comitet specializat poate fi, de asemenea, membru al unui alt comitet specializat.
- 36.** Președinții comitetelor specializate trebuie să raporteze cel puțin trimestrial consiliului băncii.
- 37.** Agenda, dezbaterile, concluziile și rezultatele obținute în urma ședințelor comitetelor specializate trebuie să fie documentate.

Secțiunea 2 Comitetul de Audit

- 38.** Președintele comitetului de audit trebuie să fie un membru independent. Președinte al comitetului de audit nu poate fi președintele consiliului băncii. Președintele comitetului de audit trebuie să dispună de cunoștințe și experiență de specialitate în aplicarea principiilor de contabilitate și a proceselor de control intern.
- 39.** Membrii comitetului de audit în ansamblul său trebuie să dețină experiență recentă practică și relevantă în domeniul bancar sau trebuie să dispună, în urma activităților anterioare, de o experiență profesională suficientă legată în mod direct de activitatea bancară., Cel puțin unul dintre membrii comitetului de audit trebuie să dispună de cunoștințe și competențe în domeniul contabilității și/sau al auditului.

40. Fără a aduce atingere responsabilităților atribuite membrilor consiliului băncii, comitetul de audit are, printre altele, următoarele responsabilități:

- a) informează consiliul băncii cu privire la rezultatele auditului statutar și explică în ce mod a contribuit auditul statutar la integritatea raportării financiare și care a fost rolul comitetului de audit în acest proces;
- b) monitorizează procesul de raportare financiară și transmite recomandări sau propuneri consiliului băncii pentru a asigura integritatea acesteia;
- c) monitorizează eficacitatea sistemelor de control intern și de administrare a riscurilor și, dacă este cazul, funcția sa de audit intern, cu privire la raportarea financiară a băncii auditate, fără a aduce atingere independenței acesteia;
- d) analizează și monitorizează independența auditorilor statutari sau a societăților de audit în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, precum și caracterul adecvat al prestării de alte servicii către bancă decât serviciile de audit.
- e) monitorizează auditul statutar al situațiilor financiare anuale și consolidate, după caz, în special desfășurarea acestuia;
- f) răspunde de procedura de selecție a societății de audit și recomandă societatea de audit care urmează a fi desemnată pentru auditul statutar în conformitate cu cerințele legislației în vigoare și actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei;
- g) monitorizează adecvarea politicilor de contabilitate ale băncii;
- i) revizuieste domeniul de aplicare și frecvența auditului statutar al situațiilor financiare anuale și consolidate;
- j) primește, analizează și ține cont de rapoartele de audit.

Secțiunea 3

Comitetul de Administrare a Riscurilor

41. Comitetul de administrare a riscurilor oferă suport consiliului cu privire la apetitul la risc și strategia de risc actuale și viitoare ale băncii și sprijină consiliul în monitorizarea aplicării acestei strategii de către organul executiv. Responsabilitatea generală în privința riscurilor îi revine în continuare organului de conducere.

42. Comitetul de administrare a riscurilor acordă suport consiliului în stabilirea naturii, cantității, formatului și frecvenței informațiilor privind riscurile.

43. Pentru a sprijini crearea unor politici și practici de remunerare fiabile, comitetul de administrare a riscurilor verifică, fără a aduce atingere sarcinilor comitetului de remunerare, dacă stimulentele oferite de sistemul de remunerare țin seama de riscuri, capital, lichidități, precum și de probabilitatea și calendarul câștigurilor.

44. Comitetul de administrare a riscurilor are accesul corespunzător la informații privind profilul de risc al băncii și, dacă este necesar, la funcția de gestionare a riscurilor și la consultanță de specialitate externă.

45. Fără a aduce atingere responsabilităților atribuite membrilor consiliului băncii comitetul de administrare a riscurilor are, printre altele, următoarele responsabilități:

a) supraveghează punerea în aplicare a strategiilor de gestiune a capitalului și a lichidității, precum și pentru administrarea riscurilor relevante activității băncii, cum ar fi riscul de credit, riscul de piață, riscul operațional (inclusiv riscurile de conformitate și TIC) și riscul reputațional, pentru a evalua adecvarea acestora în raport cu apetitul la risc și strategia privind administrarea riscurilor aprobată;

b) analizează o serie de scenarii posibile, inclusiv scenariile de stres, pentru a evalua modul în care profilul de risc al băncii ar reacționa la potențialele evenimente externe și interne;

c) supraveghează alinierea între toate produsele și serviciile financiare oferite clienților și modelul de afaceri și strategia de risc a băncii, evaluează riscurile asociate produselor și serviciilor financiare oferite și ține cont de alinierea dintre prețurile atribuite și profiturile obținute din aceste produse și servicii;

d) prezintă consiliului băncii recomandări privind ajustările necesare ale strategiei de risc care rezultă, printre altele, din modificările modelului de afaceri al băncii, evoluțiile pieței sau recomandările prezentate de funcția de administrare a riscurilor;

e) evaluează recomandările auditorilor interni și/sau externi și urmărește implementarea adecvată a măsurilor necesare;:-

f) oferă consiliere cu privire la numirea consultanților externi, pe care membrii consiliului pot decide să-i angajeze pentru consiliere sau sprijin.

46. Comitetul de administrare a riscurilor trebuie să colaboreze cu comitetul de audit și alte comitete, în cazul în care au fost constituite și activitatea cărora poate avea impact asupra strategiei de risc al băncii.

47. Membrii comitetului de administrare a riscurilor, la nivel individual și colectiv, trebuie să aibă experiență recentă practică și relevantă în domeniul de administrare a riscurilor sau trebuie să dispună, în urma activităților anterioare, de o experiență profesională suficientă legată în mod direct de administrarea riscurilor.

Secțiunea 4
Comitetul de Numire

48. Comitetul de numire trebuie să reprezinte o combinație optimă de competențe și experiență adecvată cu privire la procesul de selecție și cerințele privind evaluarea adecvării candidaților pentru posturile în organul de conducere al băncii.

49. Fără a aduce atingere responsabilităților atribuite membrilor consiliului băncii, comitetul de numire are, printre altele, următoarele responsabilități:

- a) identifică și evaluează de sine stătător candidați pentru ocuparea pozițiilor libere în cadrul consiliului și prezintă spre aprobare de către consiliul băncii, după care candidații aprobați sunt înaintați spre aprobare către adunarea generală acționarilor;
- b) identifică și evaluează de sine stătător sau din lista candidaților propuși de către consiliu candidați pentru ocuparea pozițiilor libere în cadrul organului executiv și a funcțiilor cheie și prezintă spre aprobare consiliului;
- c) evaluează echilibrul de cunoștințe, competențe, diversitate și experiență în cadrul organului de conducere și pregătește o descriere a rolurilor și a capacităților în vederea numirii într-o anumită poziție și evaluează capacitatea alocării timpului pentru realizarea atribuțiilor;
- d) evaluează periodic, cel puțin o dată pe an, structura, dimensiunea, componența și performanțele organului de conducere și formulează recomandări organului de conducere cu privire la eventuale modificări;
- e) evaluează periodic, cel puțin o dată pe an, cunoștințele, competențele și experiența fiecărui membru al organului de conducere și al organului de conducere în ansamblul său și a persoanelor care dețin funcții cheie și raportează consiliului în mod corespunzător;
- f) examinează periodic politica organului de conducere în ceea ce privește selecția și numirea membrilor organului executiv și a persoanelor care dețin funcții cheie și face recomandări consiliului.

50. În îndeplinirea sarcinilor sale, comitetul de numire ține cont, în măsura posibilului și în mod permanent, de necesitatea asigurării faptului că procesul decizional al organului de conducere nu este dominat de nicio persoană sau grup mic de persoane într-un mod care este în detrimentul intereselor băncii în ansamblu.

51. Comitetul de numire poate utiliza orice tip de resurse pe care le consideră adecvate pentru a îndeplini eficient responsabilitățile sale, inclusiv consultanță externă, și beneficiază de finanțare corespunzătoare în acest scop.

52. În cazul în care banca nu are constituit un comitet de numire, în condițiile în care crearea acestuia nu este obligatorie, cerințele prezentei secțiuni referitoare la comitetul de numire trebuie interpretate ca fiind aplicabile consiliului băncii.

Secțiunea 5
Comitetul de Remunerare

53. Comitetul de remunerare trebuie să fie constituit într-un mod care să îi permită să exercite o judecată competentă și independentă cu privire la politicile și practicile de remunerare și la stimulentele create în vederea gestionării riscurilor, a administrării capitalului și a lichidităților.

54. În cazul în care banca nu are constituit un comitet de remunerare, în condițiile în care crearea acestuia nu este obligatorie, cerințele prezentei secțiuni referitoare la comitetul de remunerare trebuie interpretate ca fiind aplicabile consiliului băncii.

55. Fără a aduce atingere responsabilităților atribuite membrilor consiliului băncii, comitetul de remunerare are, printre altele, următoarele responsabilități:

- a) răspunde de pregătirea hotărârilor privind remunerarea ce urmează a fi adoptate de consiliu, în special cu privire la remunerarea membrilor organului executiv, precum și a persoanelor care dețin funcții cheie;
- b) acordă asistență și consultanță consiliului cu privire la elaborarea politicii de remunerare a băncii;
- c) sprijină consiliul în monitorizarea politicilor, practicilor și proceselor de remunerare și în respectarea politicii de remunerare;
- d) verifică dacă politica de remunerare existentă este actuală și, dacă este necesar, propune modificări la aceasta;

- e) revizuieste numirea consultantilor de remunerare externi pe care consiliul poate decide sa ii angajeze pentru consultanta sau asistenta;
- f) asigura caracterul adecvat al informatiilor furnizate actionarilor cu privire la politicile si practicile de remunerare, in special cu privire la raportul dintre remuneratia fixa si cea variabila;
- g) evalueaza mecanismele si sistemele adoptate pentru a se asigura ca sistemul de remunerare ia in considerare in mod corespunzator toate tipurile de riscuri, nivelurile de lichiditate si capital si ca politica de remunerare generala este in concordanta cu si promoveaza o administrare a riscurilor solida si eficienta si este aliniata cu modelul de afaceri, obiectivele, cultura si valorile corporative si cu interesele pe termen lung ale bancii;
- h) evalueaza indeplinirea obiectivelor de performanta si necesitatea unei ajustari ex-post la risc;
- i) revizuieste o serie de scenarii posibile pentru a testa modul in care politicile si practicile de remunerare reactioneaza la evenimente externe si interne si testeaza ex-post criteriile folosite in stabilirea acordarii si ajustarea ex-ante la riscuri pe baza consecintelor efective ale riscurilor.

56. In cazul in care banca a infiintat un comitet de remunerare, remunerarea sefilor functiilor de control independente (functiile de administrare a riscurilor, conformitate si audit intern) trebuie supravegheate in mod direct de catre comitetul de remunerare. Comitetul de remunerare trebuie sa faca recomandari catre consiliu privind elaborarea pachetului de remunerare si cuantumul remuneratiilor ce vor fi platite sefilor functiilor de control.

57. Comitetul de remunerare trebuie:

- a) sa aiba acces la toate datele si informatiile referitoare la procesul decizional al consiliului, cu privire la formularea, punerea in aplicare, supravegherea si revizuirea politicilor si practicilor de remunerare;
- b) sa aiba resurse financiare adecvate si acces nelimitat la toate informatiile si datele provenite de la functiile de control independente, inclusiv de la functia de administrare a riscurilor;
- c) sa asigure implicarea adecvata a functiilor de control independente si a altor functii relevante in domeniile de expertiza respective si sa solicite consultanta externa atunci cand este necesar.

58. Comitetul de remunerare trebuie sa colaboreze cu alte comitete specializate ale consiliului ale caror activitati pot avea un impact asupra formularii si bunei functionari a politicilor si practicilor de remunerare; si sa furnizeze informatii adecvate consiliului si, atunci cand este cazul, adunarii generale a actionarilor cu privire la activitatile desfasurate.

59. Un membru al comitetului de administrare a riscurilor trebuie sa participe la sedintele comitetului de remunerare, in conditiile in care crearea ultimului este obligatorie, si viceversa.

60. Membrii comitetului de remunerare trebuie să dețină cunoștințe adecvate la nivel colectiv, competență și experiență profesională privind politicile și practicile de remunerare, administrarea riscurilor și activitățile de control, în special cu privire la mecanismul pentru alinierea structurii remunerării la profilul de risc și capital ale băncii.

CAPITOLUL IV

TRIBUȚIILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE ORGANULUI EXECUTIV AL BĂNCII

61. Organul executiv este responsabil de conducerea activității curente a băncii și poartă răspundere în față consiliului pentru performanța financiară a acesteia. În acest scop, organul executiv este obligat să asigure implementarea adecvată a cadrului de administrare a activității băncii, să elaboreze și să aprobe, după caz, reglementările interne secundare aprobate de către consiliul băncii.

62. Organul executiv trebuie să cunoască și să înțeleagă structura organizatorică a băncii, riscurile pe care aceasta le generează pentru asigurarea desfășurării activităților băncii în corespundere cu strategia, apetitul la risc și politicile băncii aprobate de către consiliu.

63. Pentru promovarea și asigurarea unei activități eficiente a băncii, organul executiv este responsabil de:

- 1) realizarea atribuțiilor prevăzute la art. 42 (2) din Legea nr. 202/2017;
- 2) conformarea băncii cu cadrul legal, inclusiv Legea nr. 202/2017 și actele normative emise de Banca Națională a Moldovei;
- 3) asigurarea și monitorizarea realizării adecvate a atribuțiilor personalului din subordine astfel încât activitatea băncii să fie în conformitate cu obiectivele strategice ale acesteia;
- 4) implementarea adecvată a mecanismului de control intern și a sistemelor de administrare a riscurilor;
- 5) punerea în aplicare în conformitate cu reglementările interne primare a sistemelor de management ale riscului, culturii de risc, proceselor și controalelor de administrare a riscurilor la care este expusă banca;
- 6) asigurarea integrității sistemelor contabile și de raportare financiară și asigurarea furnizării către consiliul băncii a informației corecte și veridice;
- 7) furnizarea cu regularitate și în mod adecvat consiliului cel puțin a informațiilor enumerate la art.42 (3) din Legea privind activitatea băncilor 202/2017;

64. Organul executiv nu poate lua decizii care diferă de strategiile băncii aprobate de consiliu. Dacă este nevoie de alte limite / posibilități de acțiune – acest lucru trebuie coordonat și aprobat de consiliul băncii.

65. Organul executiv este obligat să contribuie la stabilirea și buna funcționare a unei guvernante corporative sănătoase în cadrul băncii. În acest scop, membrii organului executiv pot acționa împreună sau separat, astfel cum este prevăzut prin reglementările interne primare ale băncii.

66. Organul executiv, în funcție de caracterul, complexitatea și volumul activității băncii, poate constitui comitete specializate, altele decât comitetele specializate pe lângă consiliu, care să-l asiste în îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, dar nu este în drept să delege atribuțiile sale comitetelor respective.

67. Membrul organului executiv poate fi numit șef (coordonator) al funcției de administrare a riscurilor sau al funcției de conformitate, cu condiția că membrul respectiv nu mai are alte atribuții sau responsabilități în cadrul organului executiv care pot compromite activitățile de control intern derulate de membrul respectiv și independența funcțiilor de control intern în cauză referite în Secțiunea 2 din Capitolul III, Titlul IV din prezentul Regulament.

Titlul III

CADRUL DE ADMINISTRARE A ACTIVITĂȚII

Capitolul I

CADRUL ORGANIZAȚIONAL ȘI STRUCTURA

Secțiunea 1

Cadrul organizațional

68. Organul de conducere al băncii este responsabil pentru existența unui cadru de administrare al activității riguros conceput, care să includă cel puțin următoarele aspecte:

- a) o structură organizatorică clară, cu linii de responsabilitate bine definite, transparente și coerente;
- b) procese eficiente de identificare, administrare, monitorizare și raportare a riscurilor la care este sau ar putea fi expusă (simulări de criză);
- c) un proces de evaluare a adecvării capitalului la riscuri (ICAAP);
- d) mecanisme adecvate de control intern, inclusiv proceduri administrative și contabile riguroase;

- e) sistemele informaționale adecvate necesităților băncii și asigurarea continuității activității acesteia;
- f) mecanisme de conformare cerințelor de transparență și publicare a informațiilor;
- g) politici și practici de remunerare.

69. La instituirea cadrului de administrare a activității, organul de conducere trebuie să țină cont de mărimea băncii și de structura organizatorică, precum și de natura, importanța economică, volumul și complexitatea activităților desfășurate.

70. Banca este obligată să-și desfășoare activitățile, inclusiv să efectueze operațiunile și să presteze servicii în strictă conformitate cu cadrul de administrare a activității acesteia. Actele interne aferente desfășurării activității trebuie să fie aplicabile pentru toate nivelele băncii, inclusiv la nivel de sucursală și/sau subdiviziune structurală a băncii pentru a îndeplini toate cerințele de organizare/desfășurare a activității.

71. Banca trebuie să dispună de resurse suficiente pentru asigurarea conformării băncii, inclusiv fiecărei sucursale a sa și/sau subdiviziunii structurale, cadrului general de desfășurare a activității atât la nivel de bancă, cât și la nivel individual de fiecare sucursală/subdiviziune structurală.

72. Banca trebuie să asigure organizarea activității sale, astfel încât deciziile luate de către organul de conducere și/sau practicile utilizate să sprijine administrarea sănătoasă și prudentă, și să nu pericliteze soliditatea financiară a băncii și interesele legale ale părților interesate.

73. Banca trebuie să practice activități, operațiuni și servicii care îi oferă siguranța că riscurile asociate acestora vor fi administrate în modul corespunzător.

74. Banca trebuie să mențină un ansamblu adecvat de competențe de bază la nivel operațional aferent activităților externalizate, astfel încât să aibă capacitatea de a relua, dacă este cazul, controlul direct asupra activității externalizate și să dispună de politici în domeniul externalizării, ținând cont de Regulamentul nr.241 din 3 noiembrie 2011 privind externalizarea activităților și operațiunilor băncilor.

Secțiunea 2

Structura organizatorică a băncii

75. Banca este obligată să dispună de o structură organizatorică și operațională adecvată activității desfășurate și transparentă, care să promoveze administrarea eficientă și să asigure prudența necesară conducerii băncii.

- 76.** Organul de conducere este responsabil de determinarea structurii organizatorice, care urmează să fie documentată și, la necesitate, actualizată.
- 77.** Liniile de raportare și alocarea responsabilităților și competențelor în cadrul băncii trebuie să fie clare, bine definite, coerente, implementate efectiv și documentate corespunzător.
- 78.** Structura organizatorică a băncii trebuie să fie evaluată sub aspectul în care diferite elemente ale acesteia se completează și interacționează reciproc și să fie perfecționată în funcție de evoluțiile în dezvoltarea băncii, să fie conformă cu modelul de afaceri și profilul de risc aprobate și să nu presupună un nivel de complexitate excesiv sau necorespunzător.
- 79.** Banca care are stabilită o structură organizatorică complexă fără raționamente economice clare sau motiv legal, poate fi subiect a unei supravegheri mai intensive în scopurile legate de spălarea banilor și alte crime financiare.
- 80.** Structura organizatorică a băncii nu trebuie să împiedice capacitatea organelor de conducere de a supraveghea și a administra în mod eficient activitatea acesteia și riscurile cu care se confruntă, precum și să permită Băncii Naționale a Moldovei exercitarea funcției de supraveghere în raport cu banca respectivă.

Secțiunea 3

Valori corporative și codul de conduită

- 78.** Organul de conducere trebuie să dezvolte, să adopte și să promoveze un cod de conduită care să includă standarde etice și profesionale înalte referitor la toate nivelurile structurii organizatorice ale băncii, în funcție de caracteristicile specifice ale activității acesteia precum și să supravegheze respectarea acestor standarde de către personal.
- 79.** Standardele puse în aplicare trebuie să aibă ca scop reducerea riscurilor la care este expusă banca, în special riscurile operaționale și reputaționale, care pot avea un impact negativ considerabil asupra rentabilității și sustenabilității băncii, prin amenzi, costuri de litigii, restricții impuse de autoritățile competente și sancțiuni penale, precum și pierderea imaginii și a încrederii consumatorilor.
- 80.** Organul de conducere trebuie să dispună de politici clare și documentate cu privire la modul în care trebuie respectate aceste standarde. Aceste politici trebuie:
- a) să promoveze ca toate activitățile băncii să se desfășoare în conformitate cu legislația aplicabilă și cu valorile corporative ale băncii;

- b) să promoveze conștientizarea riscurilor printr-o cultură privind riscurile, cu reflectarea așteptărilor organului de conducere conform cărora activitățile băncii nu vor depăși apetitul la risc și limitele de risc stabilite la nivelul băncii, precum și nu vor depăși responsabilitățile respective ale personalului;
- c) să stabilească principii și să prezinte exemple de comportament acceptabil și inacceptabil corelat, în special, cu raportarea financiară eronată și cu conduita neadecvată, cu infracțiuni economice și financiare, inclusiv acțiuni de spălare a banilor, practici monopoliste, sancțiuni financiare, mita și corupție, manipularea pieței și a tranzacțiilor și alte încălcări ale legilor privind protecția consumatorilor;
- d) să stabilească în mod clar că pe lângă respectarea cerințelor legislației în vigoare și reglementărilor interne, personalul trebuie să se comporte cu onestitate și integritate și să-și îndeplinească sarcinile competent aplicând abilitățile profesionale necesare, grijă și diligență;
- e) să se asigure că personalul este conștient de potențialele acțiuni disciplinare interne și externe, de acțiuni juridice și de sancțiuni care pot să apară în urma comportamentului necorespunzător.

81. Banca trebuie să monitorizeze respectarea acestor politici și să asigure conștientizarea personalului, prin instruirii periodice. Banca trebuie să numească funcția responsabilă de monitorizarea respectării și evaluării încălcărilor codului de conduită, precum și să stabilească un mecanism de soluționare a problemelor de neconformitate. Rezultatele trebuie raportate periodic organului de conducere.

Secțiunea 4 *Modelul de afaceri și strategia*

82. La elaborarea modelului de afaceri, banca trebuie să identifice și să ia în considerare principalii factori exogeni și endogeni care influențează succesul modelului de afaceri, inclusiv cele mai importante linii de activitate din punct de vedere a viabilității modelului de afaceri și care prezintă cea mai mare probabilitate de creștere a expunerii băncii la vulnerabilitățile existente sau viitoare.

83. Modelul de afaceri a băncii trebuie să se bazeze pe ipoteze cu caracter plauzibil privind mediul de afaceri și pe strategii de afaceri care trebuie să aibă un caracter sustenabil.

84. În sensul pct.82 viabilitatea modelului de afaceri constă în capacitatea băncii de a genera venituri acceptabile în următoarele 12 luni.

85. În sensul pct. 83 sustenabilitatea strategiei constă în capacitatea băncii de a genera venituri pe o perioadă anticipativă de cel puțin 3 ani pe baza planurilor strategice și se determină pe baza performanței financiare previzionate, precum și pe baza nivelului de risc al strategiei de afaceri și a probabilității de succes aferente, în funcție de capacitățile de execuție ale băncii

86. În sensul pct. 85, banca trebuie să stabilească o corelare între performanța sa financiară și apetitul la risc, astfel având în vedere nivelul riscurilor, profitul și pierderile, bilanțul, concentrările, inclusiv tendințele acestora.

87. Organul de conducere stabilește structura juridică, organizatorică și operațională a băncii, inclusiv în concordanță cu modelul de afaceri și strategiile aprobate

Secțiunea 5

Conflictele de interese la nivelul băncii

88. Organul de conducere este responsabil de stabilirea, aprobarea și supravegherea implementării și menținerii unor politici eficiente de identificare, evaluare, gestionare și atenuare sau prevenire a conflictelor de interese actuale și potențiale la nivel de bancă, inclusiv ca urmare a diverselor activități și roluri ale băncii, ale entităților din perimetrul de consolidare prudențială sau ale diferitor linii sau unități de afaceri dintr-o entitate sau în ceea ce privește părțile interesate externe.

89. Banca trebuie să ia, în cadrul aranjamentelor organizatorice și administrative, măsuri adecvate pentru a preveni afectarea prin conflicte de interese a intereselor legitime ale băncii și ale clienților săi, ținând cont de interesele în cadrul politicii de conflict de interese la nivel de grup pe bază consolidată

90. Măsurile băncii de a gestiona sau, dacă este cazul, de a atenua conflictele de interese trebuie să fie documentate și acestea trebuie să includă, printre altele:

a) o separare adecvată a sarcinilor, inclusiv prin numirea unor persoane diferite care să fie responsabile pentru activitățile care generează conflicte de interese în cadrul procesului tranzacțiilor sau atunci când se prestează servicii sau prin alocarea responsabilității de supraveghere și raportare a unor astfel de activități care generează conflicte de interese către persoane diferite;

b) stabilirea de bariere informaționale, inclusiv prin separarea fizică a anumitor linii sau unități de activitate;

c) stabilirea procedurilor adecvate pentru tranzacțiile cu părțile afiliate.

Secțiunea 6
Conflictele de interese la nivelul angajaților

93. Organul de conducere este responsabil de stabilirea, aprobarea și supravegherea punerii în aplicare și menținerii unor politici eficiente pentru identificarea, evaluarea, gestionarea și atenuarea sau prevenirea conflictelor actuale și potențiale între interesele băncii și interesele private ale personalului, ale organului de conducere, care ar putea afecta îndeplinirea sarcinilor și responsabilitățile acestora.

94. În acest scop, organul de conducere a băncii va asigura că politica privind conflictele de interese este adusă la cunoștință întregului personal al băncii și este respectată de către acesta.

95. Politica privind conflictele de interese trebuie să vizeze identificarea conflictelor de interese ale personalului, inclusiv a intereselor membrilor apropiați ai familiilor acestora. Banca trebuie să țină seama de faptul că conflictele de interese pot apărea nu numai din relațiile personale sau profesionale prezente, dar și cele din trecut. În cazul apariției conflictelor de interese, banca trebuie să evalueze semnificația acestora și să decidă și să pună în aplicare, după caz, măsuri de atenuare.

96. În ceea ce privește conflictele de interese care ar putea rezulta din relațiile anterioare, banca trebuie să stabilească un interval de timp adecvat, dar nu mai mic de 5 ani ca personalul să raporteze astfel de conflicte de interese, pe baza faptului că acestea ar putea avea totuși un impact asupra comportamentului și participării personalului la luarea deciziilor.

97. Politica privind conflictele de interese trebuie să acopere cel puțin următoarele situații sau relații în care pot apărea conflicte de interese în legătură cu:

a) interesele economice (inclusiv acțiuni, alte drepturi de proprietate și de membru, participații financiare și alte interese economice cu clienți comerciali, drepturi de proprietate intelectuală, împrumuturi acordate de către bancă unei societăți deținute de personal, apartenență la un organ sau proprietate asupra unui organ sau entitate cu interese conflictuale);

b) relații personale sau profesionale cu proprietarii de dețineri calificate în bancă;

c) relațiile personale sau profesionale cu personalul băncii sau entitățile incluse în perimetrul consolidării prudențiale;

d) alte locuri de muncă actuale și locuri de muncă anterioare în intervalul de timp adecvat, dar nu mai mic de 5 ani;

e) relații personale sau profesionale cu părțile interesate externe relevante, inclusiv fiind legate cu furnizori, entități de consultanță sau alți furnizori de servicii);

f) influența politică sau relațiile politice.

98. Fără a aduce atingere pct. 90-96 băncile trebuie să țină cont de faptul că a fi deținător de cotă în capitalul unei bănci sau a avea conturi personale sau împrumuturi, ori a utiliza alte servicii ale unei bănci nu trebuie să ducă la o situație în care personalul este considerat a avea un conflict de interese, dacă rămân sub un prag *de minimis* corespunzător.

99. Politica privind conflictele de interese trebuie să stabilească procesele de raportare și comunicare funcției responsabile conform politicii. Personalul băncii trebuie să aibă obligația de a dezvălui prompt orice chestiune care ar putea rezulta sau ar fi rezultat deja într-un conflict de interese.

100. Politica privind conflictele de interese trebuie să diferențieze conflictele de interese care persistă și care trebuie gestionate permanent și conflictele de interese care apar în mod neașteptat cu privire la un eveniment unic (inclusiv o tranzacție, selecția furnizorului de servicii etc.) și pot fi de obicei gestionate cu o măsură unică/un set de măsuri unice. În toate circumstanțele, interesul băncii trebuie să prevaleze pentru deciziile ce urmează a fi luate.

101. Politica privind conflictele de interese trebuie să stabilească proceduri, măsuri, cerințe de documentare și responsabilități pentru identificarea și prevenirea conflictelor de interese, eliminarea acestora, iar dacă nu este posibil, documentarea, administrarea și monitorizarea lor ulterior depistării pentru evaluarea semnificației lor și pentru luarea măsurilor de atenuare. Aceste proceduri, cerințe, responsabilități și măsuri trebuie să includă nelimitându-se la:

- a) încredințarea unor activități sau tranzacții conflictuale unor persoane diferite;
- b) împiedicarea angajaților care au afaceri în afara băncii pentru a nu exercita o influență necorespunzătoare în cadrul băncii cu privire la afacerile respective;
- c) stabilirea responsabilității membrilor organului de conducere de a se abține de la orice activitate în care aceștia (individual) au sau pot avea un conflict de interese sau în care obiectivitatea sau capacitatea de a îndeplini în mod corespunzător funcțiile în interesul băncii poate fi compromisă;
- d) stabilirea de proceduri adecvate pentru tranzacții cu părțile afiliate. Banca ar putea avea în vedere, printre altele, să solicite desfășurarea tranzacțiilor în condiții obiective, aplicarea deplină a tuturor procedurilor de control intern relevante în cazul unor astfel de tranzacții, impunerea obligativității consultanței acordate de membrii independenți ai organului de conducere, aprobarea de către acționari a celor mai relevante tranzacții și limitarea expunerii la astfel de tranzacții;
- e) împiedicarea membrilor organului de conducere să dețină funcții de conducere în entitățile concurente, cu excepția cazului în care acestea sunt în cadrul entităților care intră în perimetrul consolidării prudențiale.

102. Politica privind conflictele de interese trebuie să acopere riscul conflictelor de interese la nivelul organului de conducere și să ofere îndrumări suficiente privind identificarea și gestionarea conflictelor de interese care ar putea împiedica capacitatea membrilor organului de conducere de a lua decizii obiective și imparțiale care urmăresc să satisfacă interesele băncii. Banca trebuie să țină seama de faptul că conflictele de interese pot avea un impact asupra independenței membrilor organului de conducere.

103. Conflictele de interese efective sau potențiale care au fost dezvăluite funcției responsabile din cadrul băncii trebuie să fie evaluate și gestionate în mod corespunzător. În cazul identificării unui conflict de interese al personalului, banca trebuie să documenteze decizia luată, în special dacă conflictul de interese și riscurile aferente au fost acceptate și, dacă a fost acceptat modul în care acest conflict de interese a fost atenuat sau remediat, precum și dacă acesta a fost satisfăcător sau nu.

104. Toate conflictele de interese actuale și potențiale la nivelul organului de conducere, individual și colectiv, trebuie să fie documentate în mod adecvat, comunicate organului de conducere și discutate, hotărâte și gestionate corespunzător de către organul de conducere.

Secțiunea 7
Proceduri de alertă internă

105. Banca trebuie să stabilească și să mențină politici și proceduri adecvate de alertă internă care pot fi utilizate de personal pentru a raporta încălcări potențiale sau reale ale cerințelor legislației în vigoare sau ale reglementărilor interne, printr-un canal specific, independent și autonom. Nu este necesar ca personalul raportor să aibă dovada pertinentă a unei încălcări, totuși, acesta ar trebui să aibă un nivel suficient de certitudine care să ofere motive suficiente pentru a iniția o investigație.

106. Pentru a evita conflictele de interese, personalul trebuie să aibă posibilitatea de a raporta încălcări în afara liniilor obișnuite de raportare, inclusiv prin intermediul funcției de conformitate, al funcției de audit intern sau al unei proceduri interne independente de avertizare. Procedurile de alertă trebuie să asigure protecția datelor cu caracter personal atât ale persoanei care raportează încălcarea, cât și ale persoanei care se presupune că este responsabilă de încălcare.

107. Procedurile de alertă trebuie să fie puse la dispoziția întregului personal al băncii.

108. Informațiile furnizate de personal prin procedurile de alertă trebuie, dacă este cazul, să fie puse la dispoziția organului de conducere și a altor funcții responsabile, definite în cadrul politicii de alertă

Proiect

internă. Atunci când acest lucru este solicitat de către membrul personalului care a raportat o încălcare, informațiile trebuie furnizate organului de conducere și altor funcții responsabile în mod anonim. Banca poate prevedea, de asemenea, un proces de avertizare a informațiilor care să permită transmiterea informațiilor într-un mod anonim.

109. Banca trebuie să se asigure că persoana care raportează încălcarea este protejată corespunzător de orice impact negativ, inclusiv de represalii, discriminări sau alte tipuri de tratament neloial. Banca trebuie să se asigure că nicio persoană, aflată sub controlul băncii, nu se implică în nici o acțiune de victimizare a unei persoane care a raportat o încălcare și banca va trebui să ia măsuri adecvate împotriva celor responsabili de orice fel de victimizare.

110. Banca trebuie, de asemenea, să protejeze persoanele care au fost raportate de orice efecte negative în cazul în care ancheta nu găsește dovezi care să justifice luarea de măsuri împotriva acelei persoane. Dacă se iau măsuri, banca ar trebui să le ia într-un mod care urmărește să protejeze persoana în cauză de efectele negative neintenționate care depășesc obiectivul măsurii luate.

111. Într-un mod particular, procedurile de alertă internă trebuie:

- a) să fie documentate, inclusiv elaborate manuale pentru personal;
- b) să furnizeze reguli clare care să garanteze că informațiile privind raportarea și persoanele raportate și încălcarea sunt tratate confidențial;
- c) să protejeze personalul care ar putea fi victimizat în urma dezvăluirii încălcărilor raportate;
- d) să asigure evaluarea și escaladarea încălcărilor potențiale sau reale efectuate, inclusiv, după caz, autorității competente relevante;
- e) să asigure, acolo unde este posibil, confirmarea primirii de informații personalului care a alertat despre încălcări potențiale sau reale;
- f) să asigure urmărirea rezultatului unei investigații privind încălcarea raportată;
- g) să asigure păstrarea corespunzătoare a evidenței relevante.

Secțiunea 8

Raportarea încălcărilor către Banca Națională a Moldovei

112. Banca Națională a Moldovei instituie mecanisme eficiente și fiabile care să permită personalului băncilor să raporteze acesteia încălcări potențiale sau reale ale cerințelor legislației în vigoare sau ale reglementărilor interne ale băncii, inclusiv, dar fără a se limita la, dispozițiile Legii nr. 202/2017 și ale actelor normative emise în aplicarea acesteia.

113. Urmare raportării de către personalul băncii a încălcărilor potențiale sau reale ale cerințelor legislației în vigoare sau ale reglementărilor interne ale băncii, Banca Națională a Moldovei va asigura următoarele:

- a) proceduri specifice pentru primirea rapoartelor privind încălcările;
- b) o protecție adecvată menționată în secțiunea 7 din prezentul capitol;
- c) protecția datelor cu caracter personal atât ale persoanei fizice care raportează încălcarea, cât și ale persoanei fizice care se presupune că este responsabilă pentru încălcare;
- d) proceduri clare, astfel cum se prevede la punctul 111.

114. Fără a aduce atingere posibilității de a raporta încălcări prin mecanismele Băncii Naționale, Banca Națională încurajează personalul băncii să încerce mai întâi să utilizeze procedurile de alertă internă ale băncii.

Capitolul II

POLITICA DE NUMIRE A MEMBRILOR ORGANULUI DE CONDUCERE ȘI A PERSOANELOR CARE DEȚIN FUNCȚII CHEIE

115. Banca este obligată să dispună de o politică privind numirea membrilor organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții cheie, care trebuie să țină cont de exigențele Băncii Naționale aferente cerințelor față de membrii organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții cheie și adaptată la natura, dimensiunea, structura, complexitatea, importanța economică, profilul de risc și modelul de afaceri al băncii.

116. Politica privind numirea membrilor organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții cheie va reglementa selectarea și evaluarea gradului de corespundere a candidaților funcției respective, stabilind cel puțin cerințe privind:

- a) organul sau, după caz, subdiviziunea internă a băncii responsabilă de evaluarea gradului de adecvare a membrilor organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții cheie;
- b) procedura internă aplicabilă pentru evaluarea gradului de adecvare a candidatului la funcția de membru al organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții cheie, cu consemnarea evaluării și a rezultatelor acesteia;
- c) competențele și calificările necesare ale candidatului la funcția respectivă și informațiile pe care acesta trebuie să le furnizeze băncii în vederea evaluării sale;

Proiect

- d) măsurile pentru asigurarea informării acționarilor cu privire la cerințele față de membrii organului de conducere, în cazul în care candidatul este înaintat de către acționari;
- e) situațiile în care se reevaluează gradul de adecvare și măsurile pentru identificarea unor astfel de situații;
- f) obligativitatea candidatului la funcția de membru al organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții cheie de a notifica banca despre orice schimbare importantă care afectează conformarea cu cerințele înaintate de Banca Națională a Moldovei prin regulamentele sale;
- g) modalitățile în care banca va oferi posibilitatea formării profesionale, în cazul în care sunt necesare instruirii și/sau perfecționări ale candidatului la funcția de membru al organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții cheie.

117. Organul sau, după caz, subdiviziunea internă a băncii responsabilă de evaluarea gradului de adecvare a candidaților la funcția de membru al organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții cheie are următoarele atribuții:

- a) să identifice și să informeze consiliul, sau după caz, organul executiv despre posturile vacante aferente funcțiilor de membru al organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții cheie din cadrul băncii;
- b) să evalueze cunoștințele, competențele profesionale și funcționale și experiența pentru numirea în funcțiile respective și să pregătească o descriere a rolurilor și a capacităților în vederea numirii pe un anumit post.

Capitolul III POLITICA DE REMUNERARE

Secțiunea 1 Principii generale

118. Banca trebuie să dispună de o politică de remunerare care să contribuie la administrarea prudentă a riscurilor și să nu favorizeze asumarea unor riscuri ce depășesc nivelul riscurilor acceptate de bancă bazată pe principiile prevăzute la art. 39 din Legii privind activitatea băncilor 202/2017.

119. Politica de remunerare a băncii pentru întregul personal trebuie să respecte obiectivele strategiei de afaceri și strategiei de risc ale băncii, cultura și valorile corporative, interesele pe termen lung ale băncii și măsurile folosite pentru evitarea conflictelor de interese și să nu încurajeze asumarea de

riscuri excesive. Modificările aduse acestor obiective și măsuri trebuie luate în considerare la actualizarea politicii de remunerare. Banca trebuie să se asigure că practicile de remunerare sunt aliniate la apetitul băncii de risc general, ținând cont de toate riscurile, inclusiv de riscurile reputaționale și de riscurile rezultate din vânzarea abuzivă de produse. De asemenea, banca trebuie să ia în considerare interesele pe termen lung ale acționarilor.

120. Politica de remunerare trebuie să susțină banca în realizarea și menținerea unei baze de capital viabile în conformitate cu art. 63 alin.(1) din Legea nr. 202/2017. De asemenea, politica de remunerare trebuie să ia în considerare, după caz restricțiile privind distribuirile prevăzute în actele normative ale Băncii Naționale aferente fondurilor proprii și amortizoarelor de capital.

121. Politica de remunerare trebuie să conțină cel puțin următoarele prevederi:

- 1) obiectivele de performanță pentru bancă, domeniile de activitate și personalul;
- 2) metodele de măsurare a performanței, inclusiv criteriile de performanță;
- 3) structura remunerației variabile, inclusiv, după caz, instrumentele în care sunt acordate părți ale remunerației variabile;
- 4) măsurile de ajustare a riscurilor ex-ante și ex-post ale remunerației variabile;

122. Banca trebuie să se asigure că posibilele conflicte de interese cauzate de plata prin instrumente ca parte a remunerației variabile sau fixe sunt identificate și gestionate. Acest lucru presupune că respectarea regulilor referitoare la tranzacționarea din interior să fie asigurată și să nu se ia nici o măsură care ar putea avea un efect pe termen scurt asupra prețului acțiunilor sau al instrumentelor.

123. În cazul în care politicile de remunerare sunt implementate în bancă, iar personalul băncii este și proprietarul majoritar al băncii, politica de remunerare trebuie ajustată la situația specifică a acestei bănci.

124. O revizuire anuală a conformității cu politicile, procedurile și regulile interne de remunerare trebuie efectuată de funcția de audit intern al băncii. În cadrul revizuirii interne independente, banca trebuie să evalueze dacă politicile, practicile și procesele de remunerare:

- a) funcționează astfel după cum au fost prevăzute, în special dacă politicile, procedurile și regulile interne aprobate sunt respectate; dacă plățile de remunerații sunt corespunzătoare, în conformitate cu modelul de afaceri, profilul de risc, obiectivele pe termen lung și alte obiective ale băncii și sunt reflectate în mod adecvat;
- b) respectă reglementările, principiile și standardele naționale;

c) sunt implementate consecvent în bancă și se asigură respectarea prevederilor Legii privind activitatea băncilor 202/2017 și a actelor normative emise în aplicarea acesteia și nu limitează capacitatea băncii de a menține sau restabili o bază solidă de capital conform art. 63 aln.(1) dn Legea nr. 202/2017.

Secțiunea 2
Personalul identificat

125. Banca este obligată să identifice membrii personalului ale căror activități profesionale au un impact semnificativ asupra profilului de risc al băncii (personal identificat). Banca trebuie să efectueze anual o autoevaluare pentru a identifica toți membrii personalului ale căror activități profesionale au sau ar putea avea un impact semnificativ asupra profilului de risc al băncii. Procesul de identificare trebuie să facă parte din politica de remunerare generală a băncii.

126. Autoevaluarea trebuie să se bazeze pe criteriile calitative și cantitative prevăzute în Anexa nr.1 la prezentul regulament.

127. Autoevaluarea trebuie să fie clară, consecventă, bine documentată și actualizată periodic pe parcursul exercițiului, cel puțin cu privire la criteriile calitative prevăzute în Anexa nr. 1 la prezentul regulament. Banca trebuie să se asigure că personalul care se încadrează sau s-ar putea încadra în criteriile respective pentru o perioadă de cel puțin trei luni într-un exercițiu financiar sunt tratate ca personal identificat.

128. Organul de conducere are responsabilitatea finală pentru procesul de identificare și politica respectivă. Consiliul trebuie:

- a) să aprobe politica procesului de identificare ca parte a politicii de remunerare;
- b) să fie implicat în elaborarea metodologiei de autoevaluare;
- c) să asigure că evaluarea pentru identificarea personalului este corect efectuată în conformitate cu prezentul capitol și Anexa nr. 1 la prezentul regulament;
- d) să monitorizeze pe bază continuă procesul de identificare;
- e) să aprobe orice excepții semnificative de la politica adoptată sau modificări ale acesteia și să analizeze și să monitorizeze cu atenție efectul acestora;
- f) să aprobe sau să monitorizeze orice excludere de personal în conformitate cu Anexa nr.1 la prezentul regulament în cazul în care banca consideră că criteriile calitative nu sunt întrunite de personal deoarece nu au, de fapt, un impact semnificativ asupra profilului de risc al băncilor;

g) să revizuiască periodic politica aprobată și, dacă este nevoie, să o modifice.

129. Comitetul de remunerare (daca este constituit) sau consiliul băncii, după caz, trebuie să fie implicat activ în procesul de identificare în conformitate cu responsabilitățile sale pentru pregătirea hotărârilor privind remunerarea.

130. Funcția de administrare a riscurilor și funcția de conformitate, funcțiile suport, cum ar fi, cea juridică, resurse umane și comitetele relevante ale organului de conducere cum ar fi, comitetul de administrare a riscurilor, de audit și, dacă există, comitetul de numire, trebuie să fie implicate în procesul de identificare în conformitate cu rolul fiecăruia și pe bază continuă. În mod special, comitetul de administrare a riscurilor trebuie să fie implicat în procesul de identificare, dar fără a aduce atingere sarcinilor comitetului de remunerare. Banca trebuie să asigure un schimb adecvat de informații între toate organele și funcțiile interne implicate în procesul de identificare. Procesul de identificare și rezultatul acestuia trebuie să facă obiectul unei revizuirii independente interne sau externe.

Secțiunea 3 *Remunerația fixă*

131. Banca poate să achite membrilor organului de conducere și persoanelor ce dețin funcții cheie, precum și personalului dedicat și altor angajați ai săi, conform art. 39 din Legea nr. 202/2017, remunerație fixă sau variabilă. Când remunerația este variabilă și este plătită personalului identificat, toate cerințele de la art. 39 din Legea nr. 202/2017 trebuie îndeplinite. În acest scop, banca trebuie să încadreze componentele de remunerație, în conformitate cu prezentul capitol, fie ca remunerație fixă, fie ca remunerație variabilă, iar politicile lor de remunerare trebuie să stabilească criterii clare, obiective, predefinite și transparente pentru încadrarea tuturor componentelor de remunerare fie în categoria celor fixe, fie în categoria celor variabile.

132. Remunerația fixă a personalului identificat trebuie să reflecte experiența profesională și responsabilitatea organizațională a acestuia, ținând cont de nivelul de educație, de vechime, de nivelul de competență și abilități, de constrângeri sociale, economice, culturale sau alți factori relevanți, precum și de experiența în funcție și de activitatea economică relevantă.

133. Cuantumul remunerației fixe trebuie să fie suficient de mare pentru a asigura că reducerea remunerației variabile până la zero ar fi posibilă. Personalul nu trebuie să fie dependent de acordarea

unei remunerații variabile deoarece acest lucru ar crea altfel stimulente pentru asumarea de riscuri excesive orientate pe termen scurt, inclusiv vânzarea abuzivă de produse, atunci când, fără asumarea acestui risc pe termen scurt, performanța băncii sau a personalului nu ar permite acordarea unei remunerații variabile.

134. Atunci când alocarea clară a unei componente ca și remunerația fixă nu este posibilă pe baza criteriilor prevăzute la pct. 135, aceasta trebuie considerată ca remunerație variabilă.

135. Remunerația este fixă atunci când condițiile pentru acordarea ei și valoarea ei:

- a) sunt bazate pe criterii predeterminate;
- b) sunt non-discreționare, reflectând nivelul de experiență profesională și vechimea personalului;
- c) sunt transparente cu privire la valoarea individuală acordată membrului individual al personalului;
- d) sunt permanente, adică sunt menținute pe o perioadă legată de rolul specific și de responsabilitățile organizaționale;
- e) sunt non-revocabile; valoarea permanentă nu este schimbată decât prin negociere colectivă sau în urma unei renegocieri în conformitate cu criteriile naționale privind stabilirea salariilor;
- f) nu pot fi reduse, suspendate sau anulate de bancă;
- g) nu prevăd stimulente pentru asumarea riscurilor;
- h) nu depind de performanță.

136. Componentele de remunerație care, fie fac parte dintr-o politică generală la nivel de bancă și care întrunesc condițiile enumerate la pct. 134, fie reprezintă plăți obligatorii conform legislației naționale sunt considerate remunerație fixă. Acestea includ plăți ce fac parte din pachete salariale standard.

137. Următoarele componente ale remunerației trebuie considerate și ele ca fiind fixe, unde toate situațiile similare sunt tratate în mod consecvent:

- a) remunerație plătită personalului expatriat ținând cont de costul vieții și de cotele de impozit dintr-o altă țară;
- b) alocații folosite pentru a majora salariul de bază fix în situații în care personalul lucrează în străinătate și primește o remunerație mai mică decât cea care i-ar fi plătită pe piața de muncă locală pentru o funcție comparabilă, în cazul în care toate condițiile specifice de mai jos sunt întrunite:
 - a) alocația este plătită în mod nediscriminatoriu tuturor angajaților aflați într-o situație similară;
 - b) alocația este acordată deoarece personalul lucrează temporar în străinătate sau pe o altă funcție cu un nivel de remunerare ce necesită ajustare pentru a reflecta nivelurile de plată de pe piața respectivă;

- c) nivelul plăților suplimentare este bazat pe criterii predeterminate;
- d) durata alocației este legată de durata situației la care se face referire mai sus.

Secțiunea 4

Cazuri particulare de componente de remunerație

138. Remunerația variabilă și fixă a băncii poate consta din diferite elemente, inclusiv din plăți sau beneficii suplimentare sau auxiliare. Banca trebuie să analizeze beneficiile și să le aloce componentei variabile sau fixe a remunerației. Alocarea trebuie să se bazeze pe criteriile prevăzute în secțiunea 3 din prezentul capitol.

139. În cazul în care beneficiile se bazează pe rolul, funcția sau responsabilitatea organizațională a personalului, pentru a fi corect încadrate în componenta fixă a remunerației, ele trebuie să întrunească criteriile stipulate în pct.135, ținând seama de următoarele aspecte particulare:

- a) beneficiul este legat de un rol sau o responsabilitate organizațională și este acordat câtă vreme nu apar modificări majore cu privire la responsabilitățile și autoritățile rolului în urma cărora personalul ar avea de fapt un alt rol sau o altă responsabilitate organizațională;
- b) valoarea nu depinde de niciun alt factor în afară de îndeplinirea unui anumit rol sau a unei anumite responsabilități organizaționale și de criteriile de la pct. 132;
- c) orice alt membru al personalului ce îndeplinește același rol sau are aceeași responsabilitate organizațională și care se află într-o situație similară ar avea dreptul la un beneficiu similar, fără a aduce atingere pct.132.

140. Banca Națională a Moldovei se va asigura că beneficiile nu reprezintă un mecanism sau o metodă de facilitare a neconformității băncilor cu prezentul regulament și cu cerințele Legii privind activitatea băncilor 202/2017.

Secțiunea 5

Remunerație variabilă garantată

141. Remunerația variabilă garantată poate fi acordată în numerar sau în instrumente.

142. La acordarea remunerației variabile garantate, cu ocazia angajării de personal nou, băncii nu i se permite să garanteze remunerația variabilă pentru o perioadă mai lungă decât primul an de angajare.

Remunerația variabilă garantată are caracter excepțional și apare numai atunci când banca are o bază solidă și puternică de capital.

143. Banca poate să acorde o singură dată remunerația variabilă garantată aceluiași membru al personalului. În situațiile în care personalul primește un nou contract de la aceeași bancă, remunerația variabilă nu se mai plătește.

144. Banca nu poate include valoarea remunerației variabile garantate în calculul raportului dintre componenta fixă și cea variabilă ale remunerației totale pentru prima perioadă de performanță, în care remunerația variabilă garantată este acordată cu ocazia angajării de personal nou înainte de începerea primei perioade de performanță.

Secțiunea 6 Plățile compensatorii

145. Politicile de remunerare ale băncii trebuie să specifice utilizarea posibilă a plăților compensatorii, inclusiv valoarea maximă sau criteriile pentru determinarea acestor valori ce pot fi acordate personalului identificat ca plată compensatorie. Plățile de remunerații obișnuite legate de durata unei perioade de preaviz nu trebuie considerate plăți compensatorii.

146. Plățile compensatorii nu trebuie să ofere o recompensare disproporționată, ci o compensare adecvată a membrului personalului în cazurile de reziliere a contractului. Plata compensatorie nu trebuie acordată atunci când există o nereușită evidentă care permite încetarea imediată a contractului sau concedierea personalului.

147. Nereușitele personalului identificat trebuie evaluate de la caz la caz și cuprind următoarele situații:

- a) când un membru al organului de conducere sau o persoană care deține funcție cheie nu mai este considerat că întrunește standardele de bună reputație, competență și calificare adecvate;
- b) când membrul personalului identificat a participat la sau este răspunzător de conduita ce a determinat pierderi semnificative pentru bancă;
- c) când un membru al personalului identificat acționează contrar regulilor, valorilor sau procedurilor interne intenționat sau prin neglijență gravă.

148. Plățile compensatorii trebuie considerate ca remunerație variabilă. Următoarele cuantumuri de plăți compensatorii nu trebuie luate în considerare în vederea calculării raportului menționat și nici pentru aplicarea amânării și plata în instrumente:

- a) plățile compensatorii obligatorii conform legislației naționale a muncii, obligatorii în urma pronunțării unei hotărâri judecătorești;
- b) înțelegeri efectuate pentru pierderea serviciului, în cazul în care acestea fac obiectul unei clauze de neconcurență („suspendare din funcție cu păstrarea salarizării”) prevăzute în contract și plătite în perioade viitoare până la valoarea remunerației fixe ce ar fi fost plătită pentru perioada de neconcurență dacă personalul ar mai fi fost încă angajat.

Secțiunea 7

Remunerarea membrilor consiliului și angajaților funcțiilor de control

149. Remunerarea membrilor consiliului trebuie să corespundă prerogativelor, sarcinilor, expertizei și responsabilităților lor.

150. Pentru a aborda în mod corespunzător conflictele de interese, membrii consiliului trebuie compensați numai cu remunerație fixă. Mecanismele bazate pe stimulente în funcție de performanța băncii trebuie excluse. Rambursarea costurilor către membrii consiliului și plata unei sume fixe pe oră sau zi de lucru, chiar dacă timpul ce trebuie rambursat nu este predefinit, sunt considerate remunerație fixă.

151. Funcțiile de control intern trebuie să fie independente și să aibă suficiente resurse, cunoștințe și experiență pentru a-și îndeplini sarcinile cu privire la politica de remunerare a băncii. Funcțiile de control intern trebuie să coopereze activ și periodic între ele și cu alte funcții și comitete relevante cu privire la politica de remunerare și riscurile ce pot apărea din politicile de remunerare.

152. Remunerarea personalului cu funcții de control intern trebuie să permită băncii să angajeze personal calificat și cu experiență în aceste funcții. Remunerarea funcțiilor de control intern trebuie să fie predominant fixă pentru a reflecta natura responsabilităților lor.

153. Metodele folosite pentru determinarea remunerației variabile a funcțiilor de control intern nu trebuie să compromită obiectivitatea și independența personalului.

TITLUL IV MECANISMUL CONTROLULUI INTERN ȘI ORGANIZAREA FUNCȚIILOR DE CONTROL INTERN

Capitolul I CERINȚE PRIVIND MECANISMUL DE CONTROL INTERN

154. Banca trebuie să dispună de propriul mecanism de control intern care trebuie să fie în corespundere cu cadrul legal relevant, cu actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei și cu practica general acceptată în acest domeniu, pentru asigurarea gestionării eficiente a băncii, desfășurarea activităților financiare într-un mod sigur și prudent, conformării cu prevederile legislației în vigoare, precum și pentru protejarea intereselor deponenților.

155. Obiectivele principale ale controlului intern sunt: identificarea, monitorizarea adecvată și minimizarea riscurilor aferente activităților financiare desfășurate, exercitarea controlului asupra respectării de către bancă a legislației în vigoare, asigurarea securității informației, transparenței structurii de proprietate și de control asupra băncii, soluționării conflictelor de interese, asigurarea unui nivel necesar de securitate care ar corespunde naturii, caracterului și volumului tranzacțiilor efectuate.

156. La elaborarea, organizarea și implementarea mecanismului de control intern, banca va ține cont de volumul, numărul, tipul, complexitatea și diversitatea tranzacțiilor, de gradul de risc asociat cu fiecare domeniu de activitate, volumul controlului din partea organelor de conducere asupra activității zilnice, gradul de centralizare și/sau descentralizare a băncii, gradul de utilizare a sistemului informatic.

157. La elaborarea, organizarea și implementarea mecanismului de control intern, banca va determina domeniul aplicării și tipul procedeele de control intern care urmează a fi implementate. Factorul legat de costul stabilirii și menținerii mecanismului de control intern nu poate servi drept motiv ce justifică neimplementarea unor procedee adecvate și eficiente de control intern.

158. Mecanismul controlului intern al băncii trebuie să implice organul de conducere al băncii și personalul acesteia, indiferent de funcția ocupată și să contribuie la sporirea veniturilor, minimizarea cheltuielilor, să asigure autorizarea și efectuarea cheltuielilor conform destinației, protejarea adecvată a activelor, limitarea și înregistrarea corectă a obligațiilor, limitarea și/sau diminuarea riscurilor.

159. Mecanismul de control intern trebuie să asigure cel puțin că:

- a) activitățile sunt planificate și conduse în mod ordonat, prudent și eficient;
- b) tranzacțiile și operațiunile sunt efectuate, iar angajamentele sunt îndeplinite în conformitate cu limitele competențelor profesionale și funcționale ale membrilor organului de conducere și ale personalului băncii;
- c) organul de conducere este capabil să asigure protejarea activelor și controlul tranzacțiilor cu pasivele, existența măsurilor de minimizare a riscului pierderilor, încălcărilor și fraudelor, erorilor, precum și a măsurilor de identificare a acestora, să administreze nivelul adecvat al capitalului,

lichidității, profitabilității și calității activelor băncii și să determine riscul pierderilor în procesul efectuării tranzacțiilor și rezervele necesare pentru eventuale pierderi de la credite și alte active, precum și de la angajamentele din afara bilanțului;

d) organul de conducere este capabil să asigure întocmirea rapoartelor complete și corecte în conformitate cu actele normative și reflectarea informației veridice, complete și oportune în registrele contabile și alte registre;

e) guvernanta corporativă permite organului de conducere să urmărească obiectivele ce sunt în interesul băncii și facilitează monitorizarea eficientă a activității acesteia;

f) organul de conducere este capabil să organizeze, să supravegheze și să verifice în mod regulat integritatea proprietății băncii și a mijloacelor de securitate.

Capitolul II

CERINȚE PRIVIND ACTIVITĂȚILE ȘI PROCEDEELE DE CONTROL INTERN

160. Activitățile de control intern trebuie să fie adaptate specificului activității băncii și să corespundă modului în care activitatea acesteia este structurată, organizată și administrată, tipului, volumului, numărului și complexității tranzacțiilor și operațiunilor efectuate și să includă cel puțin următoarele:

- a) controale organizatorice și administrative;
- b) metode de dirijare a activității;
- c) separarea funcțiilor și obligațiilor;
- d) procedee de autorizare și aprobare a activităților;
- e) procedee de ținere a evidenței;
- f) procedee de securitate;
- g) procedee de verificare;
- h) procedee de evaluare;
- i) procedee de administrare și control al riscurilor;
- j) procedee de asigurare a continuității activității.

161. În cadrul controalelor organizatorice și administrative banca va elabora și va dispune cel puțin de:

- a) documente explicite despre obiectivele politicilor și strategiilor pe termen scurt și pe termen lung ale băncii;

Proiect

- b) documente în care se descriu funcțiile și obligațiile personalului, modul de raportare și comunicare;
- c) documente în care se descriu procedurile contabile, de deschidere/modificare/închidere a conturilor bancare, de documentare referitor la sistemul de evidență contabilă, inclusiv un registru al schimbărilor din sistem, în care se indică data și numele persoanelor care au autorizat și realizat implementarea acestora;
- d) documente care să conțină descrierea procedurilor privind controlul intern în toate domeniile de activitate, inclusiv controalele operaționale zilnice, automatizate și manuale;
- e) un registru cu semnăturile persoanelor autorizate, inclusiv speciemenle de semnături, cu determinarea pentru fiecare dintre aceste persoane a limitei competențelor profesionale și funcționale (împuternicirilor) lor; registrul va fi actualizat în funcție de modificarea circumstanțelor aferente subiectelor specificate în registru;
- f) documente aferente reglementării proceselor de externalizare ale unor activități, care să determine inclusiv cerințele cu privire la modul de ajustare și perfecționare a mecanismului de control intern, a sistemului de raportare internă și a funcției de audit intern, pentru a se asigura că activitățile externalizate nu afectează capacitatea băncii de a desfășura o guvernanță corporativă eficientă;
- g) un registru al proceselor-verbale ale adunării generale a acționarilor cu specificarea subiectelor discutate; un registru al documentelor interne; corespondenței cu persoane juridice/fizice, cu organe ale statului, inclusiv cu organele de drept cu privire la credite și alte active;
- h) proceduri clare privind cunoașterea proprietarilor direcți, indirecti ai acțiunilor băncii, a beneficiarilor efectivi, inclusiv cunoașterea de către bancă a eventualelor activități concertate ale acestora, precum și legăturile între acționarii băncii și debitorii săi;
- i) proceduri clare privind cunoașterea persoanelor afiliate băncii, inclusiv cunoașterea tuturor criteriilor de afiliere a membrilor consiliului băncii și bancă;
- j) proceduri privind securitatea activelor băncii față de furt, abuz, utilizare incorectă și față de orice formă de distrugere;
- k) proceduri de evaluare independentă și obiectivă a gajului, ce vor stabili modalitatea și criteriile de selectare a persoanelor pentru evaluarea gajului, care pot fi persoane terțe (pentru bunurile imobile - întreprinderile de evaluare care posedă licență eliberată în conformitate cu legislația) sau o funcție internă subordonată consiliului băncii, metode de monitorizare a valorii gajului, metode

de evaluare a oportunității și corectitudinii metodologiei aplicate de către bancă la estimarea valorii gajului.

162. În cadrul metodelor de dirijare a activităților, banca trebuie să asigure efectuarea de către subdiviziunile relevante cel puțin a următoarelor activități:

- a) monitorizarea, cu periodicități stabilite (permanent, zilnic, săptămânal și/sau lunar), a mărimii expunerilor la risc, confruntându-le cu limitele stabilite, întocmirea rapoartelor pe marginea acestei monitorizări, indicând în special pozițiile de risc care au depășit limitele stabilite;
- b) elaborarea procedurilor de identificare, raportare și lichidare a încălcărilor și neajunsurilor în activitate, care să asigure evaluarea corectă și sistematică a angajamentelor în raport cu limitele stabilite, expunerea în scris a explicațiilor privind acțiunile referitor la pozițiile care depășesc limitele admisibile și indicarea pozițiilor care sunt pe cale de a depăși limitele admisibile;
- c) elaborarea procedurilor care asigură transmiterea în mod regulat a informației veridice și complete organului de conducere al băncii, precum și funcțiilor de control relevante;
- d) verificarea regulată a realizării politicii stabilite și a procedurilor legate de efectuarea tranzacțiilor purtătoare de risc de credit și a altor tranzacții, a calității portofoliului de credite, a tranzacțiilor care cuprind plăți în avans, a plasărilor în alte bănci și a garanțiilor acordate etc., în vederea depistării în timp util a problemelor legate de tranzacțiile respective, oferind și funcțiilor de control relevante și organului de conducere posibilitatea de a evalua impactul lor asupra activității băncii, dar în special asupra stabilității acesteia;
- e) verificarea periodică, în conformitate cu politicile interne ale băncii, a profiturilor realizate și nerealizate și a pierderilor care rezultă din activele financiare disponibile pentru vânzare;
- f) verificarea lunară a rapoartelor privind rezultatele actuale și analiza performanței, atât separat, cât și în mod consolidat în comparație cu bugetele operaționale și cu rezultatele perioadei contabile precedente;
- g) obținerea, deținerea și actualizarea în conformitate cu Anexa nr.2 și Anexa nr.3 la prezentul regulament a documentelor și informațiilor relevante privind:
 - 1) acționarii și proprietarii indirecti, inclusiv beneficiarii efectivi ai deținerilor în capitalul băncii;
 - 2) debitorii băncii, care au beneficiat de credite și leasing financiar, inclusiv proprietarii direcți, indirecti și beneficiarii efectivi ai acestora, cu excepția:
 - băncilor debitoare care au beneficiat de credite și leasing financiar;

Proiect

- debitorilor, cărora banca le-a acordat credite și leasing financiar, al căror sold total pentru un debitor constituie până la 100 mii lei inclusiv – în cazul persoanei fizice, până la 300 mii lei inclusiv – în cazul întreprinzătorului individual, avocatului, notarului, titularului patentei și până la 500 mii lei inclusiv – în cazul persoanei juridice;

3) existența sau lipsa afilierii membrilor consiliului băncii față de aceasta, cu excepția afilierii determinate prin calitatea de membru al consiliului băncii;

h) verificarea statutului fiscal și obligațiilor băncii în baza legislației fiscale;

i) verificarea regulată a stării tehnice a mijloacelor de securitate fizică a băncii și a activelor acesteia.

163. Banca trebuie să se asigure că metodele de dirijare, modul în care informația este acumulată, evaluată, prezentată, gradul de detaliere a acesteia vor varia în funcție de nivelul ierarhic al personalului care gestionează informația în cauză. În mod similar, importanța și metodele vor determina nivelul corespunzător al personalului necesar pentru îndeplinirea indicațiilor.

164. Banca trebuie să asigure separarea funcțiilor și a obligațiilor pentru a reduce riscul manipulării intenționate, al infracțiunilor sau al erorilor și a spori eficiența controlului asupra tranzacțiilor și operațiunilor băncii. În acest scop, banca este obligată să dispună de proceduri de separare a funcțiilor și obligațiilor pentru a se asigura cel puțin că:

a) diferite persoane sunt responsabile pentru păstrarea registrelor, activelor, pentru autorizarea, inițierea și supravegherea tranzacțiilor și angajamentelor asumate;

b) funcțiile de autorizare/aprobare, de executare, de înregistrare, de custodie (păstrare), de elaborare a registrelor și sistemelor de înregistrări și evidență electronică, aplicarea acestora în operațiunile zilnice sunt separate;

c) separarea se face astfel, încât nici o persoană să nu poată în niciun mod (intenționat sau neintenționat) să-și însușească activele băncii sau ale clienților acesteia nelegitim, să falsifice informațiile sau să înregistreze incorect tranzacțiile și operațiunile.

165. În cadrul procedurilor de autorizare și aprobare banca trebuie să dispună de proceduri pentru a asigura cel puțin:

a) efectuarea tranzacțiilor și operațiunilor în conformitate cu cerințele de autorizare și aprobare a acestora care prevăd stabilirea limitelor în funcție de împuternicirile deținute și condițiile acordării de către conducerea băncii a unei autorizări/aprobări;

b) efectuarea tranzacțiilor și operațiunilor în conformitate cu deciziile organelor de conducere ale băncii și cu împuternicirile de autorizare și aprobare atribuite.

166. În cadrul procedeeelor de evidență banca trebuie să dispună de proceduri pentru a asigura cel puțin:

- a) înregistrarea corectă a tranzacțiilor autorizate/aprobate, existente și viitoare, spot, forward sau orice alt tip de instrumente derivate în registrele contabile într-un mod, care asigură că acestea pot fi înregistrate în bilanț în perioada în care acestea sunt reflectate și în raportul de profit și pierderi în perioada la care se referă;
- b) imposibilitatea înregistrării tranzacțiilor fictive;
- c) existența de facto a activelor și pasivelor trecute în registrele contabile sau în alte tipuri de registre;
- d) trecerea zilnică în registru a tranzacțiilor, reflectarea completă, adecvată și în timp util în evidența contabilă a băncii a tuturor tranzacțiilor efectuate, precum și întocmirea bilanțului contabil la sfârșitul fiecărei zile;
- e) efectuarea controlului complet și eficient asupra registrelor contabile și sistemelor de înregistrări și evidență electronice;
- f) verificarea corectitudinii aritmetice a înregistrărilor; păstrarea și controlul totalurilor, verificărilor, conturilor de regularizare și bilanțurilor de verificare; verificarea prin sistemul de evidență contabilă a documentelor; raportarea către organul executiv a erorilor și necorespunderilor depistate;
- g) evidența (înregistrarea în registru) documentelor în baza cărora s-a înregistrat o tranzacție și care demonstrează că aceasta a fost trecută în evidența contabilă sau alte registre.

167. În cadrul procedeeelor de securitate, banca trebuie să dispună de proceduri care vor include cerințe privind sistemele și echipamentele de protecție, în special ce ține de precauția fizică pentru activele și bunurile portabile, negociabile, de schimb și cele la purtător prin utilizarea cartotecilor încuiate pentru formularele de evidență strictă neutilizate, precum și cerințe privind casele de bani ignifuge pentru protecția mijloacelor bănești, a titlurilor de valoare etc. și vor asigura cel puțin:

- a) securitatea și custodia fizică a activelor proprii, atribuirea responsabilității anumitor persoane autorizate, ale căror funcții nu au tangență cu ținerea evidenței contabile;
- b) limitarea atât a accesului fizic direct, cât și a celui documentar indirect la active și bunuri, prin acordarea accesului doar persoanelor autorizate;
- c) securitatea și custodia bunurilor deținute în numele clienților sau altor persoane fie în numele lor, fie în numele unei persoane numite în locul lor;

d) protejarea registrelor contabile și a altor tipuri de registre ale băncii.

168. În cadrul procedeeleor de verificare, banca trebuie să dispună de proceduri pentru a asigura cel puțin:

- a) corespunderea permanentă a registrelor contabile cu activele, documentele și conturile de regularizare respective. Periodicitatea verificării se va stabili în funcție de volumul și tipul tranzacțiilor trecute printr-un anumit cont verificat și de mărimea (soldul) contului de bilanț;
- b) determinarea naturii și a volumului diferențelor depistate în urma verificării; investigarea pozițiilor de verificare, inclusiv a clearingului și ulterior, după caz, ajustarea registrelor contabile cu autorizarea persoanelor care dispun de astfel de împuterniciri;
- c) argumentarea divergențelor dintre bilanțurile de la finele unei perioade contabile și de la începutul altei perioade și raportarea oricăror altor divergențe persoanelor care dispun de astfel de împuterniciri;
- d) schimbul rapid de confirmări ale tranzacțiilor printr-o persoană terță, inclusiv schimbul manual, folosind serviciile poștale sau metodele de transmitere electronică;
- e) organizarea, realizarea și verificarea controlului primar zilnic asupra tranzacțiilor și operațiunilor derulate și a celor anulate.

169. În cadrul procedeeleor de evaluare, banca trebuie să dispună de proceduri pentru a asigura că:

- a) activele deținute pentru vânzare și/sau tranzacționare sunt reevaluate în mod regulat la prețurile verificate independent de alte persoane care dețin în gestiune activele respective (ține de competența oficiului de sprijin (back/middle office));
- b) valoarea activelor, pasivelor, drepturilor și obligațiilor din afara bilanțului este revizuită și evaluată regulat, dar nu mai rar decât o dată pe an (cu excepția mijloacelor fixe (clădiri, construcții speciale) a căror valoare se modifică nesemnificativ – evaluarea este determinată de politica de contabilitate a băncii);
- c) se formează și se înregistrează rezerve și alte ajustări aferente acestor active pentru a asigura corespunderea cu prevederile legislației, inclusiv cu actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei, cu standardele de contabilitate și politica de contabilitate a băncii.

170. În cadrul procedeeleor de administrare și control ale riscurilor, banca trebuie să se conducă de politicile privind administrarea riscurilor și să dispună de proceduri care vor asigura administrarea și controlul atât a riscurilor care sunt controlabile de către bancă (aferente activelor și pasivelor, precum și pozițiilor din afara bilanțului, clauzelor contractuale asigurătorii), cât și a celor necontrolabile (evenimente și condiții economice generale, mediul concurențial, dezastre naturale, acte teroriste).

171. Procedurile de administrare a riscurilor, în cazul riscurilor controlabile, trebuie să contribuie la adoptarea de către bancă a deciziei privind asumarea integrală a acestor riscuri sau asumarea parțială și măsura în care le va reduce prin proceduri de control. În cazul riscurilor necontrolabile, aceste proceduri trebuie să asigure posibilitatea băncii de a decide dacă le acceptă sau dacă le elimină ori reduce nivelul activităților afectate de riscurile respective.

172. În cadrul procedurilor de asigurare a continuității activității, banca este obligată să ia toate măsurile necesare pentru asigurarea continuității activității în orice moment, indiferent de împrejurări și pe toate direcțiile de activitate. În acest scop, banca este obligată să elaboreze și să implementeze proceduri care să asigure în cazul unui incident generator de disfuncționalități menținerea și/sau restabilirea activităților de bază.

173. În vederea asigurării unei abordări complexe și eficiente a procesului de planificare și asigurare a continuității activităților, banca va examina cel puțin:

- a) riscurile care ar putea conduce la incidente capabile să creeze disfuncționalități la nivelul activităților de bază ale băncii;
- b) impactul incidentului asupra activităților de bază;
- c) strategiile de restabilire a activităților de bază și planurile de continuitate a acestora;
- d) planurile de testare a procedurilor de continuitate;
- e) programele de instruire a personalului băncii;
- f) programele de comunicare și administrare a situațiilor de criză;
- g) planurile și procedurile de asigurare a continuității activităților externalizate și de recuperare, ca rezultat al unor situații excepționale identificate în baza analizei de risc, care se testează periodic în vederea asigurării corespunderii acestora politicilor și procedurilor cu privire la externalizare.

Capitolul III ORGANIZAREA FUNCȚIILOR DE CONTROL INTERN

Secțiunea 1

Prevederi generale privind funcțiile de control intern

174. Funcțiile de control intern trebuie să includă o funcție de administrare a riscurilor, o funcție de conformitate și o funcție de audit intern. Funcția de administrare a riscurilor și cea de conformitate trebuie să fie verificate de către funcția de audit intern.

175. Funcția de administrare a riscurilor și funcția de conformitate pot fi combinate, dar funcția de audit intern nu poate fi combinată cu altă funcție de control intern.

176. În cazul în care banca este o filială a unei bănci străine, precum și în cazul sucursalei băncii străine, funcțiile de control intern se conformează principiilor stabilite de către banca din țara de origine, cu condiția respectării cerințelor stabilite de legislația națională și de prezentul regulament.

177. Funcțiile de control intern trebuie să aibă suficiente resurse. Acestea trebuie să aibă un număr suficient de personal calificat. Personalul trebuie să fie în permanență calificat și să beneficieze de instruire, după caz.

178. Funcțiile de control intern trebuie să dispună de sisteme și asistență IT corespunzătoare, cu acces la informațiile interne și externe necesare pentru îndeplinirea responsabilităților lor. Acestea trebuie să aibă acces la toate informațiile necesare cu privire la toate liniile de activitate care suportă riscuri, în special la cele care pot genera riscuri semnificative pentru bancă.

179. Funcțiile de control intern trebuie să dispună de independență operațională, pentru aceasta următoarele criterii trebuie respectate:

- a) angajații funcțiilor de control intern nu îndeplinesc sarcini operaționale care intră în sfera activităților pe care funcțiile de control intern sunt prevăzute a le monitoriza și/sau controla;
- b) acestea sunt separate din punct de vedere organizațional de activitățile pe care sunt însărcinate să le monitorizeze și/sau să le controleze;
- c) fără a aduce atingere responsabilității generale a membrilor organului de conducere pentru instituție, șeful funcției de control intern nu trebuie să fie subordonat unei persoane care răspunde de administrarea activităților pe care le monitorizează și le controlează funcția de control intern;
- d) remunerarea personalului care exercită funcții de control intern nu trebuie să fie corelată cu îndeplinirea activităților pe care funcția de control intern le monitorizează și/sau le controlează și nu trebuie să compromită astfel obiectivitatea acestuia.

180. Șefii funcțiilor de control intern trebuie să fie numiți de consiliul băncii și nu pot fie demisi fără aprobarea prealabilă a consiliului băncii. Consiliul băncii trebuie să le confere șefilor funcțiilor de control autoritatea și statutul necesar pentru a-și îndeplini responsabilitățile și să asigure independența acestora de liniile de activitate și de subdiviziunile pe care le controlează. În acest scop, șefii funcțiilor de control trebuie să răspundă în mod direct în fața consiliului băncii. Performanța acestora trebuie să fie analizată de către consiliul băncii.

181. Șefii cu funcțiilor de control intern trebuie să aibă posibilitatea de a avea acces și de a raporta direct consiliului băncii pentru a semnala probleme și a avertiza consiliul, după caz, atunci când există evoluții specifice care afectează sau ar putea afecta activitatea băncii.

182. Băncile trebuie să dispună de procese documentate pentru atribuirea postului de șef a unei funcții de control intern sau pentru retragerea responsabilităților acestuia. Băncile trebuie să informeze cu promptitudine cu privire la numirea sau demiterea, precum și cu privire la motivele principale pentru demiterea unui șef a unei funcții de control intern.

183. Funcția de administrare a riscurilor și funcția de conformitate trebuie să fie implicate în aprobarea produselor noi sau a modificărilor semnificative aduse produselor, proceselor și sistemelor existente. Contribuția acestora trebuie să includă o evaluare completă și obiectivă a riscurilor decurgând din noile activități, într-o varietate de scenarii, a oricăror eventuale deficiențe din cadrul de administrare a riscurilor și din cel de control intern, precum și a capacității băncii de a administra orice nou risc în mod eficient. Funcția de administrare a riscurilor trebuie să aibă o perspectivă clară asupra introducerii de noi produse (sau a unor modificări semnificative ale produselor, proceselor și sistemelor existente) între diferite linii de activitate și portofolii, dar și competența de a solicita ca modificările acestor produse să treacă prin procesul de aprobare oficial.

184. Sarcinile operaționale ale funcțiilor de control intern pot fi externalizate parțial sau integral, însă șefii funcțiilor de control intern și organul de conducere rămân în continuare responsabili pentru aceste activități și pentru menținerea unei funcții de control intern adecvate în cadrul băncii.

Secțiunea 2

Rolul și responsabilitățile funcției de administrare a riscurilor

185. Banca trebuie să dispună de funcția de administrare a riscurilor, aflată sub directă supraveghere și responsabilitate a consiliului băncii, a cărei independență în activitate va fi asigurată prin raportarea nemijlocită consiliului băncii. Funcția de administrare a riscurilor trebuie să fie adecvată în raport cu natura, dimensiunea și complexitatea activității desfășurate de bancă și să considere natura, amploarea și complexitatea diferitelor riscuri la care banca este expusă.

186. Funcția de administrare a riscurilor nu trebuie să fie limitată în dreptul de acces la informațiile și procesele considerate necesare pentru a-și forma opinia și a trage anumite concluzii și nu trebuie să fie implicată în efectuarea nemijlocită sau evidența tranzacțiilor și/sau a operațiunilor băncii.

187. Consiliul băncii este obligat să asigure condiții pentru ca funcția de administrare a riscurilor să fie implicată în mod activ într-o etapă incipientă la elaborarea strategiei de risc a băncii și asigurarea faptului că aceasta a instituit procese eficiente de administrare a riscurilor. Funcția de administrare a riscurilor trebuie să prezinte organului de conducere toate informațiile relevante privind riscurile pentru a permite acestuia să stabilească nivelul apetitului la risc al băncii. Funcția de administrare a riscurilor trebuie să evalueze soliditatea și durabilitatea strategiei privind administrarea riscurilor și a apetitului la risc.

188. Funcția de administrare a riscurilor va fi responsabilă cel puțin de următoarele:

- a) identificarea riscurilor la care este supusă banca, măsurarea, evaluarea și monitorizarea acestor riscuri și a expunerii reale a băncii la riscurile respective;
- b) determinarea poziției capitalului și a lichidității în contextul riscurilor la care este supusă banca;
- c) monitorizarea și evaluarea consecințelor acceptării anumitor riscuri, măsurilor de atenuare a impactului acestora și corespunderii nivelului riscurilor marjei de toleranță la risc;
- d) raportarea către organul de conducere al băncii și emiterea recomandărilor relevante.

189. Rolul funcției de administrare a riscurilor în identificarea, cuantificarea, evaluarea, administrarea, diminuarea, monitorizarea și raportarea riscurilor este următor:

- 1) să se asigure de faptul că au fost identificate, evaluate, cuantificate, monitorizate, administrate și raportate corespunzător toate riscurile de către subdiviziunile relevante din cadrul băncii;
- 2) să asigure faptul că identificarea și evaluarea nu sunt bazate exclusiv pe informații cantitative sau rezultate ale modelului, dar țin cont, de asemenea, de abordări calitative, precum și să țină organul de conducere la curent cu privire la ipotezele utilizate și la posibilele deficiențe ale modelelor de riscuri și ale analizei riscurilor;
- 3) să se asigure că tranzacțiile cu persoanele afiliate sunt analizate și că riscurile pe care acestea le prezintă pentru bancă sunt identificate și evaluate în mod corespunzător;
- 4) să se asigure că toate riscurile identificate sunt monitorizate eficace de către subdiviziunile operaționale relevante ale băncii;
- 5) să monitorizeze periodic profilul de risc efectiv al băncii și examinarea acestuia în raport cu obiectivele strategice și apetitul la risc;
- 6) să analizeze tendințele și să recunoască riscurile noi sau emergente și să analizeze intensificarea riscurilor care apar ca urmare a modificării circumstanțelor și condițiilor. De asemenea, să revizuiască periodic rezultatele actuale ale riscurilor în raport cu estimările anterioare pentru a evalua și îmbunătăți acuratețea și eficacitatea procesului de administrare a riscurilor;

7) să evalueze posibile modalități de reducere a riscurilor. Raportarea către organul de conducere trebuie să includă propunerea măsurilor adecvate de reducere a riscurilor.

190. Funcția de administrare a riscurilor va conlucra în mod permanent cu consiliul băncii și comitetele specializate ale consiliului, mai ales cu comitetul de administrare a riscurilor, pentru luarea deciziilor adecvate ce țin de expunerea băncii la risc. În afară de raportările periodice, funcția de administrare a riscurilor va raporta la necesitate consiliului băncii referitor la riscurile semnificative la care este expusă banca.

191. Funcția de administrare a riscurilor va evalua, în mod independent, încălcările la nivelul apetitului pentru risc sau ale limitelor, inclusiv constatarea cauzei și efectuarea unei analize juridice și economice a costului real al închiderii, reducerii sau acoperirii expunerii în raport cu costul potențial al menținerii acesteia. Funcția de administrare a riscurilor va informa subdiviziunile operaționale vizate și organul de conducere și va recomanda posibile remedii. Funcția de administrare a riscurilor va raporta direct consiliului băncii atunci când o încălcare este semnificativă, fără a aduce atingere faptului că funcția de administrare a riscurilor raportează altor funcții și comitete interne.

192. Înaintea luării deciziei cu privire la schimbările semnificative, la tranzacțiile excepționale sau la tranzacțiile individuale semnificative, funcția de administrare a riscurilor se va implica în evaluarea impactului unor astfel de schimbări și tranzacții asupra riscului general al băncii, să evalueze modul în care riscurile identificate pot afecta capacitatea băncii de a-și administra profilul de risc, lichiditatea și capitalul în condiții normale și nefavorabile și va raporta constatările sale direct organului de conducere înainte de luarea deciziei.

193. Personalul funcției de administrare a riscurilor trebuie să dispună de suficientă experiență și calificări, inclusiv cunoștințe referitor la piață, la produse, la tehnici și proceduri de administrare a riscurilor și trebuie să aibă acces la acțiuni periodice de instruire.

194. Șeful funcției de administrare a riscurilor raportează direct consiliului băncii cu privire la evoluțiile contrare toleranței la risc stabilite în strategiile și politicile băncii și comunică acest fapt membrilor organului executiv și, după caz, comitetului de audit.

195. Șeful funcției de administrare a riscurilor fără impedimente trebuie să raporteze și să aibă acces direct la consiliul băncii sau la comitetul de administrare a riscurilor. Interacțiunea dintre șeful funcției de administrare a riscurilor și consiliul / și funcțiilor de control relevante trebuie să aibă loc în mod regulat, iar șeful funcției de administrare a riscurilor trebuie să aibă posibilitatea de a se întâlni cu

consiliul sau cu comitetul de administrare a riscurilor, fără ca membrii organului executiv să fie prezenți.

196. Șeful funcției de administrare a riscurilor trebuie să aibă un statut organizațional, autoritate și abilități necesare pentru a supraveghea activitățile băncii în ceea ce privește gestionarea riscurilor. Șeful funcției de administrare a riscurilor trebuie să aibă acces la toate informațiile necesare pentru a-și îndeplini obligațiunile aferente poziției deținute.

197. Șeful funcției de administrare a riscurilor trebuie să aibă capacitatea de a interpreta și gestiona riscurile într-o manieră clară și inteligibilă și de a se angaja ori de câte ori e nevoie în discuții constructive cu părțile vizate, cu privire la subiectele cheie legate de riscuri.

198. Șeful funcției de administrare a riscurilor poate participa la ședințele comitetului de credite al băncii. Participarea acestuia trebuie să fie condiționată de beneficiile pe care acesta le aduce în procesul de luare a deciziilor prin furnizarea de informații privind expunerile potențiale (și practicile de subscriere a creditelor).

199. Băncile pot să aibă un membru în organul executiv (CRO sau echivalent al acestuia), cu responsabilitatea generală pentru funcția de administrare a riscurilor băncii. Activitatea acestei persoane trebuie să fie separată și distinctă de alte funcții executive și acestea nu pot fi combinate cu alte funcții ale membrilor organului de conducere, a șefilor altor funcții de control intern sau a responsabililor cu anumite riscuri. La fel, aceste funcții nu pot fi combinate cu cele ale șefului funcției de administrare a riscurilor.

200. CRO-ul are responsabilitatea principală pentru supravegherea dezvoltării și punerea în aplicare a funcției de administrare a riscurilor în cadrul băncii. Aceasta include consolidarea continuă a competențelor personalului și îmbunătățirea sistemelor, politicilor, proceselor, modelelor cantitative și rapoartelor ce țin de administrarea riscurilor, necesare pentru a se asigura că capacitățile băncii de administrare a riscurilor sunt suficient de robuste și eficiente pentru a sprijini pe deplin obiectivele strategice și toate activitățile, care asumă riscuri.

201. CRO-ul este responsabil pentru sprijinirea consiliului în angajamentul său de a supraveghea elaborarea apetitului la risc al băncii și a raportului privind apetitul la risc și pentru transpunerea apetitului la risc într-o structură de limite de risc. CRO-ul, împreună cu executivul, trebuie să se implice activ în monitorizarea performanțelor în raport cu asumarea riscurilor și aderența la limitele de risc. Responsabilitățile CRO-ului includ, de asemenea, gestionarea și participarea la procesele de luare a deciziilor-cheie (de exemplu, planificarea strategică, planificarea capitalului și lichidității, produselor și serviciilor noi, proiectarea și funcționarea remunerării).

202. CRO-ul trebuie să fie independent și să aibă responsabilități distincte de alte funcții executive. Acest lucru necesită ca CRO-ul să aibă acces la toate informațiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor sale. CRO-ul, cu toate acestea, nu ar trebui să aibă responsabilitate financiară sau de conducere cu privire la liniile de afaceri operaționale sau funcții generatoare de venituri, și nu trebuie să existe „subordonare dublă“. În timp ce liniile formale de raportare pot varia în funcție de bancă, CRO-ul trebuie să raporteze și să aibă acces direct fără impedimente la consiliu sau comitetul de gestiune a riscurilor. CRO-ul ar trebui să aibă capacitatea de a interpreta și de a aborda riscul într-un mod clar și ușor de înțeles și să se implice, în mod eficient într-un dialog constructiv cu consiliul și executivul băncii, privind aspectele cheie ce țin de riscuri. Interacțiunea dintre CRO și consiliu și / sau comitetul de gestiune a riscurilor trebuie să aibă loc în mod regulat, iar CRO-ul trebuie să aibă capacitatea de a se întâlni cu consiliul sau comitetul de administrare a riscurilor, fără ca directorii executivi să fie prezenți.

Secțiunea 3

Rolul și responsabilitățile funcției de conformitate

203. Banca trebuie să dispună de o funcție independentă de conformitate, care nu este implicată în nicio activitate de afaceri și suport al liniilor de afaceri și a cărei independență în activitate este asigurată prin raportarea nemijlocită consiliului băncii.

204. Rolul funcției de conformitate este de a asista organul de conducere în identificarea, evaluarea, monitorizarea și raportarea riscului asociat activităților desfășurate de bancă prin oferirea de consultanță privind corespunderea activității desfășurate cu prevederile cadrului de reglementare, ale normelor și standardelor proprii, ale codului de conduită și prin furnizarea de informații legate de evoluțiile în acest domeniu.

205. Funcția de conformitate nu trebuie implicată în efectuarea nemijlocită, suportul sau evidența tranzacțiilor și/sau a operațiunilor băncii sau cumulată cu o funcție de efectuare, de suport sau de evidență a tranzacțiilor și/sau a operațiunilor băncii.

206. Personalul funcției de conformitate va emite recomandări organului de conducere ale băncii cu privire la respectarea legilor, regulilor și standardelor, inclusiv informarea acestora despre situația actualizată la zi în domeniul respectiv și despre posibilul impact al oricăror schimbări asupra băncii.

207. Responsabilitățile funcției de conformitate trebuie să fie îndeplinite în baza unui program care să cuprindă cel puțin:

- 1) implementarea și revizuirea politicilor și procedurilor specifice;
- 2) evaluarea riscului de conformitate, testarea și informarea personalului băncii asupra aspectelor de conformitate;
- 3) verificarea dacă noile produse și noile proceduri corespund cadrului de reglementare și amendamentelor acestuia incluse în actele normative adoptate, ale căror prevederi vor deveni aplicabile ulterior;
- 4) elaborarea și aplicarea metodologiilor de evaluare a riscului de conformitate, prin utilizarea unor indicatori de performanță (se prezumă orice încălcare identificată și/sau deficiențe, precum și măsurile corective recomandate pentru a le înlătura), care vor fi dezvoltați prin prelucrarea, agregarea sau filtrarea datelor ce indică potențiale probleme de conformitate;
- 5) monitorizarea și testarea conformității pe baza unor testări relevante și comunicarea rezultatelor potrivit liniilor de raportare ale băncii, în conformitate cu procedurile interne de administrare a riscurilor.

208. Personalul funcției de conformitate are următoarele drepturi:

- 1) să comunice din proprie inițiativă cu orice angajat al băncii și să aibă acces la orice înregistrări, informație sau documente necesare pentru a-i permite îndeplinirea responsabilităților;
- 2) să efectueze investigații asupra încălcărilor posibile ale politicii de conformitate și să dezvăluie liber constatările organelor de conducere;
- 3) să propună recomandări în scopul corectării situațiilor de neconformitate constatate.

209. În cazul în care, pe parcursul investigațiilor, se constată nereguli sau încălcări ale politicii de conformitate, șeful funcției de conformitate raportează imediat consiliului băncii.

210. Șeful funcției de conformitate raportează în mod regulat consiliului băncii asupra oricăror aspecte legate de riscul de conformitate, precum și asupra activității funcției de conformitate.

211. Personalul funcției de conformitate trebuie să aibă calificările necesare, experiența în domeniu și calitățile personale și profesionale care să îi permită să desfășoare aceste activități specifice. De asemenea, acesta trebuie să aibă o bună cunoaștere a cadrului de reglementare și a standardelor profesionale și de etică.

Secțiunea 4

Rolul și responsabilitățile funcției de audit intern

212. Banca trebuie să dispună de o funcție de audit intern, aflată sub directa responsabilitate a consiliului băncii, care se deosebește de controlul primar efectuat de către o subdiviziune ce asigură controlul zilnic asupra tranzacțiilor și operațiunilor. În vederea asigurării eficienței funcției de audit intern, conducerea băncii trebuie să asigure independența funcției de audit intern față de organul executiv și raportarea directă consiliului băncii.

213. Scopul de bază al funcției de audit intern constă în evaluarea independentă, imparțială și obiectivă a suficienței și eficienței cadrului de administrare în conformitate cu prevederile cadrului legal și normativ, inclusiv cu prezentul regulament, cu regulamentele interne ale băncii, precum și în raportarea rezultatelor consiliului băncii, comitetului de audit și informarea organului executiv, în vederea îmbunătățirii indicatorilor de activitate ai băncii prin aplicarea sistematică și ordonată a metodelor de evaluare și perfecționare a mecanismului de control intern în cadrul băncii.

214. Pentru realizarea scopului de bază, funcția de audit intern trebuie să dispună de următoarele drepturi:

- 1) de inițiativă privind comunicarea cu orice angajat al băncii;
- 2) de a examina orice activitate a oricărei subdiviziuni din structura băncii, inclusiv sucursale ale băncii și, după caz, persoane afiliate;
- 3) de a avea acces la informație și la regimul de comunicare a datelor, la orice înregistrări, fișiere și informații interne, inclusiv la informațiile destinate conducerii băncii;
- 4) de a avea acces la procesele verbale și alte materiale cu caracter similar ale tuturor organelor de decizie și consultative, care sunt relevante pentru îndeplinirea atribuțiilor;
- 5) de a propune consiliului băncii angajarea consultantilor externi pentru a înțelege un anumit domeniu supus auditului;
- 6) de a dispune de suficiente resurse, inclusiv un număr adecvat de personal calificat, sisteme IT.

215. Funcția de audit intern are cel puțin următoarele responsabilități:

- 1) să elaboreze, având la bază abordarea bazată pe risc, să implementeze și să revizuiască cel puțin anual planul (programul) de audit intern, aprobat de către consiliul băncii, care să prevadă inclusiv evaluarea sistemelor utilizate de bancă pentru identificarea, estimarea, monitorizarea și controlul riscurilor la care aceasta este expusă;

Proiect

- 2) să evalueze calitatea și să verifice respectarea politicilor și procedurilor băncii în cadrul tuturor activităților și subdiviziunilor băncii, cadrului metodologic privind analiza și administrarea riscurilor, să analizeze scenariile de stres, precum și mecanismele de control dacă acestea sunt suficiente și adecvate activității desfășurate;
- 3) să verifice procesul de monitorizare continuă a riscurilor ce ar putea afecta activitățile financiare (riscurile de credit, operațional, de piață, al ratei dobânzii, de lichiditate, de țară, de transfer, reputațional și alte riscuri, care pot apărea în cadrul desfășurării activității financiare a băncii);
- 4) să verifice registrele contabile și de altă natură și să analizeze tranzacțiile, confruntându-le cu rapoartele financiare, să verifice efectuarea analizei curente a situației financiare, inclusiv a capitalului în funcție de nivelul riscurilor asumate de bancă;
- 5) să organizeze și să asigure controlul permanent prin intermediul inspecțiilor sistematice în subdiviziunile băncii privind corespunderea activității lor prevederilor legislației, actelor normative subordonate acesteia și reglementărilor interne ale băncii;
- 6) să emită recomandări ca urmare a controlului în scopul înlăturării și prevenirii apariției repetate a încălcărilor și neajunsurilor depistate, precum și în vederea optimizării și dezvoltării activității;
- 7) să supravegheze implementarea recomandărilor emise ca urmare a controlului și să monitorizeze lichidarea încălcărilor și neajunsurilor depistate;
- 8) să asigure întocmirea documentației aferente fiecărui control, cu reflectarea concluziilor privind rezultatele controlului care conțin problemele depistate și propunerile asupra lichidării acestora și prezentarea acesteia consiliului băncii, comitetului de audit, organului executiv și subdiviziunilor corespunzătoare pentru luarea măsurilor necesare;
- 9) să informeze la timp, conform reglementărilor interne ale băncii, consiliul băncii și/sau comitetul de audit despre:
 - a) riscurile semnificative și riscurile depistate în mod repetat, care ar prejudicia reputația băncii sau activitatea acesteia;
 - b) deficiențele în reglementările interne sau în funcționarea subdiviziunilor și/sau cazurile de încălcare de către funcționari a prevederilor legislației, reglementărilor interne, care ar putea afecta activitatea băncii;
 - c) măsurile luate de către conducătorii subdiviziunilor supuse controalelor privind lichidarea încălcărilor comise și rezultatele acestora;

d) rezultatele agregate ale activității auditului intern care includ o analiză a gradului de realizare a planului anual de audit intern, opinia privind expunerea băncii la riscurile semnificative și eficiența mecanismului de control intern al băncii cu o periodicitate de raportare cel puțin anual;

10) să evalueze eficiența externalizării activităților băncii și să determine riscurile care pot afecta desfășurarea activității băncii și respectarea legislației în vigoare;

11) să coordoneze cu societatea de audit extern a băncii informația necesară în vederea discutării sectoarelor de risc identificate și a măsurilor întreprinse.

216. Banca instituie funcția de audit intern în conformitate cu prezentul regulament, ținând cont de cel puțin următoarele principii:

1) funcția auditului intern își desfășoară activitatea în baza regulamentului intern cu privire la auditul intern, aprobat de către consiliul băncii, care include informația cu privire la modul de organizare, drepturile și responsabilitățile, conlucrarea cu alte subdiviziuni ale băncii etc. Regulamentul trebuie adus la cunoștința întregului personal al băncii;

2) în activitatea operațională funcția de audit intern trebuie să se ghideze de manualul de audit intern care să includă instrucțiuni cu privire la desfășurarea controalelor pe domenii de activitate, fiind prioritare sectoarele supuse unui nivel de risc mai înalt. Fiecare misiune de audit intern trebuie să fie derulată în baza unui plan centrat pe risc;

3) structura și numărul personalului funcției auditului intern se determină de către consiliul băncii. Personalul scriptic va fi suficient pentru realizarea scopurilor și obiectivelor controlului intern și pentru soluționarea problemelor legate de acesta și nu va fi implicat în efectuarea nemijlocită sau evidența tranzacțiilor și/sau a operațiunilor băncii;

4) personalul funcției de audit intern trebuie să aibă calificările relevante, experiența în domeniu, calitățile personale și profesionale care să îi permită să desfășoare activitățile de audit intern. Formarea continuă și dezvoltarea profesională a auditorilor interni trebuie să fie asigurată pe baza unui plan anual de instruire.

217. Modul de raportare curentă de către auditul intern, prevăzut în regulamentul cu privire la auditul intern al băncii, trebuie să includă raportarea către consiliul băncii și/sau comitetul de audit și informarea organului executiv, cât mai curând posibilă după finalizarea controalelor de către auditul intern, despre constatările semnificative, astfel încât să poată fi întreprinse acțiuni corective la timp. Pe lângă raportarea curentă, regulamentul trebuie să prevadă obligativitatea auditului intern de a

raporta trimestrial consiliului băncii și comitetului de audit despre rezultatele activității auditului intern.

Capitolul IV CERINȚE PARTICULARE PRIVIND CONTROLUL INTERN

Secțiunea 1

Cerințe privind sistemul informațional și sistemul de comunicare

218. Banca este obligată să dispună de sisteme informaționale și de comunicare eficace și credibile care să acopere toate activitățile sale semnificative.

219. Banca trebuie să dispună de sisteme informaționale conforme cu standardele de domeniu general acceptate.

220. Sistemele informaționale, inclusiv acelea care păstrează și utilizează date în format electronic, trebuie să fie sigure, monitorizate independent și susținute de planuri corespunzătoare pentru situații neprevăzute.

Secțiunea 2 Cerințe privind procesul de administrare a continuității activității

221. Banca trebuie să dispună de un proces solid de administrare a continuității activității pentru a-și asigura capacitatea de a funcționa în mod continuu și pentru a limita pierderile în cazul unei întreruperi severe a activității.

222. Pentru a stabili un proces solid de administrare a continuității activității, banca va analiza expunerea sa la întreruperi severe ale activității și va evalua, cantitativ și calitativ, potențialul impact al acestora, prin folosirea unor date interne și/sau externe și a unor analize de tip scenariu.

223. Pe baza analizei prevăzute la pct.222 banca trebuie să dispună de:

1) planuri pentru situații neprevăzute și de continuitate a activității pentru a asigura că reacționează în mod corespunzător la situații de urgență și este capabilă să își mențină cele mai importante activități dacă există o întrerupere a procedurilor de desfășurare a activității;

2) planuri de redresare pentru resursele critice pentru a-i permite să revină la procedurile normale de desfășurare a activității într-o perioadă de timp corespunzătoare. Orice risc rezidual din eventuale întreruperi ale activității trebuie să fie conform toleranței/apetitului la risc al băncii.

Secțiunea 3

Cerințe particulare pentru angajarea în activități cu instrumentele financiare derivate

224. Pentru activitățile cu instrumente financiare derivate banca trebuie să stabilească politici și proceduri de evaluare a pozițiilor și să verifice respectarea acestora, a frecvenței de evaluare, precum și a independenței și calității surselor de stabilire a prețurilor de evaluare, în special pentru instrumentele emise și tranzacționate pe piețe cu lichiditate scăzută.

225. Înainte de angajarea în activități cu instrumente financiare derivate organul executiv și/sau consiliul băncii trebuie să se asigure că sunt obținute toate aprobările prevăzute de cadrul intern de reglementare și că există proceduri operaționale și sisteme de control al riscurilor adecvate. Decizia privind angajarea băncii în activități cu instrumente financiare derivate ține de competența organului de conducere și se bazează cel puțin pe următoarele:

- 1) descrierea instrumentelor financiare derivate relevante, a piețelor și a strategiilor propuse;
- 2) resursele necesare pentru stabilirea de sisteme solide și eficiente de administrare a riscurilor, precum și pentru atragerea și menținerea de personal cu cunoștințe și experiență adecvate în tranzacționarea instrumentelor financiare derivate;
- 3) analiza activităților propuse în funcție de situația financiară generală a băncii și de capitalul acesteia;
- 4) analiza riscurilor cu care banca se poate confrunta ca urmare a desfășurării activităților respective;
- 5) procedurile pe care banca le va utiliza pentru a cuantifica, monitoriza și controla riscurile;
- 6) tratamentul contabil relevant;
- 7) analiza oricărei restricții privind desfășurarea respectivelor activități.

Secțiunea 4

Cerințe particulare pentru angajarea în activități de prestare a serviciilor de plată și de emiteră a monedei electronice și cele de deservire bancară la distanță

226. Pentru activitatea de prestare a serviciilor de plată și de emiteră a monedei electronice, inclusiv desfășurarea activității sistemelor de deservire bancară la distanță, banca va dezvolta politici și proceduri interne în corespundere cu legislația, reglementările în domeniu și recomandările emise de Banca Națională a Moldovei, care să asigure integritatea, autenticitatea și confidențialitatea datelor,

să contribuie la reducerea riscului de pierdere sau diminuare a fondurilor prin fraudă, abuz, neglijență sau administrare defectuoasă, precum și să asigure securitatea proceselor de operare.

227. Politicile privind activitatea de prestare a serviciilor de plată și de emiteră a monedei electronice vor cuprinde cel puțin:

- a) definirea responsabilităților pentru dezvoltarea și implementarea unor proceduri de securitate a informațiilor prin asigurarea confidențialității, integrității și disponibilității informației indiferent de forma de prezentare a acesteia (electronică, pe suport hârtie) și protejarea resurselor implicate în administrarea acesteia, precum și a altor caracteristici precum: autenticitatea, responsabilitatea, non repudierea, fiabilitatea;
- b) cerințe referitor la cadrul de securitate necesar (în vederea prevenirii fraudelor sau abuzului atât în rândul angajaților cât și ale persoanelor din afara băncii, prin efectuarea, cel puțin a controlului și monitorizării accesului la informația confidențială, prin asigurarea securității stocării și transmiterii informației confidențiale, prin instruirea clienților privind măsurile de precauție pe care trebuie să le întreprindă);
- c) cerințe privind competența personalului prin descrierea explicită, cel puțin, a obligațiilor și responsabilităților personalului, prin instruirea regulată a acestora pe măsura modificării sarcinilor/modernizării tehnologiilor informației, prin controlul privind executarea corespunzătoare a sarcinilor;
- d) cerințe de stabilire a unor proceduri pentru evaluarea conformității cu politica, punerea în aplicare a unor măsuri de remediere și raportarea situațiilor de nerespectare a măsurilor de securitate care reprezintă un mijloc de reducere a riscului aferent tehnologiei informației, inclusiv politici, standarde, proceduri, structuri organizatorice, soluții IT;
- e) cerințe de elaborare și aplicare a procedurilor interne de identificare, administrare, monitorizare și raportare a riscurilor la care este sau ar putea fi expusă banca în cadrul desfășurării activității de prestare a serviciilor de plată/emiteră a monedei electronice.

TITLUL V ADMINISTRAREA RISCURILOR

Capitolul I CULTURA PRIVIND RISCUL

228. Banca trebuie să dezvolte o cultură privind riscurile, integrată la nivel de ansamblu al băncii, bazată pe o deplină înțelegere a riscurilor cu care se confruntă banca și a modului în care acestea sunt administrate, având în vedere toleranța/apetitul la risc al băncii.

229. Banca trebuie să dezvolte o cultură privind riscul prin politici, exemple, comunicare și instruire a personalului în legătură cu responsabilitățile privind asumarea riscurilor și administrarea riscurilor.

230. Fiecare persoană din cadrul băncii trebuie să fie pe deplin conștientă de responsabilitățile sale în legătură cu administrarea riscurilor. Responsabilitatea administrării riscurilor nu trebuie limitată la nivelul specialiștilor în domeniul riscurilor sau al funcțiilor de conformitate, de audit intern și administrare a riscurilor. Subdiviziunile băncii, sub supravegherea organului de conducere, sunt în primul rând responsabile pentru administrarea zilnică a riscurilor, având în vedere toleranța/apetitul la risc al băncii, în conformitate cu politicile, procedurile și rezultatele controalelor băncii.

231. Organul de conducere trebuie să dedice timp suficient pentru examinarea problemelor legate de administrarea riscurilor.

232. O cultură solidă privind riscul trebuie să țină cont cel puțin de următoarele principii:

a) tonul de sus (tone from the top): organul de conducere este responsabil de stabilirea și comunicarea la nivele de jos a valorilor de bază și așteptărilor băncii. Comportamentul membrilor organului de conducere trebuie să reflecte modul în care aceste valori sunt respectate. Organul de conducere și deținătorii de funcții cheie, trebuie să contribuie la comunicarea internă a personalului băncii a valorilor de bază și a așteptărilor. Personalul trebuie să acționeze în conformitate cu toate legile și reglementările aplicabile și să alerteze cu promptitudine nerespectarea observată în cadrul sau în afara băncii. Organul de conducere trebuie să promoveze în permanență, să monitorizeze și să evalueze cultura de risc a băncii, să analizeze impactul culturii de risc asupra stabilității financiare, a profilului de risc și a guvernantei robuste a băncii și să facă schimbări acolo unde este necesar;

b) responsabilitate: personalul relevant de la toate nivelurile trebuie să cunoască și să înțeleagă valorile fundamentale ale băncii și, în măsura necesară pentru rolul lor, apetitul la risc și capacitatea de risc. Ei trebuie să fie capabili să își îndeplinească rolurile și să fie conștienți de faptul că vor fi trași la răspundere pentru acțiunile lor în legătură cu comportamentul riscant al băncii;

c) comunicare și contestare efectivă:- o cultură solidă a riscurilor trebuie să promoveze un mediu de comunicare deschis și o contestare efectivă în care procesele de luare a deciziilor

încurajează o gamă largă de opinii, permit testarea practicilor curente, stimulează o atitudine critică constructivă a personalului și promovează un mediu de implicare deschis și constructiv la nivel de întreaga bancă;

d) motivație: stimulentele adecvate trebuie să joace un rol cheie în alinierea comportamentului de asumare a riscurilor la profilul de risc al băncii și la interesul pe termen lung al acesteia.

233. Banca trebuie să dispună de un cadru cuprinzător de administrare a riscurilor care să acopere toate subdiviziunile, inclusiv funcțiile de suport și control, care să identifice substanța economică a expunerilor la risc și care să acopere toate riscurile relevante pentru bancă. Aria de cuprindere a administrării riscurilor trebuie să se refere, cel puțin, la riscurile prevăzute la art. 38 alin. (4) din Legea privind activitatea băncilor 202/2017.

234. Banca va asigura corespunderea politicilor privind administrarea riscurilor modelului de afaceri al băncii, corelarea cu capitalul acesteia și cu experiența în administrarea riscurilor, va asigura realizarea adecvată a atribuțiilor organului de conducere și păstrarea capacității de executare a obligațiilor băncii față de deponenți și creditori, va determina nivelul de risc pe care aceasta este dispusă să-l asume și va prevedea administrarea tuturor riscurilor aferente activității desfășurate, inclusiv aferente activităților externalizate.

235. Politicile privind administrarea riscurilor trebuie să fie transpuse în reglementări interne, făcându-se distincție între regulile generale aplicabile întregului personal și regulile specifice aplicabile anumitor categorii de personal și trebuie să includă cel puțin cerințe privind:

a) procedurile de administrare a riscurilor, adaptate dimensiunii și naturii activităților băncii, care vor include identificarea și evaluarea permanentă a pozițiilor asumate de risc, monitorizarea și controlul riscurilor, inclusiv aferente activităților externalizate și tranzacțiilor din afara bilanțului;

b) procesul de ajustare a procedurilor de administrare a riscurilor în funcție de modificarea profilului de risc al acesteia și de evoluțiile de pe piață;

c) limitele expunerii la risc prevăzute pentru ansamblul activităților, precum și pentru fiecare activitate semnificativă în parte și/sau sucursală care să reflecte profilul de risc ales, din perspectiva raportului dintre riscurile acumulate și profitul obținut pe care banca îl consideră acceptabil în condițiile asigurării continuității activității în mod eficient și prudent. Limitele stabilite la nivelul activităților și/sau sucursalelor trebuie corelate cu cele stabilite la nivel de ansamblu al băncii;

d) procedurile de autorizare a operațiunilor ce pot fi afectate de riscuri, ținând cont de responsabilitățile organului de conducere și ale personalului băncii aferente gestionării riscurilor;

e) măsurile necesare pentru a minimiza și limita expunerile la riscurile care afectează realizarea obiectivelor băncii și/sau stabilitatea acesteia;

f) resursele suficiente ale băncii (inclusiv resursele tehnice și umane) pentru dirijarea riscurilor.

236. Banca trebuie să identifice profilul de risc determinând obiectivele pentru fiecare risc, să asigure o monitorizare sistematică a conformării activității cu politicile și procedurile stabilite pentru administrarea riscurilor, precum și raportarea, după caz, către organul corespunzător a încălcărilor constatate și înlăturarea acestora.

237. Banca va dispune de un sistem adecvat de schimb de informații pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și documentarea sistematică a riscurilor atât la nivelul băncii, cât și la nivelul subdiviziunilor și/sau sucursalelor acesteia, care va include și raportarea expunerilor la riscuri către nivelurile relevante de conducere pentru luarea deciziilor referitor la riscurile asumate de către bancă.

238. Banca este obligată să analizeze în mod prudent noile produse, piețe sau activități și să se asigure că produsele noi, schimbările semnificative ale caracteristicilor produselor existente și inițiativele majore în ceea ce privește administrarea riscurilor sunt aprobate de către organul împuternicit, să dispună de instrumente interne și de personal cu experiență corespunzătoare pentru înțelegerea, administrarea și monitorizarea riscurilor asociate.

239. În cazul unui nivel înalt al expunerii la risc și/sau utilizării unor metode neadecvate de dirijare a riscului, banca este obligată să întreprindă măsuri de corectare, care vor cuprinde cel puțin următoarele:

a) perfecționarea sistemelor de informare și de estimare a expunerii la risc;

b) reducerea nivelului riscului;

c) aplicarea altor măsuri sau o combinație a acestor măsuri în funcție de situația concretă, starea și condițiile existente în bancă.

Capitolul II

ADMINISTRAREA RISCURILOR

Secțiunea 1

Riscul de credit, inclusiv riscul de credit al contrapărții și riscul de decontare

240. Banca trebuie să dispună de un cadru adecvat de administrare a riscului de credit care să ia în considerare apetitul la risc și profilul de risc al băncii, precum și condițiile de piață și cele macroeconomice. Acesta include politici și proceduri de administrare a riscului de credit pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul în timp util al riscului de credit, inclusiv riscul de credit al contrapărții și cel de decontare.

241. Politica privind riscul de credit trebuie să se refere la toate activitățile de creditare a băncii și să aibă în vedere atât creditele la nivel individual, inclusiv moneda creditului, cât și întregul portofoliu.

În acest scop, politica privind riscul de credit va prevedea cel puțin cerințe privind:

- a) procedurile de derulare a procesului de creditare, inclusiv prin prisma cadrului contractual determinat în funcție de specificul creditului, a contrapărții și a garanțiilor oferite de aceasta, modalitățile de asumare, inclusiv prin stabilirea cerințelor mai restrictive față de contrapărțile supuse riscului valutar (aferele garanției, indicatorilor de îndatorare și concentrare pe debitorii mari), de monitorizare și control al riscului de credit;
- b) categoriile de credit pe care banca urmează să le promoveze, tipul expunerii, sectorul economic, forma de proprietate, categoria contrapărții (persoană fizică/juridică etc.), reședința, aria geografică, moneda, durata inițială, profitabilitatea estimată;
- c) procedurile de identificare a piețelor pe care banca intenționează să activeze, determinarea caracteristicilor portofoliului de credite (inclusiv gradul de diversificare și gradul de concentrare) și evaluarea noilor oportunități de afaceri în cadrul activităților de creditare;
- d) procedurile de determinare a contrapărților eligibile, condițiilor ce trebuie îndeplinite de către acestea pentru a intra în relație de afaceri cu banca și a garanțiilor acceptabile de către bancă;
- e) procedurile de administrare efectivă a creditului, inclusiv analiza continuă a capacității debitorului de a achita plățile conform contractului, ținând cont și de nivelul riscului valutar la care este expus acesta și determinarea nivelului de îndatorare a debitorului; examinarea permanentă a documentației aferente creditului (contractul de credit, de gaj și alte garanții, documente ce atestă situația financiară a contrapărții etc.); evaluarea sistemului de clasificare, care se bazează pe esența economică a tranzacției și mai puțin pe forma juridică, pentru ca acesta să corespundă cu specificul, mărimea și complexitatea activităților băncii;
- f) procedurile de identificare, administrare și monitorizare a activelor și angajamentelor condiționale neperformante în vederea menținerii unor standarde sănătoase de creditare și conformării cu limitele stabilite privind asumarea riscului de credit;

- g) criteriile de definire și modalitățile de aprobare a activelor și angajamentelor condiționale noi, precum și a activelor cu termenul prelungit și renegociat;
- h) derularea testelor de stres în scopul identificării punctelor slabe sau a vulnerabilităților potențiale privind pozițiile riscului de credit, în baza diferitelor scenarii de stres;
- i) procesul de raportare internă care să furnizeze conducerii băncii informații adecvate de măsurare, estimare și raportare în timp util a mărimii și calității riscului de credit;
- j) asigurarea luării deciziilor de creditare în mod independent fără a fi influențate de presiuni sau conflicte de interese.

242. În vederea prevenirii intrării în relații de afaceri cu persoane implicate în activități frauduloase, banca trebuie să dispună de proceduri care să includă cel puțin prevederi ce țin de:

- a) dispunerea de informații de la persoane din cadrul băncii, autorizate să efectueze investigațiile necesare;
- b) consultarea informațiilor obținute de către bancă de la structuri externe, organizate în condițiile legii, având drept scop colectarea și furnizarea de informații privind situația contrapărții în calitatea sa de beneficiar de credite și/sau alte informații de natură financiară;
- c) cunoașterea structurii participanților în capitalul persoanei juridice, precum și verificarea referințelor acestora și a persoanelor responsabile de conducerea acesteia.

243. Banca va desfășura activitatea de creditare în baza unor criterii prudente și bine definite. La evaluarea riscului de credit față de o contraparte, banca va ține cont cel puțin de următoarele:

- a) destinația creditului, moneda creditului, termenul de acordare și sursa de rambursare a acestuia;
- b) profilul de risc curent al contrapărții și garanțiile prezentate, precum și sensibilitatea garanțiilor la evoluțiile pieței;
- c) istoricul serviciului datoriei aferent contrapărții și capacitatea curentă și viitoare de rambursare a acesteia, bazată pe evoluțiile financiare istorice și proiecțiile viitoarelor fluxuri de mijloace bănești, care în mod obligatoriu urmează a fi analizate critic sub aspectul probabilităților de realizare;
- d) sectorul economic în care contrapartea își desfășoară activitatea, precum și poziția acesteia în cadrul sectorului economic respectiv;
- e) concentrarea expunerilor băncii față de contraparte și modul în care aceasta rambursează ratele de credit, dobânzile;

Proiect

f) probabilitatea nerespectării condițiilor contractuale, stabilită pe baza unui sistem intern de evaluare a contrapărții și capacitatea de punere în aplicare, din punct de vedere legal, a angajamentelor contractuale, inclusiv posibilitatea de a executa garanțiile în condițiile pieței.

244. Banca trebuie să dispună de proceduri de evaluare a nivelului de risc al contrapărții cu prevederi clare de clasificare a acestuia și de determinare a reducerilor pentru pierderi aferente riscului de credit pe baza informațiilor actualizate din dosarul de credit, precum și proceduri pentru evaluarea continuă a garanțiilor care vor fi luate în considerare în procesul de clasificare.

245. Banca trebuie să dispună de proceduri de identificare și înregistrare a creditelor mari și a modificărilor care pot interveni, precum și de mecanisme de monitorizare a acestora. Creditele care depășesc un anumit procent din capitalul băncii (stabilit în politicile interne, dar care nu va depăși limitele reglementate) și/sau care presupun un risc de credit ridicat ori cele care nu se înscriu în politica în domeniul creditării vor fi aprobate de către consiliul băncii.

246. Procesul de informare internă a băncii trebuie să permită evaluarea riscului de credit aferent elementelor din bilanț și din afara bilanțului. Procesul de informare trebuie să furnizeze informații adecvate privind componenta portofoliului de credite, cu accente pe divizarea creditelor standard, supravegheate și neperformante și/sau identificarea neconformării cu limitele de expunere stabilite, precum și informații care să permită identificarea oricăror concentrări de risc, astfel, încât să permită depistarea creditelor problematice în timp util și să permită aplicarea măsurilor adecvate în timp util.

247. Banca trebuie să dispună de un sistem pentru remedierea în timp util a situației creditelor a căror calitate se deteriorează, precum și un sistem pentru administrarea creditelor neperformante.

Secțiunea 2 Riscul de piață

248. În procesul de administrare a riscului de piață banca va lua în considerare cel puțin următoarele subcategorii ale acestuia:

- a) riscul de poziție, identificat ca risc general sau risc specific;
- b) riscul valutar;
- c) riscul de marfă.

249. În sensul pct. 248, evaluarea trebuie să acopere riscurile asociate instrumentelor pe rata dobânzii și titlurilor de creanță și titlurilor aferente acestora din portofoliul de tranzacționare reglementat,

precum și pozițiilor pe valute și pozițiilor de risc de marfă atribuite atât în portofoliul de tranzacționare, cât și în cel bancar.

250. Banca va dispune de politici adecvate care să descrie în mod clar rolurile și responsabilitățile legate de identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscului de piață.

251. Politicile băncii privind riscul de piață vor stabili, cel puțin, cerințe privind:

- a) procedurile pentru determinarea nivelelor acceptabile pentru toate riscurile, în special pentru riscul de poziție, ținând cont de tipurile de investiții permise, calitatea și cantitatea acceptabilă pe fiecare tip de investiții, iar pentru riscul valutar se va ține cont de toate valutele străine, nivelul profitabilității, de necesarul de lichidități în fiecare valută cu care operează banca, de componența structurii scadențelor activelor și pasivelor, precum și a expunerilor din afara bilanțului;
- b) procedurile pentru identificarea, evaluarea și monitorizarea riscurilor, precum și stabilirea tipurilor de instrumente și activități permise pentru ca banca să-și gestioneze expunerile la riscul de piață, inclusiv caracteristicile și scopurile utilizării acestora;
- c) procesele de control care vor specifica și efectuarea controalelor operaționale zilnice pentru a asigura că informația este veridică și completă, pentru asigurarea gestionării riscului de piață în conformitate cu reglementările interne ale băncii;
- d) procedurile de autorizare și procesele de înștiințare pentru excepțiile de la politicile privind riscul de piață, precum și fundamentarea necesității și acceptabilității acestora;
- e) metodologii de testare la stres pe baza informațiilor despre operațiunile băncii și nivelul stabilit pentru riscul de piață pentru a determina influența fluctuației ipotetice a ratelor dobânzii, a prețurilor cursurilor de schimb asupra veniturilor și capitalului băncii.

252. Banca va stabili limite pentru riscul de piață, aprobate de către consiliul băncii, care să corespundă capacității sale de absorbție, dimensiunii și complexității activității băncii și/sau operațiunilor efectuate de către aceasta, și care să reflecte toate riscurile de piață semnificative.

253. Banca trebuie să dispună de astfel de procese de administrare care să asigure că toate tranzacțiile sunt înregistrate la timp și că pozițiile marcate la piață sunt reevaluate suficient de frecvent, utilizând informații de piață credibile sau, în absența prețurilor de piață, modele interne sau acceptate la nivelul domeniului bancar.

254. Banca trebuie să deruleze analize pe baza rezultatelor testărilor la stres, să dispună de planuri pentru situații neprevăzute, după caz, să valideze sau să testeze sistemele utilizate pentru cuantificarea

riscului de piață. Abordările utilizate de către bancă trebuie să fie integrate în politicile de administrare a riscurilor, iar rezultatele trebuie luate în considerare în cadrul strategiei băncii de asumare a riscului.

255. Banca trebuie să asigure verificarea independentă a informațiilor de pe piață utilizate pentru evaluarea pozițiilor din portofoliul de tranzacționare de către personalul ce nu este implicat în activitatea respectivă.

256. Riscul valutar va fi administrat de către bancă pentru toate activele și pasivele în monedă națională și în valută străină, inclusiv cele atașate la cursul valutei străine, din bilanțul contabil și din afara bilanțului contabil.

257. În cadrul gestionării riscului de poziție, banca va lua în considerare identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul volatilității potențiale a prețurilor instrumentelor financiare din bilanț și din afara bilanțului. Limitele pentru expunerile la riscul de poziție trebuie să includă limite pentru expunerea față de o companie, față de un sector și limita pentru pierderi. Limitele pentru titlurile de valoare și alte investiții mai volatile și mai puțin lichide trebuie să fie examinate din punctul de vedere al fezabilității menținerii limitelor pentru pierderi mai mici decât cele stabilite pentru titlurile de valoare și alte investiții mai lichide și mai puțin volatile.

258. Banca trebuie să asigure sisteme de informare în baza cărora aspectele legate de riscul de piață al băncii să fie raportate în timp util organului de conducere, cu accent pe nivelul și tendința riscurilor, care vor include cel puțin:

a) pentru riscul de poziție - o analiză a valorii totale a investițiilor și a valorilor curente pe piață, limitele agregate pentru investiții și informația despre respectarea acestora, schimbarea valorii activelor și pasivelor și a pozițiilor extrabilanțiere, efectul poziției riscului de prețuri asupra profitului și capitalului;

b) pentru riscul valutar - o analiză periodică (lunară, zilnică) a pozițiilor valutare deschise și analiza fluxului de mijloace bănești pentru fiecare valută și agregate (intrări și ieșiri) pentru cea mai apropiată perioadă viitoare, scadența pozițiilor scurte și lungi, schimbarea valorii activelor, pasivelor și pozițiilor din afara bilanțului ca urmare a schimbării cursurilor de schimb, efectul poziției riscului valutar asupra capitalului.

Secțiunea 3
Riscul operațional

259. Banca trebuie să dispună de politici de administrare a riscului operațional care să ia în considerare competențele și comportamentele (individuale și corporative) ce determină angajamentul și stilul de administrare de către bancă a riscurilor asociate riscului operațional.

260. În procesul de administrare a riscului operațional banca va lua în considerare, cel puțin, următoarele subcategorii ale acestuia:

- 1) riscul de conformitate;
- 2) riscul aferent tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC).

261. Politicile de administrare a riscului operațional al băncii vor prevedea cel puțin cerințe privind:

- a) procedurile de stabilire a indicatorilor de risc operațional cu ajutorul cărora să poată fi determinată expunerea băncii la acest risc. Procedurile vor cuprinde, dar nu se vor limita la numărul de tranzacții eșuate, frecvența și/sau gravitatea erorilor și omisiunilor, rata de fluctuație a personalului, creșterea rapidă a volumului unor activități, revizuirea periodică a nivelului acestora și stabilirea unor limite de alertă;
- b) procedurile de identificare și evaluare a expunerii la riscul operațional în baza evaluării produselor, activităților, proceselor și sistemelor în vederea determinării celor purtătoare de riscuri operaționale, colectării și analizei datelor despre pierderile interne, care vor ajuta la identificarea domeniilor în care sunt necesare verificări suplimentare;
- c) sistemele informaționale adecvate și eficiente pentru monitorizarea riscului operațional prin colectarea și analiza datelor aferente riscului operațional, precum și facilitarea unor raportări adecvate către organul de conducere și la nivel de linie de activitate;
- d) procesele de control care vor specifica și efectuarea controalelor operaționale zilnice pentru a asigura că informația este veridică și completă în vederea gestionării riscului operațional în conformitate cu reglementările interne ale băncii;
- e) procedurile de identificare a proceselor operaționale critice, inclusiv acelor procese care depind de furnizori externi sau terți pentru care reluarea rapidă a activității ar fi esențială;
- f) revizuirea politicilor de fiecare dată când se observă o schimbare considerabilă a profilului de risc operațional al băncii, dar și în alte cazuri în care se atestă necesitatea unor asemenea revizui, inclusiv la introducerea produselor noi, domeniilor de afaceri noi, schimbărilor în structura organizațională și cea de conducere.

262. În procesul de administrare a riscului operațional banca va lua în considerare cel puțin următoarele categorii de evenimente:

- a) fraude interne și/sau externe sau tentative de fraudă internă și/sau externă;
- b) practici de angajare și siguranță la locul de muncă;
- c) practici comerciale aferente clienților și produselor;
- d) existența pagubelor asupra activelor corporale;
- e) întreruperea activității și funcționarea neadecvată a sistemelor;
- f) executarea, livrarea și administrarea proceselor.

263. Banca trebuie să asigure sisteme de informare, în baza cărora aspectele legate de riscul operațional să fie raportate în timp util, cu accent pe nivelul și tendința riscului, pe schimbarea valorii de bază a activelor și pasivelor, precum și a pozițiilor din afara bilanțului, pe efectul riscului operațional asupra profitului și capitalului.

264. Orice activitate externalizată unei părți terțe trebuie să fie revizuită de către bancă pentru a se asigura că riscul operațional și alte riscuri nu se majorează în urma metodelor inadecvate de control sau a altor deficiențe ale părților terțe care preiau activitățile respective.

265. Pentru a reduce riscul operațional în anumite domenii, care poate fi cauzat de fraude sau calamități naturale, consiliul băncii trebuie să decidă dacă este fezabilă asigurarea contra acestor pericole și trebuie să argumenteze și să documenteze motivele pentru care a decis sau refuzat asigurarea pentru domeniile unde aceasta este disponibilă, utilizând analiza cost/beneficii, atunci când este posibil.

266. Organul de conducere este responsabil pentru crearea unei culturi de conformitate, care protejează banca de riscul asociat cu nerespectarea legilor, regulamentelor subordonate acestora, regulilor și codurilor aplicabile activității bancare.

267. Banca nu trebuie să participe la tranzacții prin care clienții intenționează să evite respectarea cerințelor de raportare financiară, a obligațiilor fiscale sau să faciliteze conduita ilegală.

268. Identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscului de conformitate, precum și testarea periodică privind conformarea băncii cu cadrul normativ se efectuează de către personalul funcției de conformitate.

269. Banca trebuie să dispună de o politică cu privire la riscul de conformitate care va conține cel puțin:

- a) principiile de bază urmate de întreg personalul, inclusiv de organul cu funcție de conducere și procesele prin intermediul cărora riscurile de conformitate sunt administrate la toate nivelele băncii;

- b) cerințe privind procedurile de identificare și evaluare a problemelor legate de riscul de conformitate cu care se confruntă banca și planurile de soluționare a acestora. Aceste planuri trebuie să soluționeze și deficiențele de politici, proceduri, precum și să ducă la prevenirea unor situații similare sau conexe în viitor;
- c) descrierea rolului, drepturilor, responsabilităților funcției de conformitate și stabilirea măsurilor care asigură independența acesteia;
- d) cerințe privind procesul de alocare a resurselor pentru îndeplinirea responsabilităților ce țin de funcția de conformitate;
- e) cerințe privind procedurile de stabilire a relațiilor cu funcția de administrare a riscurilor băncii și cu funcția de audit intern.

270. Organul de conducere este responsabil pentru asigurarea raportării imediate de către personalul funcției de conformitate a oricăror neîndepliniri semnificative a cadrului legal, actelor normative, acordurilor, practicilor recomandate sau standardelor etice care ar putea atrage un risc considerabil de sancțiuni, pierderi financiare sau deteriorarea reputației.

271. Banca trebuie să dispună de procese și o infrastructură TIC adecvate prin care să administreze riscurile aferente sistemului informațional și care să susțină cerințele activității curente și viitoare, atât în condiții normale, cât și în condiții de criză, precum și să asigure integritatea datelor și a sistemelor, securitatea și disponibilitatea acestora.

272. Banca va informa în termene rezonabile Banca Națională a Moldovei cu privire la schimbările cu impact semnificativ asupra riscului operațional la care aceasta este expusă.

Secțiunea 4

Riscul de rată a dobânzii din activități în afara portofoliului de tranzacționare (IRRBB)

273. Banca trebuie să implementeze sisteme de identificare, evaluare și administrare a riscului care rezultă din variațiile potențiale ale ratelor dobânzii care afectează activitățile băncii care sunt în afara portofoliului de tranzacționare.

274. În sensul pct.273, banca ia în considerare impactul asupra valorii economice calculată ca procent din fondurile proprii reglementate ale băncii, precum și impactul asupra veniturilor din modificarea ratelor dobânzii.

275. În sensul pct. 273, banca ia în considerare următoarele subcategorii de riscuri:

- a) riscul de reevaluare, respectiv riscul asociat neconcordanței temporale a scadenței cu reevaluarea activelor, a datoriilor cu pozițiile extrabilanțiere pe termen scurt și lung;
- b) riscul asociat curbei randamentului, respectiv riscul asociat variațiilor pantei și formei curbei randamentului;
- c) riscul aferent bazei, respectiv riscul asociat acoperirii expunerii la o singură rată a dobânzii cu expunere la o rată care se reevaluează în condiții ușor diferite;
- d) riscul de opțiune, respectiv riscul asociat opțiunilor (ex. consumatori care răscumpără produsele cu rată fixă atunci când se schimbă ratele de piață).

276. Banca stabilește principalii factori determinanți de expunere la riscul IRRBB și evaluează eventualul impact prudential al acestui risc asupra băncii.

277. Banca identifică sursele IRRBB la care este expusă sau este susceptibilă de a fi expusă.

278. Organul de conducere al băncii trebuie să stabilească, să aprobe, precum și să examineze periodic strategia de risc de rată a dobânzii și politicile și procesele pentru identificarea, cuantificarea, monitorizarea și controlul riscului de rată a dobânzii.

279. Organul executiv al băncii trebuie să asigure implementarea strategiei, politicilor și proceselor de risc de rată a dobânzii.

280. Strategia băncii privind riscul IRRBB trebuie să reflecte în mod corect apetitul băncii la riscul de rată a dobânzii și să fie în concordanță cu apetitul general la risc.

281. Strategia băncii privind riscul IRRBB trebuie să țină cont de aspectele ciclice ale economiei și de decalajele rezultate din componența activităților privind riscul IRRBB.

282. Banca trebuie să dispună de sisteme interne de raportare care să furnizeze informații prompte și cuprinzătoare cu privire la expunerea ei la IRRBB.

283. Banca trebuie să aloce responsabilități pe linia administrării riscului de rată a dobânzii unor persoane independente de persoanele responsabile cu tranzacționarea și/sau cu alte activități de asumare a riscului, care să beneficieze de linii de raportare separate.

284. În vederea conformării cu cerințele prevăzute la pct. 273 banca trebuie să dispună de sisteme de cuantificare a riscului de rată a dobânzii cuprinzătoare și adecvate, iar orice modele și ipoteze utilizate trebuie validate cu regularitate, dar cel puțin anual.

285. Limitele stabilite de către bancă trebuie să reflecte strategia de risc a acesteia, să fie înțelese de către personalul relevant și comunicate acestuia cu regularitate.

286. Orice excepție de la politicile, procesele și limitele stabilite trebuie analizată cu promptitudine de către organul executiv, iar unde este necesar, de către consiliul băncii.

287. Banca trebuie să poată demonstra că nivelul capitalului intern deținut, stabilit prin intermediul sistemului de cuantificare a acestuia, aferent băncii, acoperă și riscul de rată a dobânzii din afara portofoliului de tranzacționare.

288. În scopul măsurării expunerii la IRRBB, banca trebuie să aibă în vedere și să evalueze impactul:

a) ipotezelor emise asupra activelor și pasivelor nepurtătoare de dobândă din afara portofoliului de tranzacționare (inclusiv capital și rezerve);

b) ipotezelor emise asupra comportamentului clientului cu privire la „depozite fără scadență” (scadența asumată pentru pasive cu scadență contractuală scurtă, dar cu scadență comportamentală lungă);

c) posibilității de utilizare a opțiunilor comportamentale și automate integrate în active sau datorii.

289. Banca trebuie să dispună de capacitatea necesară pentru a măsura în mod regulat sensibilitatea valorii economice și a veniturilor nete din dobânzi / câștigurilor în cadrul unor scenarii diferite la potențialele modificări ale nivelului și formei curbei de randament al ratei dobânzii, precum și la modificarea relației dintre diferite rate ale pieței.

290. În vederea cuantificării vulnerabilității acestora la pierderi în condițiile unor modificări adverse ale ratei dobânzii, banca trebuie să deruleze trimestrial, , simulările de criză (testări la stres) dar cel puțin anual.

291. În sensul pct. 290, simulările de criză trebuie să se bazeze pe scenariile cele mai nefavorabile care sunt rezonabile și trebuie să surprindă toate sursele semnificative de risc, inclusiv modificări privind ipotezele esențiale. Organul executiv al băncii trebuie să ia în considerare rezultatele obținute la stabilirea și revizuirea politicilor, proceselor și limitelor pentru riscul de rată a dobânzii.

292. Banca trebuie să dispună de politici bine fundamentate, robuste și formalizate, care să trateze toate problemele importante pentru circumstanțele individuale ale acesteia, probleme care, fără a aduce atingere principiului proporționalității, se pot referi la:

a) definirea și delimitarea internă a activităților din afara portofoliului de tranzacționare și a celor care aparțin portofoliului de tranzacționare;

b) definiția valorii economice și concordanța sa cu metoda utilizată pentru evaluarea activelor și datoriiilor pe baza valorii actualizate a fluxurilor de numerar viitoare sau pe baza valorii actualizate a profiturilor viitoare;

c) definiția riscului asociat câștigurilor și concordanța acesteia cu abordarea băncii privind elaborarea de planuri corporative și previziuni financiare;

- d) dimensiunea și forma diferitelor șocuri utilizate pentru calculele interne;
- e) utilizarea unei abordări dinamice și/sau statice la aplicarea șocurilor de rată a dobânzii;
- f) tratamentul tranzacțiilor în desfășurare care sunt afectate de riscul de rată a dobânzii – pipeline transactions, inclusiv orice acoperire aferentă acestora;
- g) agregarea expunerilor la rata dobânzii exprimate în mai multe monede;
- h) tratamentul riscului aferent bazei – basis risk – care rezultă din indici de rată a dobânzii diferiți;
- i) includerea (sau nu) a activelor și datoriilor nepurtătoare de dobândă din afara portofoliului de tranzacționare – inclusiv capital și rezerve, în calculele de măsurare a IRRBB;
- j) tratamentul comportamental al conturilor curente și de economii (scadența atribuită pasivelor cu scadență contractuală scurtă, dar cu o scadență comportamentală lungă);
- k) măsurarea efectelor IRRBB care decurg din opțiuni integrate și automate din active sau datorii, acoperind atât efectele de convexitate, cât și nelinearitatea rezultatului asociat produselor de tip opțiuni explicite;
- l) gradul de granularitate utilizat în calculele de măsurare (utilizarea benzilor de scadență, includerea fluxurilor de numerar viitoare sau doar a soldului principalului).

Secțiunea 5
Riscul de lichiditate

293. Riscul de lichiditate va fi administrat de către bancă pentru toate activele și pasivele în moneda națională și în valută străină, inclusiv cele atașate la cursul valutei străine, din bilanțul contabil și din afara bilanțului contabil, precum și luând în calcul toate riscurile complementare.

294. Banca trebuie să se asigure că deține rezerve de lichiditate suficiente și să dispună de planuri de finanțare alternative. În acest scop, banca trebuie să dispună de politici și proceduri de identificare, măsurare, administrare și monitorizare a riscului de lichiditate dezvoltate pentru anumite perioade, inclusiv pe parcursul zilei - intraday.

295. Politica băncii privind riscul de lichiditate va include cel puțin cerințe privind:

- a) procedurile de stabilire a limitelor acceptabile ale riscului de lichiditate bazate pe parametri care pot fi identificați clar și care să fie în corespundere cu obiectivele pe termen scurt și pe termen lung cu privire la lichiditatea băncii;
- b) procedurile pentru identificarea, evaluarea și monitorizarea pozițiilor de lichiditate, inclusiv ținând cont de limitele stabilite. Acest proces trebuie să includă un cadru robust pentru previzionarea

fluxurilor de mijloace bănești provenite din active, datoriilor și elementelor din afara bilanțului pe un set de orizonturi de timp adecvate, atât în condiții normale, cât și în condiții de criză;

c) procedurile de determinare a componenței activelor și pasivelor pentru menținerea unui nivel suficient de lichiditate, de diversificare a depozitelor și a altor surse de fonduri pentru a evita volatilitatea lichidității și pentru a determina limitele pentru tranzacțiile cu contrapărțile, de stabilire a listei instrumentelor și activităților permise pentru ca banca să-și gestioneze expunerea la riscul de lichiditate, inclusiv caracteristicile și scopurile utilizării acestora;

d) procedurile de raportare pentru diseminarea informației la fiecare nivel și frecvența raportării;

e) procedurile de control pentru a asigura că informația este veridică și completă și de o calitate adecvată pentru a permite subdiviziunilor relevante și organului de conducere ale băncii să-și îndeplinească atribuțiile;

f) procedurile de autorizare și comunicare a excepțiilor de la politica privind riscul de lichiditate, dacă urmează să se admită excepții, precum și fundamentarea necesității și acceptabilității acestora;

7) procedurile privind testările la stres care să asigure efectuarea anuală a testelor la stres și să cuprindă o varietate de scenarii pe termen scurt (minimum 3, cu 3 grade de sensibilitate diferite), mediu și lung, ținând cont de situațiile specifice caracteristice băncii, dar și pieței, în baza cărora se analizează vulnerabilitățile băncii aferente poziției lichidității, se determină efectele negative potențiale și căile de evitare/soluționare a acestora. Aceste scenarii trebuie permanent actualizate, luând în considerare atât factorii interni (specifici băncii), cât și cei externi (ce țin de piață);

8) procedurile de administrare a lichidității în situații de criză care vor prevedea identificarea punctelor slabe sau vulnerabilităților potențiale privind nivelul de lichiditate al băncii în condiții imprevizibile și elaborarea planurilor de administrare a lichidității pentru astfel de situații.

296. Banca trebuie să evalueze intrările de numerar, pe care comparându-le cu ieșirile de numerar, să determine valoarea lichidă a activelor, în scopul de a identifica deficitul potențial al finanțării nete viitoare. În acest sens, banca va identifica, evalua și monitoriza pozițiile aferente riscului de lichiditate pentru:

a) fluxurile de mijloace bănești viitoare aferente activelor și datoriilor;

b) sursele de cerere neprevăzută de lichiditate și factorii declanșatori asociați pozițiilor din afara bilanțului;

c) valutele străine în care banca efectuează tranzacții cu ponderi semnificative;

d) activitățile aferente conturilor corespondente, de custodie și de decontare.

297. În scopul identificării, evaluării și monitorizării pozițiilor aferente riscului de lichiditate pentru fluxurile de mijloace bănești viitoare aferente activelor și datoriilor, banca trebuie:

- a) să dispună de un cadru robust de administrare a riscului de lichiditate care să furnizeze previziuni dinamice ale fluxurilor de mijloace bănești ce iau în considerare ipoteze cu privire la comportamentul contrapărților importante în situația modificării condițiilor acestuia;
- b) să construiască ipoteze realiste cu privire la necesitățile de lichiditate pe termen scurt și pe termen lung, care să reflecte complexitatea activităților desfășurate, a produselor oferite și a piețelor pe care operează;
- c) să analizeze calitatea activelor care pot fi utilizate drept garanție financiară pentru a evalua potențialul acestora de a asigura finanțarea în condiții de criză;
- d) să administreze, în funcție de scadență, intrările de numerar în raport cu ieșirile de numerar înregistrate pentru a obține o distribuție pe scadențe a surselor de care dispune în vederea utilizării acestora.

298. În scopul identificării, evaluării, monitorizării și controlului pozițiilor aferente riscului de lichiditate pentru sursele de cerere neprevăzută de lichiditate și factorii declanșatori asociați pozițiilor din afara bilanțului banca trebuie să identifice, să evalueze și să monitorizeze fluxurile de mijloace bănești legate de angajamentele din afara bilanțului și de alte obligații neprevăzute, trebuie să monitorizeze administrarea riscului de lichiditate legat de relația cu anumite entități stabilită în scopul minimizării riscurilor instrumentelor financiare derivate, garanțiilor și altor angajamente ale băncii.

299. În scopul identificării, evaluării și monitorizării pozițiilor aferente riscului de lichiditate pentru valute străine, în cazul efectuării tranzacțiilor cu ponderi semnificative, banca trebuie:

- a) să evalueze necesitățile agregate de lichiditate în valută străină;
- b) să analizeze separat strategia pentru fiecare valută străină în care desfășoară o activitate semnificativă, cu luarea în considerare a restricțiilor în perioadele de criză;
- c) să evalueze probabilitatea pierderii accesului pe piețele valutare, precum și gradul de convertibilitate al monedelor pe care banca le utilizează în cadrul activității sale.

300. În scopul identificării, evaluării și monitorizării pozițiilor aferente riscului de lichiditate pentru activitățile aferente conturilor corespondente, de custodie și de decontare banca trebuie să înțeleagă și să aibă capacitatea de a administra modalitatea în care furnizarea de servicii de corespondent, custodie și decontare îi poate afecta fluxurile de mijloace bănești.

301. Banca va determina lichiditatea unui activ în baza capacității acestuia de a genera lichidități, indiferent de clasificarea lui ca element din portofoliul de tranzacționare/element din afara portofoliului de tranzacționare sau de tratamentul contabil aplicabil acestuia.

302. Banca trebuie să asigure sisteme de informare, în baza cărora aspectele legate de riscul de lichiditate să fie raportate în timp util organului de conducere, cu accent pe nivelul și tendința riscului respectiv care vor include, cel puțin o analiză a fluxului de mijloace bănești pentru fiecare monedă (intrările și ieșirile) divizat pe diferite perioade, schimbarea valorii de bază a activelor, pasivelor și a pozițiilor din afara bilanțului cauzate de schimbările pe piață, efectul poziției riscului de lichiditate asupra profitului și capitalului.

303. Banca trebuie să asigure existența unor proceduri de identificare a diferitelor semnale de avertizare timpurie, care indică o posibilă apariție a unor probleme privind lichiditatea, cum ar fi:

- a) concentrări în active sau în pasive;
- b) reducerea calității activelor care poate să genereze o reducere a intrărilor de mijloace bănești;
- c) majorarea rapidă a activelor din surse de finanțare relativ volatile;
- d) retragerea de către clienți a depozitelor înainte de termen (depozitele la termen) sau accelerarea refluxului depozitelor;
- e) majorarea de către creditorii băncii a ratelor dobânzii sau reducerea sumei liniilor de credit;
- f) un coeficient mai înalt al raportului dintre împrumuturi și depozite, ceea ce poate conduce la o creștere disproporțională a datoriilor;
- g) expuneri mari din afara bilanțului;
- h) creșterea cazurilor de survenire a clauzei de plată anticipată/clauzei “cross-default” impusă băncii de către creditori, inclusiv de cei externi;
- i) orice alți factori care sunt considerați importanți de către funcția de administrare a riscurilor, organul executiv sau de către consiliul băncii.

304. În procesul de planificare pentru situații imprevizibile conducerea băncii va ține cont de rezultatele testelor la stres. Planurile pentru situații imprevizibile trebuie să cuprindă:

- a) diverse opțiuni ale scenariilor de stres pentru a crea o imagine clară despre măsurile necesare privind administrarea lichidității în situații de criză;
- b) linii de comunicare bine determinate care să permită conducerii băncii luarea deciziilor oportune și bine argumentate, precum și aplicarea promptă și eficientă a măsurilor de rigoare în situații imprevizibile.

Secțiunea 6
Riscul de țară/Riscul de transfer

305. Banca care are expuneri transfrontaliere și în valută străină, inclusiv în numerar, plasamente, conturi corespondente, investiții, împrumuturi și alte active din bilanț și din afara bilanțului, precum și surse de finanțare externe va elabora și va implementa politica cu privire la riscul de țară și riscul de transfer care va stabili cel puțin cerințe privind:

- a) procedurile de determinare a nivelului de risc acceptabil pentru o regiune, monedă, țară și a limitelor expunerilor în funcție de activități;
- b) procedurile de determinare a criteriilor privind evaluarea situației politice, economice și financiare a țării și a tipurilor de instrumente și activități care pot fi permise pentru ca banca să-și gestioneze adecvat expunerea la riscul de țară și la riscul de transfer;
- c) procedurile de raportare pentru diseminarea informației cu privire la expunerile transfrontaliere ale băncii la fiecare nivel organizatoric al băncii cu o structură, conținut și frecvență corespunzătoare operațiunilor desfășurate;
- d) procesele de control care vor asigura că informația este exactă și completă și calitatea acesteia este adecvată, cu stabilirea mijloacelor de control și asigurarea integrității sistemului utilizat pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscului de țară și al riscului de transfer;
- e) procedurile de autorizare și procesele de înștiințare pentru excepții de la politica privind riscul de țară și riscul de transfer, dacă urmează să se admită excepții, precum și fundamentarea necesității și acceptabilității acestora;
- f) procedurile aferente evaluării și determinării reducerilor pentru pierderi la activele și angajamentele supuse riscurilor de țară și de transfer.

306. Procedurile de evaluare trebuie să determine posibilitatea realocării riscului, adică localizarea finală a riscului în țara garantului către care riscul este transferat, să prevadă agregarea expunerilor și să permită conducerii băncii să monitorizeze expunerile totale în cadrul băncii față de țări și valute străine individuale.

307. Expunerea băncii față de o țară/valută străină individuală va include toate conturile din bilanț și din afara bilanțului cu privire la contrapărțile care sunt rezidente ale țării în cauză. Acestea vor fi monitorizate în conformitate cu următoarele aspecte: valorile din bilanț și din afara bilanțului;

maturitatea reziduală; maturitatea contractuală; tipul contrapărții (țară, bancă, persoană juridică non-bancară, persoană fizică).

308. Banca trebuie să dispună de procese de analiză a riscului de țară și de acordare a rating-ului unei țări care să reflecte profilul real de risc al acesteia. Rating-ul se utilizează ca bază pentru determinarea limitelor de expunere. Pentru acordarea rating-ului băncile pot folosi diferite surse, cum ar fi evaluările și rating-ul agențiilor internaționale (Standard & Poor's, Moody's și Fitch-IBCA), publicațiile oficiale ale Fondului Monetar Internațional sau ale Băncii Mondiale și/sau alte publicații recunoscute la nivel internațional. Aceste surse pot fi folosite ca bază la evaluarea proprie a băncii.

309. Banca trebuie să asigure sisteme de informare, în baza cărora aspectele legate de riscul de țară și riscul de transfer să fie raportate în timp util, cu accent pe nivelul și tendința riscului de țară și a riscului de transfer ale băncii, care vor include, cel puțin, informația aferentă conturilor din bilanț și din afara bilanțului, scadența, tipul debitorului/creditorului, efectul poziției riscului de țară și riscului de transfer asupra capitalului.

Secțiunea 7
Riscul de concentrare

310. Banca trebuie să dispună de politici în legătură cu expunerea la riscul de concentrare. Politicile referitoare la riscul de concentrare trebuie revizuite astfel, încât să fie luate în considerare orice modificări cu privire la apetitul la risc și la mediul în care banca își desfășoară activitatea și trebuie să prevadă cel puțin următoarele:

- a) procedurile de stabilire și utilizare a limitelor interne pentru reducerea concentrărilor de risc în concordanță cu cadrul general de administrare și măsurare a riscurilor;
- b) procedurile de identificare, evaluare și monitorizare a riscului de concentrare;
- c) procedurile de autorizare și comunicare a excepțiilor de la politica privind riscul de concentrare, dacă urmează să se admită excepții, precum și fundamentarea necesității și acceptabilității acestora.

311. Banca trebuie să dispună de procese interne adecvate care să corespundă naturii, dimensiunii și complexității activității desfășurate pentru raportarea riscului de concentrare rezultat din:

- a) expunerile individuale față de clienți sau față de grupuri de clienți aflați în legătură;
- b) expunerile față de contrapărțile din același sector economic sau regiune geografică;
- c) expunerile de credit indirecte, rezultate în urma aplicării tehnicilor de diminuare a riscului de credit.

312. Banca va efectua analize ale creditelor și ale altor active, inclusiv estimări ale tendințelor acestora și va lua în considerare rezultatele acestor analize în cazul stabilirii și verificării gradului de adecvare a procedurilor și a limitelor, a pragurilor și a altor concepte similare pentru administrarea riscului de concentrare.

313. Monitorizarea riscului de concentrare va fi încorporată de către bancă în sistemele de administrare ale riscurilor și de raportare și va fi efectuată cu o frecvență adecvată care să reflecte natura activităților desfășurate de aceasta.

314. În cazul în care în urma activității de monitorizare sunt identificate elemente susceptibile a da naștere unor posibile disfuncționalități, organul de conducere al băncii va întreprinde cel puțin una dintre următoarele măsuri:

- a) revizuirea detaliată a mediului de risc într-un sector specific;
- b) derularea de simulări de criză și de analize pe bază de scenarii suplimentare;
- c) revizuirea în profunzime a performanței economice a contrapărților;
- d) revizuirea nivelurilor de aprobare pentru activitățile noi;
- e) revizuirea periodică a tehnicilor de diminuare a riscurilor, a valorii lor și a posibilităților de executare a acestora.

Secțiunea 8

Riscul privind expunerile cu persoanele afiliate

315. Banca trebuie să dispună de politici și procese adecvate pentru identificarea expunerilor individuale față de/și a tranzacțiilor cu persoanele afiliate, pentru determinarea sumei totale a acestor expuneri, precum și pentru monitorizarea și raportarea respectivelor expuneri prin intermediul unui proces independent de verificare sau auditare.

316. Banca va elabora și va menține politici și procese adecvate pentru identificarea expunerilor individuale față de/și a tranzacțiilor cu persoanele afiliate ce vor considera natura, extinderea, scopul și substanța economică a tranzacțiilor cu persoanele afiliate;

317. Pentru aplicarea prevederilor punctelor 315 și 316 banca se va ghida de Regulamentul privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.240 din 9 decembrie 2013.

318. Excepțiile de la aplicarea politicilor, procedurilor și limitelor aferente tranzacțiilor cu persoanele afiliate trebuie raportate consiliului băncii, pentru luarea de măsuri corespunzătoare.

319. Tranzacțiile cu persoanele afiliate băncii vor fi monitorizate atât de către organul executiv, cât și de către consiliu pe bază continuă,.

320. Funcția de administrare a riscurilor trebuie să asigure că tranzacțiile cu persoanele afiliate sunt analizate, iar riscurile actuale sau potențiale pe care acestea le presupun pentru bancă sunt identificate și evaluate în mod adecvat.

321. Orice operațiune care conduce la formarea sau majorarea unei expuneri față de o persoană afiliată, care depășește pragul prevăzut de regulamentele interne ale băncii, precum și orice operațiune de acest tip care prezintă un risc deosebit va fi efectuată numai cu aprobarea prealabilă a consiliului băncii.

322. Membrii organului de conducere al băncii aflați în conflict de interese sunt excluși din procesul de aprobare și administrare a tranzacțiilor cu persoanele afiliate.

Secțiunea 9
Riscul reputațional

323. Banca trebuie să identifice, să evalueze și să monitorizeze riscul reputațional la toate nivelele de afaceri, inclusiv pe componentele de bază ale acestuia:

a) riscul de reputație corporativă, care se referă la performanță, strategia, executarea și livrarea serviciilor de către bancă ce pot fi reale sau percepute;

b) riscul de reputație operațională, când o activitate, acțiune sau poziție a băncii, a membrilor organului de conducere și/sau a persoanelor afiliate băncii va dăuna imaginii băncii, astfel încât va fi afectat profitul și capitalul băncii.

324. La identificarea și evaluarea riscului reputațional banca va ține cont de sursele de proveniență a acestuia, nelimitându-se la incapacitatea de a asigura confidențialitatea informației care nu este destinată publicului larg (fie pe intern, fie prin externalizare), din numărul mare de plângeri/reclamații din partea clienților, de sancțiuni din partea autorităților abilitate cu drept legal în acest sens, din asocierea reală sau percepută cu persoane sau companii cu reputație negativă, din incapacitatea de a îndeplini obligațiile contractuale asumate.

325. La evaluarea riscului reputațional, banca va ține cont de cadrul de reglementare, inclusiv în domeniul social, precum și de orice alte elemente care îi pot afecta activitatea. La astfel de elemente pot fi atribuite cel puțin următoarele:

Proiect

- a) informațiile, conforme sau nu cu realitatea, percepute nefavorabil asupra imaginii sau practicilor de afaceri ale băncii;
- b) pierderea încrederii în soliditatea băncii cauzată de afectarea gravă a securității acesteia în urma unor atacuri interne sau externe asupra sistemului informațional;
- c) întâmpinarea de către clienți a unor dificultăți în utilizarea anumitor produse fără a avea suficiente informații despre acestea și fără a cunoaște procedurile de remediere a problemelor apărute.

326. Banca trebuie să adopte o politică referitor la administrarea riscului reputațional care să prevadă cel puțin următoarele:

- a) stabilirea procedurilor care să permită băncii să activeze în mod sigur și eficient, să-și construiască capital reputațional și să evite conflictul de interese și alte probleme potențiale care ar putea dăuna băncii;
- b) administrarea riscului printr-un proces de anticipare, analiză și diminuare a acestuia și, ulterior, prin intermediul așteptărilor interne și externe;
- c) măsurarea tendințelor pentru reputația băncii prin mijloace fezabile, astfel ca numărul de plângeri/reclamații ale clienților, articole și tendințe din sectorul bancar care relevă subiecte ce ar putea dăuna reputației băncii;
- d) identificarea evenimentelor riscante ca fiind specifice băncii sau sectorului bancar în întregime pentru a determina acțiunile de remediere care pot fi aplicate;
- e) impunerea transparenței astfel, încât clienții băncii să poată lua decizii în cunoștință de cauză cu privire la reputația băncii;
- f) raportarea organelor de conducere despre orice eveniment semnificativ care ar dăuna reputației băncii;
- g) stabilirea procedurilor clar definite pentru aprobarea comunicatelor de presă;
- h) desemnarea persoanelor care pot oferi informații publicului, în special în timpul crizelor;
- i) instruirea personalului pentru a evita fluxul de informații incorecte și inoportune către clienți.

327. Pentru reducerea riscului reputațional, banca va dezvolta programe de educare a clienților în vederea utilizării noilor produse și servicii oferite, cunoașterii costurilor aferente acestora, precum și identificării eventualelor probleme și a modalităților de soluționare a acestora.

TITLUL VI

TESTĂRILE LA STRES (TEHNICI DE ADMINISTRARE A RISCURILOR)

Capitolul I

CERINȚE PRIVIND TESTĂRILE LA STRES

328. Banca este obligată să dispună de politici și proceduri ce reglementează programul de testare la stres care va include cel puțin următoarele aspecte:

- a) tipurile de testări la stres și scopul principal al fiecărei componente a programului;
- b) frecvența exercițiilor de testare la stres și criteriile în funcție de care acestea variază;
- c) detaliile metodologice ale fiecărei componente, inclusiv definirea scenariilor relevante și rolul avizului experților din cadrul băncii în determinarea acestor metodologii;
- d) totalitatea ipotezelor de aplicare a șocurilor și acțiunilor de remediere prevăzute, bazate pe scop, tip și rezultat al testărilor la stres, inclusiv o evaluare a fezabilității acțiunilor de remediere în situații de stres.

329. Pentru fiecare repriză a testărilor la stres, banca trebuie să documenteze ipotezele și elementele fundamentale ale exercițiului. Acestea vor include raționamentele și hotărârile care stau la baza scenariilor alese și sensibilitatea rezultatelor în funcție de tipul și severitatea scenariilor. O evaluare a unor astfel de ipoteze trebuie efectuată de către bancă în mod regulat sau în funcție de evoluția condițiilor externe.

330. Banca va utiliza testările la stres în calitate de instrument de diagnostic pentru înțelegerea profilului său de risc și de instrument anticipativ în cadrul procesului intern de evaluare a corespunderii capitalului la riscuri (evaluarea modului în care profiturile și/sau capitalul sunt afectate de situații de criză, evaluarea riscurilor într-o manieră anticipativă). Testările la stres vor fi folosite în combinație cu alte instrumente de administrare și control al riscurilor, iar rezultatele trebuie să fie considerate în procesul de luare a deciziilor la nivelul corespunzător de management, inclusiv deciziile strategice de afaceri ale consiliului și ale organului executiv.

331. Metodologia testărilor la stres trebuie să acopere toate domeniile de activitate supuse riscurilor și riscurile aferente acestora și să includă un spectru larg de scenarii, inclusiv scenarii anticipative (ale evenimentelor ce ar putea avea loc), cu scopul de a lua în considerare interacțiunile la nivel de bancă și sistem. În acest context, testările la stres urmează a fi elaborate în vederea identificării riscurilor la nivel de sistem, inclusiv refluxul masiv al depozitelor, expunerile față de anumite grupuri de persoane aflate în legătură, sectoare economice, expuneri interbancare etc.

332. Banca trebuie să determine toate riscurile care pot fi supuse testărilor la stres, efectuând analize a naturii și compoziției portofoliilor băncii și a mediului în care aceasta își desfășoară activitatea. În funcție de riscurile identificate, banca stabilește factorii de risc care vor fi utilizați la testările la stres. În acest context, programul testărilor la stres va conține cel puțin următoarele:

- a) analiza domeniilor de afaceri, tipurile de risc, precum și componentele separate ale portofoliilor și liniilor de afaceri;
- b) interdependența dintre riscuri;
- c) un mecanism flexibil care va permite modelarea unei varietăți de testări la stres pe orice domeniu de activitate sau tip de risc;
- d) date care reflectă activitățile băncii în vederea obținerii unei imagini complexe referitor la rezistența băncii la potențialele șocuri.

333. Banca este obligată să identifice punctele vulnerabile pentru testarea în condiții de criză a factorilor de risc, inclusiv de risc macroeconomic, de credit, financiar, în contextul evenimentelor externe care pot afecta profitabilitatea, solvabilitatea, concentrațiile de risc neidentificate, potențialele interacțiuni între tipurile de risc care ar putea amenința viabilitatea băncii sau conformitatea cu cadrul de reglementare.

334. Banca trebuie să poată justifica alegerea factorilor de risc pentru testările la stres, iar rezultatele trebuie utilizate pentru determinarea toleranței la risc a băncii și stabilirea unor limite la expuneri în vederea fundamentării opțiunilor strategice referitor la planificarea de afaceri pe termen lung, inclusiv planificarea capitalului și a lichidităților.

335. Banca trebuie să-și bazeze testările la stres pe evenimente excepționale, dar plauzibile. Testările la stres trebuie să permită simularea șocurilor ce nu au avut loc anterior și sunt menite de a evalua soliditatea modelelor la posibilele schimbări ale mediului economic și financiar. La alegerea testărilor la stres, banca trebuie să țină cont de următoarele:

- a) testările la stres trebuie să se efectueze pe portofolii și tipuri de risc în funcție de schimbările și corelația dintre riscurile identificate pentru un anumit portofoliu;
- b) testările la stres trebuie să se efectueze la diferite niveluri de severitate și probabilitate de materializare;
- c) scenariile de stres trebuie să fie dinamice și să includă apariția simultană a evenimentelor în întreaga bancă. Dezvoltarea unui portofoliu de scenarii ipotetice, care va include și un scenariu bazat pe evoluțiile istorice relevante ale parametrilor de risc;

d) în cazul scenariilor istorice, banca trebuie să își bazeze testările la stres pe scenarii excepționale, dar plauzibile pe parcursul unei anumite perioade, utilizând, dacă este posibil, date înregistrate pe parcursul unui întreg ciclu economic;

e) banca trebuie să înțeleagă cât de sever poate fi afectat capitalul de profitabilitatea viitoare sau lipsa acesteia și cum va face față unei situații de criză precum cea simulată.

336. Testările la stres trebuie efectuate cu o periodicitate stabilită de bancă, proporțional domeniilor de risc, dar nu mai rar decât o dată pe an. La determinarea frecvenței testărilor la stres, banca va ține cont cel puțin de următoarele:

a) natura factorilor de risc luați în considerare în cadrul testărilor la stres și, în special, volatilitatea acestora;

b) complexitatea tehnicilor utilizate de bancă la efectuarea testărilor la stres;

c) schimbările semnificative în mediul în care banca își desfășoară activitatea sau în profilul de risc al acesteia;

d) disponibilitatea datelor externe necesare pentru a efectua testările la stres.

337. Banca trebuie să determine efectuarea testărilor la stres în conformitate cu scadența și lichiditatea pozițiilor supuse testărilor la stres, acolo unde este cazul.

338. Banca trebuie să utilizeze date corespunzătoare și reprezentative pentru efectuarea testărilor la stres, iar resursele informatice trebuie să fie corespunzătoare complexității tehnicilor utilizate și gradului de acoperire aferent testărilor la stres.

339. Banca trebuie să verifice, cel puțin o dată pe an, dacă testările la stres sunt adecvate situației la zi și, în special, dacă ipotezele privind profilul de risc și mediul în care își desfășoară activitatea rămân valabile în timp. În acest sens, banca verifică relevanța următoarelor elemente:

a) sfera de cuprindere a expunerilor asupra cărora se aplică testările la stres;

b) oportunitatea ipotezelor;

c) adecvarea sistemului de administrare a informației;

d) integrarea în cadrul procesului de administrare al băncii, inclusiv claritatea liniilor de raportare;

e) politica de aprobare a procesului de testare la stres, inclusiv în cazul modificărilor;

f) relevanța, acuratețea și integritatea datelor încorporate în procesul de testare la stres;

g) calitatea formalizării procesului de testare la stres.

340. Organul de conducere al băncii are responsabilitatea finală asupra cadrului instituțional privind testările la stres. Consiliul băncii trebuie să aprobe cadrul general privind testările la stres, iar organul

executiv trebuie să aprobe modalitatea de proiectare a analizelor și a testărilor la stres pe baza scenariilor determinate, trebuie să participe la revizuirea și identificarea potențialelor scenarii de stres, precum și să contribuie la implementarea strategiilor de atenuare a riscului.

341. Atât consiliul băncii, cât și organul executiv trebuie să ia în considerare rezultatele testărilor la stres și să înțeleagă implicațiile rezultatelor testărilor la stres din perspectiva apetitului la risc al băncii.

342. Banca trebuie să includă procesul aferent testărilor la stres ca parte integrantă a cadrului de administrare a riscurilor și să dispună de linii clare de raportare și comunicare, într-un format ușor de înțeles. Procesul de raportare a rezultatelor testărilor la stres presupune cel puțin următoarele:

- a) rezultatele testărilor la stres trebuie să fie raportate organelor de conducere în timp util și cu frecvența corespunzătoare;
- b) rapoartele privind rezultatele testărilor la stres trebuie să furnizeze organului de conducere o imagine de ansamblu asupra riscurilor la care banca este sau ar putea fi expusă;
- c) rapoartele privind rezultatele testărilor la stres trebuie să atragă atenția asupra riscurilor potențiale, să prezinte principalele ipoteze ale scenariilor și să furnizeze recomandări pentru măsuri sau acțiuni de remediere.

343. Organul de conducere al băncii va lua măsuri în funcție de nivelul expunerii la risc determinat de testările la stres, precum și în funcție de obiectivele și de toleranța la risc stabilite. Banca, după caz, poate lua măsuri precum:

- a) revizuirea setului de limite;
- b) utilizarea tehnicilor de diminuare a riscului;
- c) reducerea expunerilor sau a activității în anumite sectoare, țări, regiuni geografice sau portofolii;
- d) revizuirea politicii de finanțare;
- e) adecvarea capitalului reglementat;
- f) implementarea planurilor de redresare.

344. Deciziile referitoare la măsurile luate, conform pct.343, de către organul de conducere trebuie să fie formalizate.

345. Banca va formaliza informațiile aferente procesului privind testările la stres, care vor include cel puțin sfera de cuprindere a expunerii, ipotezele-suport, responsabilitățile, liniile de raportare și tipurile de măsuri ce urmează a fi luate.

Capitolul II

TESTĂRILE LA STRES PE TIPURI DE RISC

346. Banca trebuie să efectueze testările la stres pentru toate tipurile de risc semnificative la care se expune, inclusiv riscul de piață, riscul de credit, riscul de lichiditate și riscul operațional.

347. Banca este obligată să implementeze politici și procese pentru măsurarea și administrarea tuturor surselor și a efectelor riscului de piață, să evalueze expunerile la riscul de rată a dobânzii, inclusiv rezultate din activitățile necomerciale și expunerile la riscul valutar. În cazul în care testările la stres denotă că modificările bruște și neașteptate ale ratelor dobânzii și/sau ale fluctuațiilor pe piață ale ratei de schimb valutar au un impact semnificativ asupra capitalului băncii, organul de conducere al băncii va întreprinde măsuri de urgență în vederea redresării situației.

348. Banca trebuie să simuleze modificarea calității creditelor între categoriile de clasificare pentru evaluarea eventualelor pierderi rezultate din materializarea riscului de credit și impactul acestora asupra capitalului și indicatorilor prudențiali. La elaborarea testărilor la stres, banca trebuie să țină cont de valoarea gajului și posibilitatea reducerii acesteia, în special în situații de criză, reducerea gradului de lichiditate a acestuia, fapt ce va duce la recuperarea parțială a activelor neperformante și la suportarea pierderilor adiționale care vor afecta capitalul.

349. Banca este obligată să utilizeze testările la stres în calitate de instrument-cheie în identificarea riscului de concentrare, care ar permite să identifice interdependența între expuneri ce poate deveni evidentă doar în condiții de criză, chiar dacă probabilitatea unor astfel de scenarii este semnificativ redusă. Testările la stres trebuie efectuate atât pe bază individuală pentru persoanele juridice (pentru a se ține cont de concentrările de riscuri potențiale specifice pentru piețele locale), cât și pe tipuri de concentrare care se pot materializa la nivel de grup. Rezultatele testărilor la stres pe riscul de concentrare trebuie comunicate conducerii băncii și utilizate în procesele de luare a deciziilor și la stabilirea limitelor, ca parte a managementului riscului.

350. Banca trebuie să prognozeze necesarul de lichiditate pentru fiecare perioadă, fiecare scenariu, la fiecare nivel de stres, pentru care se determină suma cu care intrările de numerar prognozate depășesc ieșirile prognozate (sau viceversa), pornind de la cele două dimensiuni ale riscului de lichiditate: de finanțare și de piață.

351. Fiecare bancă își va administra riscul individual de finanțare a lichidității, ținând cont de posibilul impact al riscului lichidității de piață. În cazul în care riscul de lichiditate ar putea deriva din alte surse de risc, “scenariile alternative de lichiditate” vor fi efectuate în concordanță cu riscurile respective.

352. La elaborarea ipotezelor în cadrul scenariilor de stres a riscului operațional banca se va baza pe evenimente externe (de exemplu, deteriorarea activelor din cauza unui dezastru natural) și pe cele interne (cum ar fi produse noi, sisteme, domenii de afaceri și activitățile externalizate). Analiza evenimentelor de testare la stres implică expertize, mediul macro-economic (de exemplu, reflectarea creșterii riscului de fraudă într-o recesiune economică), riscuri externe și alți factori. Evenimentele istorice și ipotetice folosite de bancă pentru testările la stres trebuie să aibă o frecvență joasă și un grad înalt de severitate și să fie plauzibile riscului operațional.

TITLUL VII

PROCESUL INTERN DE EVALUARE A ADECVĂRII CAPITALULUI LA RISCURI (ICAAP)

353. Procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri al băncii trebuie să reprezinte o componentă a procesului de conducere a băncii și a culturii decizionale a acesteia.

354. În sensul pct.353, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri al băncii trebuie să asigure organului de conducere posibilitatea să evalueze în mod continuu profilul de risc al băncii și gradul de adecvare a capitalului intern în raport cu acesta.

355. Procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri al băncii trebuie să fie formalizat în cadrul unor reglementări interne. În cadrul procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri banca trebuie să realizeze:

- a) identificarea, măsurarea, diminuarea și raportarea riscurilor la care banca este sau poate fi expusă, pentru calcularea și evaluarea continuă a necesităților de capital intern;
- b) planificarea și menținerea surselor de capital intern necesare realizării adecvării capitalului la profilul de risc al băncii.

356. Banca trebuie să informeze Banca Națională a Moldovei cu privire la:

- a) modul în care este structurat procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri;
- b) ipotezele care sunt utilizate pentru determinarea riscurilor pe sectoare și a tipurilor de riscuri;
- c) sensibilitatea la risc și nivelurile de încredere utilizate pentru cuantificarea riscurilor;

- d) modalitatea de agregare a riscurilor pentru a determina necesarul de capital intern;
- e) ipotezele utilizate pentru determinarea disponibilului de capital intern, inclusiv orizontul de timp avut în vedere la planificarea capitalului intern.

357. Pentru evaluarea adecvării capitalului intern la riscuri, banca trebuie să identifice și să evalueze toate riscurile semnificative la care este sau poate fi expusă, incluzând:

a) riscurile pentru care, potrivit art. 60 din Legea nr. 202/2017, există cerințe de capital reglementate, inclusiv diferențele semnificative dintre tratamentul reglementat al riscurilor pentru calculul cerințelor minime de capital și tratamentul prevăzut de procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri;

b) riscurile pentru care cerințele de capital reglementate nu sunt integral acoperitoare:

- riscuri rezultate din aplicarea unor abordări mai puțin sofisticate - subestimarea riscului de credit în contextul utilizării abordării standard, subestimarea riscului operațional în contextul utilizării abordării de bază sau abordării standard;
- subestimarea pentru pierderea în caz de nerambursare în condiții de criză;
- riscul rezidual aferent tehnicilor de diminuare a riscului de credit;
- riscurile generate de activitatea de creditare în valută a debitorilor expuși la riscul valutar;

c) riscul de rată a dobânzii din activități în afara portofoliului de tranzacționare, riscul de concentrare, riscul de lichiditate, riscul reputațional și cel strategic. Pentru riscurile din această categorie banca poate utiliza metode calitative de evaluare și diminuare;

d) riscuri externe băncii, respectiv riscuri aferente mediului de reglementare, economic sau de desfășurare a activității băncii și care nu se încadrează în situațiile prevăzute la lit. a)-c).

358. Banca trebuie să stabilească modalitatea și măsura în care riscurile semnificative sunt tratate în cadrul procesului intern de evaluare a adecvării capitalului. În acest sens, banca trebuie să stabilească riscurile pentru care vor determina o cerință de capital intern pentru acoperirea lor, precum și cele pentru care vor fi utilizate alte metode pentru administrarea și reducerea lor.

359. Banca este responsabilă de procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri, precum și pentru stabilirea unor cerințe de capital intern care să fie conforme cu profilul ei de risc și cu mediul în care aceasta își desfășoară activitatea.

360. Procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri trebuie să fie adaptat necesităților băncii și trebuie să utilizeze datele de intrare și definițiile pe care banca le folosește pentru scopuri interne.

361. În sensul pct.**Error! Reference source not found.**, banca poate utiliza propriile definiții pentru riscuri și pentru gradul de semnificație al unui risc, sub rezerva prezentării explicațiilor Băncii Naționale a Moldovei la solicitarea acesteia, inclusiv cu privire la metodele utilizate, la acoperirea cu capital a tuturor riscurilor semnificative și la modul în care abordarea folosită de bancă interacționează cu obligațiile instituite de art. 60 din Legea nr. 202/2017 referitoare la calcularea cerințelor de capital.

362. În sensul pct.360, banca poate utiliza propriile definiții pentru capitalul intern și elementele componente ale acestuia, sub rezerva prezentării de clarificări Băncii Naționale a Moldovei la solicitarea acesteia, specificând metodologia utilizată pentru determinarea capitalului intern disponibil băncii.

363. Banca trebuie să stabilească în mod clar în cadrul procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri tipurile de riscuri pentru care utilizează o abordare cantitativă în ceea ce privește evaluarea, administrarea și diminuarea acestora și cele pentru care utilizează o abordare calitativă a acestor aspecte.

364. Procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri trebuie să ia în considerare planurile strategice ale băncii și legătura acestora cu factorii macroeconomici.

365. În sensul pct.364, banca trebuie să dezvolte o strategie de menținere a nivelurilor de capital, care să ia în considerare factori precum: previziunile cu privire la ritmul de creștere a creditului, sursele și utilizările de fonduri viitoare, politica de dividende și orice variație în cadrul unui ciclu economic a necesarului de fonduri proprii reglementat potrivit Legii privind activitatea băncilor 202/2017.

366. Banca trebuie să dispună de un plan explicit privind capitalul, aprobat de către organul de conducere, care să cuprindă cel puțin următoarele:

- a) obiectivele băncii și orizontul de timp necesar pentru atingerea obiectivelor respective;
- b) o descriere generală a procesului de planificare a capitalului și a responsabilităților aferente acestuia;
- c) modul în care banca se va conforma în viitor cu cerințele de capital;
- d) orice limite relevante legate de capital;
- e) un plan general în caz de situații neprevăzute pentru tratamentul divergențelor și al evenimentelor neașteptate, care va include posibilitatea majorării capitalului, restrângerea activității sau utilizarea tehnicilor de diminuare a riscului.

367. În cadrul planului privind capitalul, banca își stabilește ca obiectiv un nivel intern al cerinței de capital având în vedere profilul de risc, mediul economic în care își desfășoară activitatea, calitatea

proceselor de control intern și de administrare a riscurilor, planurile strategice, calitatea capitalului intern disponibil.

368. Banca trebuie să efectueze simulări de criză care să ia în considerare elemente precum riscurile specifice jurisdicției în care aceasta își desfășoară activitatea și stadiul în care se află ciclul economic.

369. Banca trebuie să utilizeze rezultatele simulărilor de criză atât în procesul de planificare a capitalului intern disponibil, cât și în determinarea cerințelor interne de capital adecvate profilului de risc.

370. Banca trebuie să analizeze impactul pe care noul cadru de reglementare, comportamentul competitorilor sau alți factori îl pot avea asupra performanței lor, pentru a determina acele modificări ale mediului în care își desfășoară activitatea pe care ar putea să le promoveze și implementeze.

371. Banca își va proiecta procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri astfel încât să utilizeze abordări precum:

- a) utilizarea rezultatelor produse de metodologiile reglementate pentru calculul cerințelor de capital aferente riscurilor prevăzute de actele normative emise de Banca Națională a Moldovei și luarea în considerare a unor riscuri precum riscul de concentrare, riscul rezidual rezultat din utilizarea tehnicilor de diminuare a riscului de credit sau riscul de rată a dobânzii din activități în afara portofoliului de tranzacționare. În cazul utilizării acestei abordări, banca trebuie să demonstreze că a analizat toate riscurile nereglementate și a constatat că acestea sunt fie absente, fie ne semnificative sau a calculat o cerință de capital care s-a adăugat celei stabilite în baza actelor normative menționate;
- b) utilizarea de metodologii diferite pentru diferitele tipuri de riscuri și calcularea unei sume a cerințelor de capital rezultate. În acest sens, pentru un anumit tip de risc, banca poate utiliza alte metodologii decât cele utilizate în scopurile determinării cerințelor minime reglementate de capital;
- c) utilizarea de metodologii complexe.

372. Banca trebuie să fundamenteze situațiile în care în cadrul metodologiei ia în considerare efectele de diversificare și corelare.

373. În situația în care, pentru unele categorii de riscuri, nu sunt disponibile informații suficiente, banca poate utiliza în cadrul metodologiei și estimări.

374. Banca trebuie să includă în procesul ei intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri estimări ale riscurilor care nu pot fi măsurate, în situația în care acestea sunt semnificative.

- 375.** Procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri trebuie să se bazeze pe procese adecvate de măsurare și evaluare.
- 376.** Pentru scopurile pct.375, banca trebuie să dispună de politici și procese corespunzătoare pentru evaluarea riscurilor semnificative, altele decât cele prevăzute la pct.361.
- 377.** Procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri al băncii trebuie să fie revizuit ori de câte ori se consideră necesar, dar cel puțin anual, astfel încât riscurile să fie acoperite în mod adecvat, iar acoperirea cu capital să reflecte profilul de risc actual al băncii.
- 378.** În scopul pct.377, banca va proceda la revizuirea procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri cel puțin în următoarele situații: modificări ale strategiei băncii și modelului de operare, ale planului de desfășurare a activității, ale mediului în care își desfășoară activitatea sau ale oricăror altor factori care au un efect semnificativ asupra ipotezelor sau metodologiilor utilizate în cadrul respectivului proces.
- 379.** Orice riscuri noi care apar în cadrul activității băncii trebuie să fie identificate și incluse în procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri al acesteia.
- 380.** Banca trebuie să proiecteze și să documenteze în detaliu procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri. Inițierea și proiectarea procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri sunt responsabilitatea organului de conducere al băncii.
- 381.** În sensul pct.380, consiliul băncii trebuie să aprobe proiectarea procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri la nivel conceptual - cel puțin sfera de aplicare, metodologia și obiectivele generale, iar organul executiv al băncii este responsabil pentru aprobarea detaliilor aferente proiectării - conceptele tehnice.
- 382.** Organul de conducere al băncii este responsabil de integrarea planificării și administrării capitalului în cultura și abordarea generală a băncii privind administrarea riscului.
- 383.** În sensul pct.382, organul de conducere trebuie să asigure că procesul legat de planificarea capitalului, precum și politicile și procedurile de administrare a procesului sunt comunicate și implementate la nivelul întregii băncii și sunt susținute cu suficientă autoritate și resurse.
- 384.** Procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri al băncii - politicile, metodologiile, ipotezele și procedurile - trebuie să fie prevăzut într-un document, care să fie aprobat și, de câte ori este nevoie, revizuit de către consiliul băncii.
- 385.** Rezultatele procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri al băncii trebuie să fie raportate organului de conducere al acesteia.

386. Procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri al băncii trebuie să aibă ca rezultat determinarea și menținerea capitalului intern disponibil al băncii la un nivel adecvat în raport cu necesitățile interne aferente profilului de risc al acesteia.

387. În sensul pct.386 băncile raportează Băncii Naționale a Moldovei nivelul excedentului/deficitului de capital rezultat în urma procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri. Modul de raportare este stabilit în conformitate cu anexa nr.4 la prezentul regulament.

388. În sensul pct.387 banca trebuie să poată explica Băncii Naționale a Moldovei similitudinile și diferențele între rezultatul procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri și cerințele de capital reglementate de Banca Națională a Moldovei.

389. Rezultatele și concluziile procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri trebuie să fie luate în considerare la elaborarea și revizuirea strategiei și a apetitului la risc.

390. Băncile trebuie să întocmească anual un raport referitor la procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri, ce trebuie să cuprindă elementele prevăzute în prezentul titlu și în anexa nr.4 la prezentul regulament, inclusiv identificarea aspectelor care necesită îmbunătățiri și măsurile planificate în acest sens la nivelul băncii.

391. Băncile trebuie să întocmească anual un raport privind măsurile luate pe linia administrării riscurilor semnificative la care sunt expuse acestea.

392. Rapoartele menționate la pct. 390 și pct. 391, întocmite de bănci și asumate de organul de conducere ale acestora, trebuie să fie transmise Băncii Naționale a Moldovei, în termen de 6 luni de la încheierea exercițiului financiar.

TITLUL VIII PROCESUL DE SUPRAVEGHERE ȘI EVALUARE (SREP)

393. Banca Națională a Moldovei verifică și evaluează activitatea băncilor în conformitate cu Titlul V din Legea nr.202/2017.

394. Evaluarea SREP, derulată de Banca Națională include cel puțin următoarele elemente:

- evaluarea tuturor riscurilor semnificative și a cadrului de administrare ale băncii;
- revizuirea și evaluarea ICAAP și testărilor la stres;
- revizuirea și evaluarea respectării cerințelor prudențiale prevăzute în Legea nr. 202/2017 și cerințelor prevăzute de actele normative emise de Banca Națională;

Proiect

- identificarea problemelor curente și potențiale și ale vulnerabilităților băncii și a deficiențelor din cadrul de administrare și al cadrului de gestionare a riscurilor ale băncii.
- prezentarea rezultatului evaluării generale SREP în raport, care este comunicat băncii;
- aplicarea măsurilor de supraveghere prevăzute de Articolul 139 Legea nr.202/2017.

395. În scopul derulării evaluării SREP, Banca Națională va face publice procedurile și metodologiile detaliate pentru desfășurarea SREP, inclusiv raportul SREP și aplicarea măsurilor de supraveghere.

396. În sensul art. 101 alin. (1) lit. d) din Legea privind activitatea băncilor 202/2017, Banca Națională a Moldovei va efectua în mod regulat o evaluare cuprinzătoare a administrării riscului de lichiditate de către bănci și va dezvolta metodologii interne. La efectuarea unor astfel de analize, Banca Națională a Moldovei va avea în vedere rolul băncii pe piețele financiare. Banca Națională a Moldovei va lua în considerare în mod corespunzător impactul potențial al deciziilor sale asupra stabilității sistemului financiar.

397. Pentru scopurile procesului decizional prevăzut la art.100 din Legea privind activitatea băncilor 202/2017, Banca Națională a Moldovei examinează măsura în care ajustările de evaluare aplicate în cazul pozițiilor sau portofoliilor din portofoliul de tranzacționare, astfel cum se prevede în Regulamentul privind cu privire la tratamentul riscului de piață potrivit abordării standardizate, permit băncii să vândă sau să acopere pozițiile într-un termen scurt, fără a suporta pierderi semnificative în condiții normale de piață.

398. În procesul de analiză și evaluare, Banca Națională a Moldovei include expunerea băncii la riscul de rată a dobânzii rezultat din activitățile acesteia în afara portofoliului de tranzacționare. Banca Națională a Moldovei ia măsuri cel puțin în cazul băncilor a căror valoare economică scade cu mai mult de 20 % din fondurile proprii, ca urmare a unei modificări bruște și neașteptate a ratelor dobânzii de 200 de puncte de bază.

399. Analiza și evaluarea efectuate de către Banca Națională a Moldovei includ cadrul de administrare al băncii, cultura și valorile ei corporative, precum și capacitatea membrilor organului de conducere de a-și exercita atribuțiile. La efectuarea analizei și evaluării, Banca Națională a Moldovei are acces la orice documente necesare în acest scop, inclusiv la ordinele de zi și documentele justificative ale ședințelor organului de conducere și ale comitetelor acestuia, precum și la rezultatele evaluării interne sau externe a performanței organului de conducere.

400. Banca Națională a Moldovei verifică caracterul adecvat (eficient) al cadrului de administrare a activității fiecărei bănci:

- a) în cadrul controalelor din oficiu;

- b) în cadrul controalelor pe teren;
- c) prin participarea la ședințele adunării generale a acționarilor, consiliului și organului executiv, precum și, după caz, ale comitetelor băncii;

401. d) prin întrevederi și discuții cu membrii organelor de conducere și cu auditorii externi ai băncii. Băncile trebuie să notifice Banca Națională în timp util cu privire la orice schimbări substanțiale în activitatea acestora, structura și situația generală sau imediat ce au luat cunoștință de orice evoluție semnificativă, incluzând încălcarea cerințelor legale sau prudențiale.

402. Fără a aduce atingere punctului precedent, banca este obligată să notifice imediat Banca Națională a Moldovei despre cazurile de fraudă constatate, în situația în care acestea pot afecta siguranța, soliditatea și reputația băncii. Informația va cuprinde descrierea fraudei/fraudelor constatate, valoarea prejudiciilor suportate de bancă ca urmare a producerii fraudei. În situațiile în care valoarea prejudiciului nu a fost stabilită cu exactitate, banca va prezenta o estimare a acesteia, la momentul raportării.

DISPOZIȚII FINALE

403. Banca va transmite Băncii Naționale a Moldovei anual, în termen de 5 luni de la încheierea anului de gestiune și la solicitarea acesteia, informații cu privire la rezultatele testărilor la stres derulate și despre măsurile luate de către organul de conducere.

404. Banca trebuie să întocmească și să transmită Băncii Naționale a Moldovei anual, în termen de 6 luni de la încheierea anului de gestiune, un raport semnat de președintele consiliului băncii asupra condițiilor în care este desfășurat controlul intern al băncii, cu tratarea distinctă a aspectelor legate de funcția de administrare a riscurilor, funcția de conformitate și funcția de audit intern. Raportul va cuprinde cel puțin:

- a) o inventariere a principalelor deficiențe identificate în cadrul fiecărei funcții ale controlului intern și măsurile întreprinse pentru remedierea acestora;
- b) o descriere a modificărilor semnificative intervenite în cadrul celor 3 funcții: de conformitate, audit intern și de administrare a riscurilor, în perioada de raportare;
- c) o descriere a condițiilor de aplicare a procedurilor de control aferente noilor activități;
- d) desfășurarea controlului intern în cadrul subdiviziunilor separate, inclusiv din străinătate ale băncilor;

Proiect

- e) informații cu privire la activitatea de audit desfășurată în perioada de raportare, din care să reiasă constatările și recomandările auditului intern și gradul de implementare a recomandărilor de către organul executiv al băncilor;
- f) nivelul de conformare a băncii cerințelor prudențiale stabilite de cadrul legislativ.

Anexa nr. 1

**la Regulamentul privind cadrul de administrare a activității în bănci
și procesul de evaluare a adecvării capitalului intern**

*Criteriile calitative și cantitative corespunzătoare pentru identificarea categoriilor de personal ale
căror activități profesionale au un impact semnificativ asupra profilului de risc al unei bănci*

Prezenta anexă stabilește cerințe cu privire la criteriile calitative și cantitative corespunzătoare pentru identificarea categoriilor de personal ale căror activități profesionale au un impact semnificativ asupra profilului de risc al unei bănci, astfel cum se menționează la pct.125 din prezentul regulament.

*Secțiunea 1
Criterii calitative*

Se consideră că membrii personalului au un impact semnificativ asupra profilului de risc al unei bănci în cazul în care sunt îndeplinite oricare dintre următoarele criterii calitative:

1. membrul personalului este membru al consiliului băncii;
2. membrul personalului este membru al organului executiv al băncii;
3. membrul personalului este persoană ce deține o funcție cheie în bancă;
4. membrul personalului răspunde în fața organului de conducere pentru activitățile desfășurate în cadrul funcției de gestionare a riscurilor, al funcției de conformitate sau al funcției de audit intern;
5. membrul personalului poartă răspunderea generală pentru gestionarea riscurilor în cadrul unei subdiviziuni operaționale în proporție de cel puțin 2 % din capitalul intern al băncii (o „subdiviziune operațională importantă”);
6. membrul personalului conduce o subdiviziune operațională importantă;
7. membrul personalului are responsabilități de conducere asociate exercitării uneia dintre funcțiile menționate la punctul 4 sau într-o subdiviziune operațională importantă și raportează direct unui membru al personalului identificat în conformitate cu punctul 4 sau 5;
8. membrul personalului are responsabilități de conducere în cadrul unei unități operaționale importante și este subordonat direct membrului personalului care conduce unitatea respectivă;

Proiect

9. membrul personalului conduce o funcție cu responsabilități în materie de drept, finanțe, inclusiv aspecte fiscale și bugetare, resurse umane, politica de remunerare, tehnologia informației sau analiză economică;

10. membrul personalului este responsabil de un comitet însărcinat cu gestionarea unei categorii de risc prevăzute la art. 38 alin.(4) din Legea nr. 202/2017, alta decât riscul de credit și riscul de piață, sau este membru al unui astfel de comitet;

11. în ceea ce privește expunerile la riscul de credit cu o valoare nominală per tranzacție de 0,5 % din fondurile proprii de nivel 1 de bază ale băncii, membrul personalului:

a) răspunde de inițierea propunerilor de credit sau de structurarea produselor de credit care pot conduce la astfel de expuneri la riscul de credit; sau

b) are autoritatea de a lua, de a aproba o decizie referitoare la astfel de expuneri la risc sau de a-și exercita dreptul de veto cu privire la aceasta; sau

c) este membru al unui comitet care are autoritatea de a lua deciziile menționate la litera (a) sau (b);

12. în ceea ce privește deciziile de a aproba sau de a se opune introducerii unor produse noi, membrul personalului:

a) are autoritatea de a lua astfel de decizii; sau

b) este membru al unui comitet care are autoritatea de a lua astfel de decizii;

13. membrul personalului are responsabilități de conducere cu privire la un membru al personalului care îndeplinește unul din criteriile stabilite la punctele 1-13.

Secțiunea 2 *Criterii cantitative*

1) Sub rezerva dispozițiilor alineatelor 2-5, se consideră că membrii personalului au un impact semnificativ asupra profilului de risc al unei bănci în cazul în care este îndeplinit oricare dintre următoarele criterii cantitative:

a) membrul personalului a primit o remunerație totală în valoare de 500 000 MDL sau mai mult în cursul exercițiului financiar anterior;

b) membrul personalului se numără printre cei 0,3 % din angajați (număr rotunjit la următorul număr întreg) care au primit cele mai mari remunerații totale în exercițiul financiar precedent;

c) membrul personalului a primit în cursul exercițiului financiar anterior o remunerație totală care este egală cu sau mai mare decât cea mai mică remunerație totală acordată în exercițiul financiar în cauză unui membru al organului executiv sau îndeplinește oricare dintre criteriile de la secțiunea 1 punctele 1, 3, 5, 6, 8, 11.

2) Un criteriu prevăzut la punctul 1 nu trebuie considerat îndeplinit în cazul în care banca consideră că activitățile profesionale ale membrului personalului nu au un impact semnificativ asupra profilului de risc al băncii deoarece membrul personalului sau categoria de personal căruia îi aparține membrul personalului:

a) desfășoară activități profesionale și are atribuții numai într-o subdiviziune operațională care nu este o subdiviziune operațională importantă; sau

b) nu are un impact semnificativ asupra profilului de risc al unei subdiviziuni operaționale importante din perspectiva activităților profesionale desfășurate.

3) Condiția stabilită la alineatul 2) litera b) este evaluată pe baza unor criterii obiective, care țin seama de toți indicatorii relevanți de risc și de performanță utilizați de bancă pentru identificarea, gestionarea și monitorizarea riscurilor în conformitate cu art. 38 din Legea privind activitatea băncilor 202/2017, precum și pe baza îndatoririlor și atribuțiilor membrului personalului sau ale categoriei de personal și a impactului acestora asupra profilului de risc al băncii, în comparație cu impactul activităților profesionale ale membrilor personalului identificați pe baza criteriilor stabilite la secțiunea 1 din prezenta anexa.

4) O bancă trebuie să notifice Băncii Naționale a Moldovei aplicarea alineatului 2) în raport cu criteriul de la alineatul 1) litera a). Notificarea precizează criteriile pe baza cărora banca a stabilit că membrul în cauză sau categoria de personal căruia îi aparține acesta îndeplinește una dintre condițiile prevăzute la alineatul 2) și, dacă este cazul, include evaluarea efectuată de bancă în temeiul alineatului 3).

5) Aplicarea alineatului 2) de către o bancă cu privire la un membru al personalului care a primit o remunerație totală în valoare de cel puțin 750 000 MDL în cursul exercițiului financiar anterior sau în ceea ce privește criteriul de la alineatul 1) litera b) este supusă aprobării prealabile a Băncii Naționale a Moldovei. Banca Națională a Moldovei nu emite aprobarea prealabilă decât în măsura în care banca

Proiect
poate demonstra că este îndeplinită una dintre condițiile prevăzute la alineatul 2), având în vedere, în ceea ce privește condiția prevăzută la alineatul 2) litera b), criteriile de evaluare prevăzute la alineatul 3).

Anexa nr.2

La Regulamentul privind cadrul de administrare a activității în bănci

și procesul de evaluare a adecvării capitalului intern

Documentele (informațiile) privind proprietarii direcți, indirecti, inclusiv beneficiarii efectivi ai deținerilor în capitalul băncii, precum și documentele (informațiile) privind debitorii băncii (care au beneficiat de credite), proprietarii direcți, indirecti, inclusiv beneficiarii efectivi ai acestora.

Banca obține, deține și actualizează cel puțin o dată pe an, în cazul modificărilor în registrul acționarilor de fiecare dată când acestea au loc, precum și în cazul apariției situației de afiliere sau a activității concertate, minimum următoarele documente (informații) privind proprietarii direcți, indirecti, inclusiv beneficiarii efectivi ai deținerilor în capitalul băncii, privind debitorii băncii, proprietarii direcți, indirecti, inclusiv beneficiarii efectivi ai acestora:

1. Pentru proprietarii băncii care, individual sau împreună cu membrii grupului posedă dețineri calificate în capitalul băncii/debitorii băncii - persoane juridice:

- 1) extrasul din Registrul acționarilor băncii (pentru acționarii băncii);
- 2) extrasul din Registrul de stat emis de către organul competent de a înregistra persoanele juridice;
- 3) actele de constituire, inclusiv statutul cu modificările și completările ulterioare;
- 4) extrasul din Registrul acționarilor – pentru persoanele care posedă dețineri în mărime de 20% în capitalul acesteia;
- 5) lista membrilor consiliului, ai comitetelor specializate și ai organului executiv, contabilul-șef al proprietarului/debitorului;
- 6) informația privind posesia de către membrii consiliului și ai organului executiv, contabilul-șef al proprietarului/debitorului a funcțiilor de membri ai organului de conducere în alte organizații și posesia de către aceștia a deținerilor în mărime de 20 la sută în capitalul societăților comerciale. În cazul în care proprietarul este bancă dintr-un stat străin, care aplică dispozițiile de supraveghere și reglementare prudencială cel puțin echivalente cu cele aplicate în Republica Moldova - informația privind posesia de către membrii organului de conducere al acesteia a deținerilor care dau dreptul de control al societăților comerciale;
- 7) lista persoanelor care sunt în raport de rudenie de gradul I și II cu persoanele indicate la subpct.5), soții acestora, precum și rudele soților până la gradul I și II, locurile de muncă și funcțiile ocupate de către aceștia, informația privind funcțiile de membru al organului de conducere ocupate în alte organizații, precum și deținerile în mărime de 20 la sută deținute în capitalul societăților comerciale.

Proiect

În cazul în care proprietarul este bancă dintr-un stat străin, care aplică dispozițiile de supraveghere și reglementare prudențială cel puțin echivalente cu cele aplicate în Republica Moldova nu este necesară obținerea unei astfel de informații;

8) informația privind deținerile posedate în mărime de 20 la sută ale proprietarului/debitorului în capitalul societăților comerciale. În cazul în care proprietarul este bancă dintr-un stat străin, care aplică dispozițiile de supraveghere și reglementare prudențială cel puțin echivalente cu cele aplicate în Republica Moldova - informația privind deținerile care dau dreptul de control al societăților comerciale;

9) informația privind persoana juridică sau fizică care acționează în numele sau din contul proprietarului/debitorului cu indicarea împuternicirilor respective;

10) informația privind persoana juridică sau fizică, în numele sau pe contul căreia acționează proprietarul/debitorul cu indicarea împuternicirilor respective;

11) lista altor persoane care acționează concertat/se află în legătură cu proprietarul/debitorul, cu specificarea criteriului ce determină faptul acționării concertate/aflării în legătură a acestora;

12) rapoartele financiare (cel puțin anuale) ale proprietarului care posedă dețineri calificate în capitalul băncii/debitorului băncii, auditate de o societate de audit sau aprobate de către adunarea generală a acționarilor (asociaților), în cazul în care la adunarea generală a acționarilor (asociaților) nu a fost prevăzută efectuarea auditului rapoartelor financiare. În cazul în care proprietarul este bancă dintr-un stat străin, care aplică dispozițiile de supraveghere și reglementare prudențială cel puțin echivalente cu cele aplicate în Republica Moldova, nu este necesară obținerea acestor rapoarte;

13) informația despre debitorii băncii întocmită conform cerințelor subpct. 2) – 12), despre proprietarul direct, indirect și beneficiarul efectiv al persoanei juridice întocmită conform cerințelor subpct. 2) – 11) (pentru persoanele juridice) și pct.3 subpct. 2) - 8) (pentru persoanele fizice).

2. Pentru proprietarii băncii - persoane juridice care posedă dețineri inferioare celor calificate în capitalul băncii (persoane juridice și persoane afiliate persoanei juridice care posedă individual și/sau persoanele care împreună cu membrii grupului posedă concertat dețineri inferioare celor calificate): – documentele prevăzute la pct.1 subpct.2).

3. Pentru proprietarii băncii care posedă dețineri calificate în capitalul băncii/debitorii băncii - persoane fizice (persoane fizice care posedă individual și/sau persoanele care împreună cu membrii grupului posedă concertat dețineri calificate):

1) extrasul din Registrul acționarilor băncii (pentru acționarii băncii);

2) copia actului de identitate;

- 3) informația curentă privind locurile de muncă și funcțiile ocupate de către proprietar/debitor, precum și informația privind funcția de membru al organului de conducere ocupată în alte organizații;
 - 4) informația privind societățile comerciale în capitalul cărora proprietarul/debitorul deține o cotă în mărime de 20 la sută, cu indicarea mărimii acesteia, lista membrilor organului de conducere societăților comerciale în cauză;
 - 5) lista persoanelor care sunt în raport de rudenie de gradul I și II, soții proprietarului/debitorului, precum și rudele soților pînă la gradul I și II, locurile de muncă și funcțiile ocupate de către aceștia, informația privind funcția de membru al organului de conducere ocupată în alte organizații, precum și deținerile în mărime de 20 la sută deținute în capitalul societăților comerciale;
 - 6) informația privind persoana juridică sau fizică care acționează în numele sau pe contul proprietarului/debitorului, cu indicarea împuternicirilor respective;
 - 7) informația privind persoana juridică sau fizică, în numele sau pe contul căreia acționează proprietarul/debitorul, cu indicarea împuternicirilor respective;
 - 8) lista altor persoane, care acționează concertat/se află în legătură cu proprietarul/debitorul, cu specificarea criteriului ce determină faptul acționării concertate/aflării în legătură a acestora;
 - 9) copiile declarațiilor persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit (prezentate conform legislației fiscale), confirmate de către organele fiscale, dacă prezentarea declarațiilor pe venit este obligatorie conform prevederilor legislației fiscale.
4. Pentru acționarii băncii - persoane fizice și persoane afiliate persoanei fizice care dețin individual și/sau persoanele care împreună cu membrii grupului posedă concertat dețineri în capitalul băncii inferioare celor calificate – copia actului de identitate al acestora.

Anexa nr.3

**La Regulamentul privind cadrul de administrare a activității în bănci
și procesul de evaluare a adecvării capitalului intern***Documentele (informațiile) privind membrii consiliului băncii*

Banca obține, deține și actualizează cel puțin o dată pe an minimum următoarele documente (informații) privind membrii consiliului băncii:

1. Informația privind locurile de muncă și funcțiile ocupate curent, precum și informația privind funcția de membru al organului de conducere ocupată în alte organizații.
2. Informația privind societățile comerciale în capitalul cărora membrul consiliului băncii, individual și/sau împreună cu membrii grupului, dețin concertat o cotă de participare în valoare de 20 la sută și mai mult, cu indicarea valorii acesteia, lista membrilor organului de conducere societăților comerciale în cauză, precum și numele, adresele coproprietarilor acestora în societățile comerciale menționate.
3. Lista persoanelor care sunt în raport de rudenie de gradul I și II, precum și soții membrilor consiliului, locurile de muncă și funcțiile ocupate ale acestora, informația privind funcția de membru al organului de conducere ocupată în alte organizații, precum și deținerile, deținute individual sau concertat împreună cu membrii grupului, în valoare de 20 la sută și mai mult deținute în capitalul societăților comerciale.
4. Lista altor persoane afiliate, cu excepția celor specificate la pct.1-3.
5. Persoana juridică sau fizică care acționează în numele sau pe contul membrului consiliului băncii.
6. Persoana juridică sau fizică în numele sau pe contul căreia acționează membrul consiliului băncii.

Anexa nr.4
la Regulamentul privind cadrul de administrare a activității băncii
și procesul de evaluare a adecvării capitalului intern

INFORMAȚIILE ICAAP PREZENTATE BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI

A. Dispoziții generale privind informațiile specifice ICAAP

1. Băncile trebuie să transmită Băncii Naționale a Moldovei informații privind ICAAP menționate în prezenta anexă pentru efectuarea următoarelor evaluări de supraveghere (SREP):

a) evaluarea solidității, eficacității și a caracterului cuprinzător al cadrului ICAAP în conformitate cu punctele 94 și 95 din Ghidul privind procedurile și metodologiile comune pentru procesul de supraveghere și evaluare (SREP);

b) evaluarea granularității, a credibilității, a inteligibilității și a comparabilității calculelor ICAAP prevăzute în secțiunea 1 din Capitolul II, Titlu VII Ghidul privind procedurile și metodologiile comune pentru procesul de supraveghere și evaluare (SREP) și

c) ca o sursă suplimentară de informații pentru evaluări ale altor elemente SREP, inclusiv analiza modelului de afaceri în conformitate cu secțiunea 4 din ghidul SREP, evaluarea guvernantei interne și a procedurilor de control la nivel de bancă în conformitate cu secțiunea 5 din ghidul SREP.

2. informațiile colectate de la bănci trebuie să cuprindă următoarele:

a) „manualul cititorului” elaborat în conformitate cu punctul 3 din prezenta anexă;

b) informații generale despre cadrul ICAAP, modele de afaceri și strategia economică, precum și guvernanta, astfel cum se prevede în secțiunea B din prezenta anexă:

c) informații specifice ICAAP, astfel cum se prevede în secțiunea C din prezenta anexă;

d) rezumatul principalelor concluzii ale ICAAP și informații privind asigurarea calității.

3. Banca trebuie să pună la dispoziția Băncii Naționale a Moldovei „manualul cititorului”, care este întocmit ca un document cuprinzător de facilitare a evaluării documentelor ICAAP. În acest scop, „manualul cititorului” trebuie să ofere o prezentare generală a tuturor documentelor specifice ICAAP transmise Băncii Naționale a Moldovei, precum și statutul acestora (noi, nemodificate, modificate cu corectări minore etc.) „Manualul cititorului” trebuie să funcționeze, în esență, ca un indice prin corelarea informațiilor specifice prevăzute în prezenta anexă cu documentele transmise de către bancă Băncii Naționale a Moldovei. „Manualul cititorului” trebuie să prezinte, de asemenea, informații cu

privire la schimbările semnificative aduse informațiilor față de prezentarea anterioară de informații, precum și orice informații care ar putea fi relevante pentru Banca Națională a Moldovei în scopul evaluării. Mai mult, „manualul cititorului” trebuie să conțină trimiteri la toate informațiile ICAAP publicate de bancă.

4. Cu privire la modelul și strategia de afaceri, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

- a) descrierea modelului de afaceri actual, inclusiv identificarea liniilor de activitate de bază, a piețelor, a locațiilor geografice, a sucursalelor și a produselor pe care banca le exploatează;
- b) descrierea principalilor determinanți ai veniturilor și costurilor, cu repartizarea acestora pe linii de activitate de bază, piețe și sucursale.

5. Cu privire la strategia de perspectivă (forward-looking), banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

- a) descrierea modificărilor prevăzute a fi aduse de către bancă modelului de afaceri actual și activităților aferente acestuia (inclusiv informații despre schimbări operaționale, cum ar fi infrastructura IT, sau aspecte legate de guvernare);
- b) proiecții ale măsurilor cantitative financiare cheie pentru toate liniile de activitate de bază, piețe și sucursale;
- c) descrierea modului de corelare a strategiei de afaceri și a ICAAP.

6. Cu privire la constituirea și guvernarea cadrelor de gestionare și control al riscurilor, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

- a) descrierea măsurilor generale de guvernare, inclusiv a rolurilor și responsabilităților în cadrul structurilor de gestionare și control al riscurilor, inclusiv la nivelul consiliului și organului executiv, care să acopere:
 - asumarea riscurilor, gestionarea și controlul riscurilor în general;
 - ICAAP și componentele cheie ale acestuia, incluzând, printre altele, identificarea riscurilor, cuantificarea riscurilor, simulările de criză, planificarea capitalului, structuri de limite, încălcarea limitelor, proceduri de escaladare etc.);
- b) descrierea liniilor de raportare și a frecvenței de raportare periodică către organul de conducere care acoperă gestionarea și controlul riscurilor;
- c) descrierea interacțiunii dintre cuantificarea și monitorizarea riscurilor și practica de asumare efectivă a riscurilor (de exemplu, stabilirea de limite, monitorizarea, gestionarea încălcărilor etc.);

d) descrierea proceselor și măsurilor care asigură faptul că banca dispune de un cadru solid și integrat pentru gestionarea riscurilor sale semnificative și a evoluției acestora, inclusiv (1) interacțiunea dintre gestionarea diferitelor categorii de riscuri și gestionarea riscurilor la nivelul băncii, (2) integrarea ICAAP în procesul de gestionare a riscurilor și cel de gestionare generală a băncii, inclusiv în ceea ce privește stabilirea prețurilor și gestionarea performanței.

7. Referitor la cadrul privind apetitul la risc, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea corespondenței strategiei și modelului de afaceri al băncii cu cadrul său privind apetitul la risc;

b) descrierea procesului și a măsurilor de guvernare, cu includerea rolurilor și a responsabilităților de la nivelul organului executiv și al consiliului în ceea ce privește proiectarea și punerea în aplicare a cadrului de apetit la risc;

c) informații privind identificarea riscurilor semnificative la care banca este sau ar putea fi expusă;

d) descrierea apetitului la risc/nivelurilor de toleranță, a pragurilor și a limitelor stabilite pentru riscurile semnificative identificate, precum și a orizonturilor de timp și a procesului aplicat pentru actualizarea acestor praguri și limite;

e) descrierea integrării și utilizării cadrului privind apetitul la risc în sistemul de gestionare a riscurilor și cel general, incluzând corelații cu strategia de afaceri, strategia privind riscurile, ICAAP, inclusiv planificarea capitalului.

8. Referitor la cadrele și programele privind simulările de criză, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) o descriere generală a programului băncii privind simulările de criză, inclusiv, printre altele, tipurile de simulări de criză întreprinse, frecvența acestora, detalii metodologice și modele utilizate, seria de ipoteze și infrastructura de date relevantă;

b) descrierea măsurilor de guvernare aferente programului privind simulările de criză și, în mod specific, a simulărilor de criză utilizate pentru scopurile ICAAP;

c) descrierea utilizării simulărilor de criză și a integrării în cadrul de gestionare și control al riscurilor.

9. Referitor la datele despre riscuri, agregare și sisteme informatice, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea cadrului și a procesului utilizat pentru colectarea, stocarea și agregarea datelor despre riscuri la diferite niveluri ale unei bănci;

- b) descrierea fluxurilor de date și a structurii datelor despre riscuri utilizate pentru ICAAP;
- c) descrierea verificărilor aplicate datelor despre riscuri utilizate pentru ICAAP;
- d) descrierea sistemelor informatice utilizate pentru colectarea, stocarea, agregarea și diseminarea datelor despre riscuri utilizate pentru ICAAP.

B. Informații specifice ICAAP

10. Cu privire la domeniul de aplicare, obiectivele generale și ipotezele principale care stau la baza ICAAP, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

- a) descrierea domeniului de aplicare al ICAAP, inclusiv o prezentare generală și justificarea oricăror abateri de la domeniul de aplicare ale băncii de cerințele minime de fonduri proprii;
- b) descrierea metodei de identificare a riscurilor (inclusiv a concentrărilor de risc) și a includerii riscurilor identificate în categoriile și subcategoriile de riscuri vizate de ICAAP, inclusiv a metodei de stabilire a nivelului de semnificație a riscurilor;
- c) descrierea obiectivelor cheie și a ipotezelor principale ale ICAAP, inclusiv legătura cu anumite ratinguri de credit externe și a modului în care acestea asigură adecvarea capitalului;
- d) descrierea situației care arată dacă ICAAP se axează pe impactul riscurilor asupra valorilor contabile sau pe valoarea economică a băncii, sau pe ambele;
- e) descrierea orizontului (orizonturilor) de timp ale ICAAP, inclusiv explicarea posibilelor diferențe dintre categoriile de riscuri și entitățile grupului vizat.

11. Cu privire la demonstrarea punerii în aplicare a domeniului de aplicare, a obiectivelor generale și ipotezelor principale care stau la baza ICAAP, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

- a) lista categoriilor și subcategoriilor de risc vizate de ICAAP, inclusiv definițiile acestora și perimetrul categoriilor de risc individuale;
- b) explicațiile diferențelor dintre riscurile vizate de ICAAP și cadrul privind apetitul la risc, în cazul în care domeniul de aplicare al riscurilor vizate este diferit.
- c) descrierea oricăror abateri de la procesul ICAAP și ipotezele cheie, în cadrul grupului și al entităților din cadrul grupului, după caz.

d) Referitor la metodologiile de cuantificare, evaluare și agregare a riscurilor utilizate în cadrul ICAAP, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

- a) descrierea generală a caracteristicilor cheie ale metodologiilor și modelelor de cuantificare/măsurare, inclusiv a măsurilor cantitative, a ipotezelor și a parametrilor utilizați (inclusiv intervale de încredere, perioade de deținere etc.) pentru toate categoriile și subcategoriile de riscuri utilizate pentru aprobarea metodologiilor și modelelor de către organul de conducere al băncii;
- b) menționarea datelor efective utilizate, inclusiv explicarea modului în care datele utilizate reflectă domeniul de aplicare al entităților din cadrul grupului care sunt vizate de ICAAP, incluzând lungimea seriilor de timp;
- c) descrierea metodei de agregare a estimărilor capitalului intern pentru entitățile și categoriile de risc vizate, incluzând abordarea concentrărilor și/sau a beneficiilor diversificării, în cadrul fiecărui risc și între riscuri, atunci când sunt avute în vedere în cadrul metodologiei băncii.

12. Cu privire la demonstrarea punerii în aplicare a metodologiilor de cuantificare, evaluare și agregare a riscurilor din cadrul ICAAP, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

- a) estimările capitalului intern care acoperă toate categoriile și subcategoriile de risc, defalcate pe categorii și subcategorii de risc vizate de ICAAP. În cazul în care banca afirmă că anumite categorii sau subcategorii de risc vizate de ICAAP sunt acoperite mai bine prin aplicarea măsurilor calitative de diminuare, decât prin alocarea de capital intern, acest lucru trebuie explicat în mod corespunzător;
- b) rezultatele calculării estimărilor privind capitalul intern, astfel cum s-a menționat anterior, pentru toate categoriile și subcategoriile de risc semnificative vizate de ICAAP, în funcție de fiecare risc. În cazul în care se identifică anumite subcategorii de risc semnificative, însă metodele de calcul aplicate nu au permis calcularea unor estimări ale capitalului intern la nivelul de detaliere necesar și, din acest motiv, astfel de estimări au fost integrate în estimarea capitalului intern pentru categoria de risc respectivă, banca trebuie să explice cum au fost de fapt incluse astfel de subcategorii în calcule (și anume o subcategorie de risc oarecare a fost identificată ca fiind semnificativă, dar banca nu poate să ofere o estimare a capitalului intern pentru un astfel de risc și, în schimb, include acoperirea acestui risc în estimarea capitalului pentru categoria de risc principală);
- c) în plus față de informațiile aferente fiecărui risc, menționate anterior, rezultatele agregării estimărilor capitalului intern pentru entități și categorii de risc, inclusiv pentru efectele concentrărilor și/sau beneficiilor diversificării, în cadrul fiecărui risc și între riscuri, în cazul în care aceste aspecte sunt luate în considerare prin metodologia aplicată.

13. Referitor la definiția capitalului intern și la alocarea de capital utilizate în cadrul ICAAP, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

- a) definiția capitalului intern utilizat pentru a acoperi estimările de capital pentru ICAAP, inclusiv toate elementele/instrumentele de capital avute în vedere;
- b) descrierea principalelor diferențe dintre elementele/instrumentele de capital intern și instrumentele de fonduri proprii reglementate, după caz;
- c) descrierea metodologiei și a ipotezelor utilizate pentru alocarea capitalului intern pentru entitățile din cadrul grupului, precum și a liniilor de activitate de bază și a piețelor, după caz;
- d) descrierea procesului de monitorizare (compararea estimărilor de capital intern cu capitalul alocat), inclusiv a procedurilor de escaladare.

14. Referitor la demonstrarea punerii în aplicare integrale a definiției capitalului intern și a cadrului de alocare a capitalului în cadrul ICAAP, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

- a) cuantumul capitalului intern disponibil la zi, defalcat pe diferite elemente avute în vedere;
- b) cuantumul efectiv ale capitalului intern alocat pentru riscurile vizate de ICAAP și entitățile din grup, precum și liniile de activitate de bază și piețele, după caz;
- c) o comparație cantitativă între gradul de utilizare efectivă a capitalului intern și capitalul intern alocat pe baza estimărilor ICAAP, care să fie susținută de o explicație a cazurilor în care gradul de utilizare efectivă a capitalului este apropiat de sau depășește capitalul alocat.

15. Cu privire la planificarea capitalului, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

- a) descrierea procesului general de elaborare a planificării capitalului, inclusiv dimensiunile avute în vedere (interne și de reglementare), orizontul de timp, instrumente de capital, măsuri de capital etc.;
- b) descrierea principalelor ipoteze aflate la baza planificării capitalului.

16. Cu privire la demonstrarea punerii pe deplin în aplicare a planificării capitalului, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

- a) previziuni referitoare la evoluția riscurilor și capitalului, sub aspectul capitalului intern și al fondurilor proprii reglementate;

b) descrierea concluziilor actuale de planificare a capitalului, cum ar fi emisiuni planificate ale diferitelor instrumente de capital, alte măsuri de capital (inclusiv politica dividendelor) și schimbări prevăzute la bilanț (inclusiv vânzări de portofolii).

17. În plus față de informațiile generale privind simulările de criză, astfel cum se specifică la pct. 8, cu privire la simulările de criză aplicate pentru scopurile ICAAP, inclusiv la planificarea capitalului și alocarea capitalului intern în cadrul scenariilor raportate organului de conducere, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea scenariilor adverse analizate în cadrul ICAAP, inclusiv menționarea ipotezelor aferente scenariilor și a variabilelor macroeconomice cheie, inclusiv descrierea modului în care au fost utilizate simulările de criză în sens invers pentru a calibra severitatea scenariilor utilizate;

b) descrierea ipotezelor cheie utilizate în cadrul scenariilor analizate, inclusiv acțiunile administrative, ipotezele economice cu privire la bilanț, date de referință, orizonturi de timp etc.

18. Cu privire la demonstrarea punerii pe deplin în aplicare a simulărilor de criză și a rezultatelor acestora, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) rezultatul cantitativ al scenariilor analizate și impactul asupra măsurilor cantitative cheie, inclusiv contul de profit și pierdere și capitalul, fonduri proprii interne și reglementate, precum și indicatori prudențiali și, în cadrul abordărilor integrate, impactul asupra poziției lichidității;

b) explicarea modului în care rezultatele scenariului sunt relevante pentru modelul de afaceri al băncii, strategia, riscurile semnificative și entitățile grupului vizate de ICAAP.

19. Pe lângă informațiile de la pct. 10-15, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei toate informațiile justificative relevante, inclusiv procese verbale ale comitetelor relevante și ale ședințelor organelor de conducere, care să demonstreze procese sănătoase de elaborare și punere în aplicare a ICAAP și, în special:

a) aprobarea procesului general de elaborare a ICAAP;

b) aprobarea elementelor-cheie ale ICAAP, cum ar fi obiectivele generale și principalele ipoteze, măsurarea și evaluarea riscurilor, agregarea riscurilor, capitalul intern, alocarea capitalului, planificarea capitalului, scenarii de simulări de criză, ipotezele și rezultatele principale ale acestora etc.;

c) dovezi ale discuțiilor cu privire la situația capitalului și riscurilor (și la modificările acestora), încălcări ale limitelor etc., inclusiv deciziile privind acțiuni de gestionare sau deciziile explicite de a nu lua măsuri;

- d) exemple de decizii semnificative cu privire la comitetele de aprobare a produselor noi (sau organul decizional respectiv) care să dovedească faptul că se ține cont de impactul asupra profilului de risc și de capital;
- e) decizii referitoare la acțiuni de gestionare legate de estimări ale capitalului intern, agregarea acestora și compararea acestora cu capitalul intern disponibil (situația actuală și de perspectivă);
- f) dovezi ale discuțiilor despre rezultatul simulărilor de criză din cadrul ICAAP și deciziile privind orice acțiune sau lipsă a acțiunii din partea conducerii;
- g) autoevaluări interne, în cazul în care sunt disponibile, prin care bancă să poată avea oportunitatea de a justifica nivelul lor de conformitate raportat la criteriile public disponibile privind gestionarea și controlul riscurilor care afectează ICAAP.